Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK
100163 3529

BIBLIOTEK · GÖTEBORGS · UNIVERSITETS

Allmänna Sektionen

Biogr.
Sv.
Saml.

TREDJE UPPLAGAN

UR RANSÄTERS FAMILJEARKIV

Dagboks- och Brevutdrag

sammanförda

av

LOTTEN DAHLGREN

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND
STOCKHOLM

UR

RANSÄTERS FAMILJEARKIV

GEIJERSGÅRDEN I RANSÄTER
(Före restaureringen)

UR
RANSÄTERS FAMILJEARKIV

DAGBOKS- OCH BREVUTDRAG

SAMMANFÖRDA AV

LOTTEN DAHLGREN

TREDJE UPPLAGAN

STOCKHOLM
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
STOCKHOLM
1923

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBL.

FÖRORD TILL TREDJE UPPLAGAN

Föreliggande volym, utgörande en efterskörd snarare än en fortsättning till boken *Ransäter*, har, som företalet till dess första upplaga påpekar, för sin tillkomst att tacka den för förf. »lika oväntade som glädjande framgång» det första Ransätersarbetet rönt.

Samtidigt framläggas nu båda böckerna i nya upplagor. Om man undantar en och annan språklig omredigering ha dessa till innehållet förblivit oförändrade. Endast i ett fall har en omkastning av texten företagits. Så har kapitlet »Ur en ung värmländskas dagbok» utbrutits ur »Ransäter» och överflyttats till »Ur Ransäters familjearkiv», där delar av dagboken redan förekommit. Dessa dagboksanteckningar, som skänka en så trogen och levande bild av Uppsalalivet på Geijers tid, utgivas nu icke som brottstycken utan i följd, en anordning varpå det hela otvivelaktigt kommer att vinna.

Djursholm sommaren 1923.

Lotten Dahlgren.

VETTERN RUNT
FÖR 80 ÅR SEDAN

VETTERN RUNT FÖR 80 ÅR SEDAN

UR EN UNG FLICKAS RESEJOURNAL

Den resejournal, varur här kommer att meddelas några blad, bär på omslaget titeln: »*Anteckningar under min resa 1837*». Den resande är en helt ung dam, endast 17 år gammal, och det är med sjuttonåringens vakna och livliga sinne hon följer de växlande tavlor, som rullas upp för hennes blickar från djupet av resvagnen, där hon vid föräldrarnas sida är stadd på den så »länge efterlängtade, innerligt önskade och nu i fullbordan gångna resan» kring Vetterns långa sjö.

Utgångspunkten är Ransäter i Värmland, den unga resenärens hem, och resans slutmål är Jönköping, där släktingar och vänner skola besökas. Det är alltså en lång färd hon har framför sig då hon, med hjärtat klappande av glada förväntningar, en vacker sommardag, tisdagen den 27 juni 1837 kl. 2 e. m., intar sin plats på baksätet i den väldiga, vitmålade täckvagnen, för sina dimensioners skull känd i orten under namn av »lilla Ransäter». Men det är även ur turistsynpunkt denna sommarfärd från Värmland till Småland och tillbaka igen får betraktas. Vid alla rastställen, på gästgivargårdar eller herresäten eller var det faller sig, införas flitigt resans händelser och intrycken av de platser som passeras i journalen, och från dagbokens gulnade blad se vi en del tavlor med välkända namn av vårt gamla Sverige skymta förbi oss, vilka, hur enkla än linjerna äro varmed de avtecknats, tycks mig förtjäna att ställas fram för vår tids människor.

Och resebeskrivningens författarinna? Ja, varför skulle hennes namn ej här avslöjas? De läsare, som med vänlig uppmärksamhet följt de släktminnen från Värmland, som offentliggjorts under titeln »Ransäter», erinra sig måhända de unga »Stensborgstärnorna» *Ulla* och *Malin*, vilka spelade en ej alldeles oviktig roll i de sedan som män berömda Ransätersynglingarnas Uno Troili och Fredrik Dahlgren historia. Det är den yngsta av dem, Malin, vi nu återfinna som reseskildrarinna, och reskamraterna äro hennes föräldrar, brukspatron Daniel Lalin och fru Louise Lalin, född von Heland.

En anmärkning vill jag dock förutskicka. Dagboksbladen komma ej att återges in extenso, utan med en och annan uteslutning, något jag är viss om icke skall lända varken till författarinnans eller läsarens förfång. Vi skola hålla oss till de mer konkreta skildringarna, lämnande å sido de ställen, där berätterskan, som en äkta dotter av det romantiska tidevarv hon tillhörde, från den raka vägen förirrar sig in på de mer dimmiga reflexionernas område. Och sådana avvikelser äro ej sällan förekommande, trots den skrivandes på förhand avgivna löfte åt »de små hvita pappersblad», som äro bestämda att mottaga hennes intryck, att de icke skola hugnas med några »högttrafvande, lärda, eldgnistrande, eldsprutande och eldfärgade meningar och tankar».

Om, oaktat utgallringarna, något av detta »högttrafvande och eldgnistrande» — eller vad för ett nyktert nutida åskådningssätt måhända synes icke så litet barnsligt snusförnuftigt — råkat att komma med, så ber jag läsaren vänligt förlåta. Man bör komma ihåg, att Malin bara är 17 år och en det svärmiska 30-talets ungmö.

*

Vi överhoppa avresan och de första tämligen händelsefattiga resdagarna. Efter en natt tillbringad i *Spånga* gästgivargård och den därpå följande i *Kristinehamn*, börjar resebeskrivningen på allvar, och här lämna vi Malin ordet.

»*Porla den 30 Juni.* I går hade jag en rolig dag, en rätt rolig! Vi reste i vackert väder från Christinehamn genom Carlskoga bergslag, hunno, utan annat äfventyr än att en af hästarna tröttnade och vi fingo byta om i en bondgård, till middagen till Degernäs, der Öfverste Chapman bor, och blefvo så hjertligt, så vänligt mottagna, *så* som man det väl kunde vänta af ungdomsvänner. — — Vi promenerade utmed sjöstränderna i en vacker björkpark, det var herrligt. Degernäs är vackert och utmärkt nätt, ordentligt och städat. Det ligger vid sjön *Möckeln,* omgifven af höga skogbeväxta stränder.

Efter middagen reste vi derifrån till det ståtliga, syperba, vackra och kungligt byggda *Ölsbo.* Vägen dit från Degernäs går i rak linie en mil, skog och löfträn på båda sidor. Det såg oändeligen väl ut. Den är anlagd af gamle gubben Strokirk, som alltid hade för princip att *gå raka vägen;* och den är också den bästa, den förer snarast till målet, under alla förhållanden, i alla tider, i alla åldrar! — — Och hvad skall jag säga om Ölsbo? *Ingenting* vore det bästa denna beskedliga penna kunde ta sig för, men jag kan omöjligt afhålla mig från att yttra några ord. Jag var förtjust i allt. Jag kunde ej mätta mina blickar med att se, och se. — — Stenbyggningar och stenbroar och stenmurar och jernstaket och ordning och smak i allt. Ack, och det inre! Trymeauer och tableauer och allt utmärkt gentilt. Och midt i denna ståt och magnificence rörde sig de mest enkla, anspråkslösa och goda menniskor, det är en hygglig och älskvärd famille, utan den minsta höghet, och just *detta* emot den myckna pragten gjör, att man finner sig så oändeligen väl der.

De voro så goda och ville behålla oss der öfver natten, men som vi önskade inträffa här i tid, reste vi i går, sen vi ätit qväll, från Ölsbo och kommo i hällregn fram till Storbo gästgifvaregård, der vi låg i natt. Jag har nu allt sen vi for hemifrån varit uppe kl. half 4 om morgnarna, och vi ha ej kommit i säng förr än nära 12, så äfven i natt och i morse och jag är nu rigtigt sömnig. Om det blott vore vackert väder, men det regnar och blåser kallt!

Hit till Porla kommo vi i morse kl. half 8 och fann samtliga i full activitet vid källan. Många bekanta ha vi råkat här helt oväntat. Här är bra mycket folk, mycket byggt vid brunnen och temligen vackert för att vara så liten plats. — — Det skall bli roligt vid middagen ta societeten i närmare betraktande. Af Fru L. har jag hört, att här lär vara stelt och partier och etiquette. Fy då! Hvad menniskorna kunna skapa sig ledsamt här i verlden! Ty de *måste* ha ledsamt af sin så kallade *verld* och goda ton.

Sednare. Åh, änteligen kan jag få andas! Knappt har jag kunnat det under middagen. O, så pinsamt! så tråkigt! så tryckande! Jag är ond, ja rigtigt ond på det charmanta Brunnssällskapet. Der komma de nu insväfvande (jag vill ej nämna fruarna, det förstås af sig sjelf) den ena flickan efter den andra i svarta sidenklädningar, syperba tyllpeleriner och kletade och smetade med sitt släta hår och 30-länks flätor i Corbeilloner. (Förmodligen lär de sysselsätta sig hela förmiddagen med sin toilett). Och detta på en *hvardag* vid en *helsobrunn,* der man väl skall göra allt för sin beqvämlighet och lefva ogenerad. Är detta rimligt? Det är för otäckt! Jag sade åt fru L. mitt tycke om deras klädsel, hvarpå hon svarade: »Kära du, i dag i anseende till det ruskiga vädret, äro de ovanligt simpla, detta är intet mot det vanliga. Detta var för mycket. Jag blef tyst. Men så kom en sidenbesmidd tärna framskrufvandes, och då önskade jag i min förbittring, att Prinsessan helt plötsligt skulle inställa sig här och som vid Medevi komma samtliga på skam med sin älskvärda sköna enkelhet. — — Och så bad jag en tyst bön, att den Gode Guden måtte bevara mig från att sätta mera värde, fästa mina tankar oftare på denna verldens flärd och fåfänglighet, än på Honom, den kärleksrike! — — Och så gick jag hem att teckna upp detta i min bok! Och så är det nu gjort.

Medevi den 2 Juli. I hällregn ha vi kommit hit. Det är för ängsligt. Skall detta ruskiga väder fortfara, så är vårt

nöje af Resan förbi. — — — Men jag skall glömma störtskurarna ute och nu uppteckna hur vi angenämt passerade gårdagen. Vi hade Gud ske lof vackert väder (d. v. s. solsken men kallt) hela dagen. Vi reste från Porla kl. 9 i går morgon, hade en jemn väg att åka till första Gästgifvaregården, Wredstorp. Den ligger oändeligt vackert vid *Wiby-sjön*. Jag stod länge och betraktade den täcka utsigten; vi åto middag der och inträffade i Askersund half 2 e. m. Uppkommen på en backe, innan vi körde in i stan, häpnade jag af förtjusning. Första viken af den sköna Wettern blef här synlig. Den ligger strax bredvid den lilla staden, och i fonden på andra sidan, tvärs öfver sjön låg i all sin glans och skönhet det stora, vackra *Stjernsund*, Kungens egendom, nära derintill Edö, tillhörigt en Matern och utmed hela den vackra stranden andra täcka byggnader. Ack, det var så herrligt, det var så vackert! Länge förtjustes vi af den Gudomliga utsigten. — — Vid Stjernsund uppehöll vi oss en god stund, besåg det yttre som inre. Allt var kungligt uppfördt, stora syperba byggnader, magnifika rum med sköna tableauer uti, hvaribland en bild af heliga Cathrina utmärkte sig. Detta ståtliga ställe arrenderas nu af en major Koskull, som der får begagna alla möjliga agremenger. Ack, der var salonger, långa, oändliga, höga, ståtliga!

Men jag uppehåller mig för länge, jag måste vidare. Hela den vägen var förtjusande. Den vackra Wettern med sina otaliga vikar och smakfulla slingrande bugter och öar och holmar och landttungor öfverraskade oss som oftast, ibland lugn, stilla, glänsande, belyst af de nedgående solstrålarne, stundom svartblå, orolig, skummande. Vi passerade två färjor; vid båda var det vackert. En prestgård vid namn *Hammar* utmärkte sig äfven för sitt behagliga läge.

Vägen var omvexlande, stundom långa, långa sträckor af bördiga fält, gröna herrliga ängar med sina hvitstammiga björkar, stundom vacker, backig skogsväg. Bondgårdarna voro alla nätta och prydliga, rödmålade med hvita knutar. Några äfven hvita.

Och så kom vi till Råå Gästgifvaregård, der vi legat i natt,

och nu äro vi här, och nu håller det upp, och nu ska vi gå till kyrkan.

Måndagsmorgon. Nej, här är det ytter värre än vid Porla. Vi voro i kyrkan och hörde en gudomlig predikan, sedan åto vi middag, så blefvo vi bjudna på en bal, som skulle bli i går afton. Jag tyckte nog det skulle bli roligt, vi klädde oss och tågade dit. Vi voro de sista. Jag vet ingenting så plågsamt som att komma in i ett stort sällskap, der alla sitta uppstädade och blott vänta på de fattiga sista, lägg nu härtill, att ej ett enda bekant ansigte mötte våra blickar, utan blott *granskande, tyckande* och *undrande* figurer, och ingen må då undra på, om jag hellre önskat vara under än öfver golfvet. Hvart våra blickar vände sig syntes blott den oerhördaste lyx och magnificence. Så föll ett ögonkast på mig sjelf och skilnaden var stor, der jag stod i min simpla hvita klädning. Jag såg det och önskade att ingen menniska måtte se eller bemärka mig. Jag satt bredvid Mamma, hon vid ett äldre fruntimmer, som gjorde reda för sällskapet. Dansen började. Gud ske lof ingen märkte mig första valsen; tvenne françaiser dansade jag sen, men sedan satt jag också hela aftonen på min stol, ingen menniska talade ett ord till mig, och jag talade till ingen. Jag kände mig betryckt, det var dumt. — — — Men så lössläppte jag mina tankar och lät dem irra kring hela vida verlden, och hvar stannade de väl mån tro? om icke i det kära, älskade hemmet, i det herrliga Ransäter? Och så hade jag roligt för och med mig sjelf, länge. Sedan betracktade jag sällskapet. En ung fröken Adelsvärd ådrog sig vår uppmärksamhet och förtjusning, hon var Brunnens älskling. Något mer barnsligt skönt vet jag mig aldrig sett, i hela hennes väsende framlyste enkelhet, oskuld och naïveté, hvart hon dansade fram blef lif och munterhet; hon var ogement söt! Äfven var det rätt roligt att få se Grefvinnan Montgomery. Men glad var jag ändå, när vi fick gå. Aldrig har jag öfvervarit ett sådant dansnöje förr, och måtte jag hädanefter slippa ett dylikt.

I anseende till det ruskiga vädret kunde vi ej vara mycket ute, utan såg blott det närmaste kring brunnen. Det var rätt

vackert, höga, stora, skuggrika alléer, många byggnader, nästan som en liten stad. Der lärer vara många och vackra promenader.

Tisdagsmorgon. Från Medevi till Nykyrka gästgifvargård är det en vacker, jemn och god väg. Den gick fort. Vi voro inne i kyrkan och hörde klockarn spela på ett litet vackert orgelverk och såg en altartafla af Hörberg, som föreställde då Jesus ger sin välsignelse åt de små lyckliga barnen. Taflan var gammal och groft målad, men uttrycken i ansigtena voro ändå vackra nog. Sedan fortsatte vi vägen och ankommo hit till Gogård i går kl. 3. Det var en ljuflig känsla att få utbyta det skräckliga Medevi mot ett så trefligt ställe, der man blef så vänligt och hjertligt mottagen; det gör godt det in i själen! — Kungl. Secter Grills bo här, barndomsvänner till Mamma. I går voro vi ute i den vidsträckta parken, trädgården och orangeriet. Hela den östergyllska sköna naturen utvecklade sig här i all sin glans. Midt i trädgården höjde sig en kulle helt och hållet beväxt med tall, det var eget men vackert. Nära derintill en dylik med bara björkar, strax derbredvid en med aspar, och långa, höga aspalléer och Chinesiska tempel och dammar, och midt i detta en gammaldags byggning (Corps de logis), så väl yttre som inre allt gammalmodigt, men som väcker en slags vördnad. Afton förflöt under glädtigt skämt med husets flickor och ynglingar, och efter maten blef lekar och skratt och väsen. — I dag regnar det så vi ha ej kunnat fått se oss om öfverallt ute, hvilket lär vara mycket återstående. — Efter middagen reser vi åter till Nykyrka och derifrån till *Motala,* det märkvärdiga, det underliga, det berycktade!

Motala! Motala! Motala! tisdagsafton. — — — Vi kom till Motala Gästgifvaregård, och der syns Wettern oändligt skön; långt, långt i fonden glindrade det hvita slottet af Vadstena, och ändå längre bort syns blott himmel och vatten och smälte bort till en blott dimma. Vi hade ämnat der gå på en slup kallad »Hedda» Canalen utföre hit till sjelfva verkstaden eller faktorierna och vagnen gå landsvägen till värdshuset,

men som vi befarade en regnskur, måste vi med ledsnad afstå från detta nöje och rullade af hit till *faktoriet,* en fjerdingsväg från Gästgifvaregården, togo in på värdshuset, ha fått ett gentilt rum med en charmant vacker utsigt öfver hela verkstaden. Den är ordentligt och snyggt byggd, till höger om landsvägen går Strömmen och vid den är anlagd flera qvarnar. Vattnet är alldeles blågrönt och ser derför oändeligen rent och vackert ut och det hvita i forsarne är af den mest bländande glans och hvithet. Till venster ligger först träd och byggnader, och så flyter Canalen så lungt, så stilla, så ren och klar, att man på 6 à 7 alnars djup kan helt tydligt se botten. Längst bort syns en sjö, som heter Boren, der strömmen och Canalen lär falla ut.

Sedan vi inqvarterat oss här blef det vackert och klart och vi beslöt promenera efter Canalstranden tillbaka halfvägs till Gästgifvaregården, der man sagt *Platens graf* skulle vara, och som vi ville se. Promenaden var herrlig, stränderna utmed Canalen äro tjusande, och midt i en tjock löfskogsdunge ligger den stora grafven, skön och vördnadsbjudande, värdig den, som der hvilar. Den är mycket stor, omgifven af ett vackert väl gjutet jernstaket, der utanför rundt omkring stodo höga, smärta *tårpopplar* och gjorde det ännu mer sorgligt skönt; man kunde verkeligen afvundas Honom, den bortgångne, hans hviloställe. Det ligger tätt utmed Canaln, så hvem som passerar ser det svarta skranket och den höga stenen, öfverallt på 3ne sidor omgifven af alla slags trän, och den fjerde Canalen. Jag kan omöjligt beskrifva huru skönt det var och det intryck det gjorde på mig. Det var nu klart, solen gick klar ner, bäddade sig ej i moln utan i purpur, himlen blå öfverallt, och fiskarne slogo stora ringar i vattnet. Vi återvände sedan jag tagit mig några blad af de hviskande popplarna till ett minne af denna sköna afton.

På hemvägen mötte vi ett par Herrar, som vi formerade bekantskap med, och hvilka äro engagerade vid Verkstäderna. I morgon skola vi gå omkring öfverallt och bese och begrunda! Och nu sofver allt omkring mig, inne och ute. Det börjar

mörkna, jag skall väl äfven gå till ro. Wadstena, Wettern, Platens graf, Canalen, det der blågröna, klara silfvervattnet, allt springer »*sista paret ut*» i mitt hufvud!

Onsdags eftermiddag. »Oh! hvad naturen är skön!» hade jag mest haft lust utropa liksom mamsell Högqvist i dag vid Motala Slussverk. Dock ej åt dem utan öfver trakten rundtomkring, som är så herrlig, så vacker! Emedlertid var det obeskrifligt intressant vid Slussverken. Vi kommo just så lagom att se ett fartyg passera genom de sex Slussarna, och följde vi det sedan efter Canalen till verkstäderna, som nu skulle tas i betracktande. — — — Med förvåning såg och beundrade jag, utan att just begripa det, dessa otaliga maskinerier och hjul och figurer, som kommo i rörelse vid en enda vridning. Ja, snart tänker jag menniskan funderar ut att med hiss eller ångmaskiner komma till himlen! Hvad som mest tillverkas här är för ångfartyg, 2ne ligger här nere vid Canalen under byggnad. Det är en särskilt bostad eller byggning för hvarje handtverk: i en svarfvas jern och metaller, i en smides, i en gjutes, i en snickras och görs modeller o. s. v. Hvad som frapperade oss var att för det mesta folket såg bra ut och flera voro rigtigt vackra; unga och hyggliga alla, de flesta klädda i blouse, hvilket såg lite utländskt ut. En Engelsman, som har varit här länge som förestyr, var en glad och treflig karl; han var med oss och viste hvarjehanda. Till middagen bjöd Pappa honom och de båda andra Herrarna. Vi åta här på värdshuset en delicat middag bestående af lax, Hummer, Smultron och mjölk, stek och salat m. m. — Här är resande jemt och samt. I morgon bitti, bitti ska vi resa till Lindköping.

Lindköping, onsdagsqväll. Vi ha på afton gjort en rolig resa. Vi fick häst och Chaise och reste ner till Motala-köping, gick der omkring och beså̊g och drogs sedan af häst uppför Canaln i slupen. I dag har hela dagen varit vacker och aftonen gudomlig. — — — Från Motala till *Husbyfjöl* åkte vi utmed stranden af den vackra sjön Boren och såg de allra herrligaste egendomar, belägna vid dess stränder. De vackraste voro *Ulfåsa, Carlshult, Storberg,* och . . . (ja, nu mins jag ej hvad det sista

hette). Ack, nu vet jag hvad Östergyllns ängar vill säga, dessa ståtliga ekar och smärta björkar, rakstammiga och hyffsade, ingen torr qvist, ingen afbruten gren, allt ser så nyrent och prydligt ut! Och väppling och kärringtänder växa der upp så friska, så jemngröna lik en matta, och stora feta kor gå och stå och ligga midt i all denna herrlighet. — Vid Husbyfjöi fingo vi en ostyrig häst, som väckte på våra drömmande sinnen, hvilka hela vägen hade varit under ljuft svärmeri. Med några saltomortaler nöjde han sig dock, och allt blef bra och samma tjusande nejd begynte åter att ta våra tankar och känslor i anspråk.

Mot middagstiden kommo vi till ett ställe, som heter *Ljung*, tillhörigt en Baron eller Grefve *Fersen*. Det ådrog sig vår uppmärksamhet genom sitt ovanligt vackra läge och magnifika byggnad. Vi beslöt fara upp och bese der. Grefven var ej hemma, så mycket bättre, allt kunde så mycket bättre tas i betraktande. Det var också gudomligt vackert och slottslikt byggt. Då skall egaren föredra Stockholms heta, torra, osunda stengator och låta detta lilla paradiset stå tomt och öde! Förunderliga smak!

Bland portraiter och tableauer hängde äfven i ett af rummen den *olycklige Fersens* portrait, som var rätt farbror till nuvarande egaren. Förunderliga hvälfningar! Fasaväckande tilldragelser! O! skamfläck för svenskarne! Det blef mig svårt att stå der längre framför bilden.

Vi fortsatte vägen till Sjögesta, der en lätt diner intogs. En half mil derifrån ligger Wreta klosters kyrka och bredvid den Biskopens boställe. Det stod helt och hållet under reparation. Vi besåg den gamla kyrkan, der ännu förvarades träbilder, som fordom varit tillbedda af de arma okunniga menniskorna. Äfven sågo vi små bönerum med nicher uti och andra minnen efter forntiden.

En timme sednare anlände vi hit till Lindköping, och sedan vi litet arrangerat vår parure, begåfvo vi oss till Biskop *Hedréns*. Det gjorde godt in i själen att bli så mottagen. Gub-

ben (biskopen) tog Mamma så hjertligt i famn, äfvenså Pappa och mig och tackade oss för det vi kom dit. — — — Der var som förr trefligt och ogeneradt. — — — I dag på förmiddagen ha vi varit i den vördnadsväckande, ståtliga domkyrkan; den är vacker och detta gamla byggnadssättet, dessa fasta pelare utan och innan, den ovanliga längd och höjd, allt gör att man känner sig oändeligen högtidligt stämd. Derifrån gingo vi i landtkyrkan och sen till torget, der *Bjelken* halshöggs och röda stenar syntes ännu der. — — — Till middagen ha vi varit hos Biskopen. På eftermiddagen voro vi på Herr Müllers vaxkabinett, det var rätt roligt, figurerna voro vackra och deras rörlighet var rätt bra lyckad. Vi souperade äfven hos Biskopen, och nu är det så mörkt, jag så sömnig, att det är slut för i dag!

Söndagen. I går morse forsattes resan under kallt och regnigt väder till Skenninge och vidare till Wadstena. Vägen är deremellan flack och kal, omätliga sädesfält och ondt om träd.

I Wadstena skulle jag önskat att vi haft längre tid på oss, ty der var mycket att se. På slottet var jag dock längst. Det ligger alldeles utmed Wettern, grått, vördnadsbjudande, men förfallet. Vid dess åsyn blef jag vemodig, allvarsam och tankfull. När jag gick genom de höga gamla förstörda salarne och hvalfven, kände jag ett ovilkorligt begär att sucka. Intet fanns qvar från fordom, blott i fönsterna försvagade, utsuddade målningar af forntida Riddare i kroppsstorlek. Och de blickade med de bistra ansigtena på mig, och de syntes trängta efter döden, (förstörelsen), ty de voro trötta efter den långa färden genom flere sekler. Ack! det var så underligt att stå der och tänka efter allt som tilldragit sig, göra jemförelser med det närvarande! I *det* rummet hade Gustaf Wasa stått brudgum med sin Catarina, i ett annat hade Hertig Magnus bott och under sin sinnessvaghet en gång kastat sig ut genom fönstret från den omätliga höjden men blifvit räddad. Der fordom Riddare och Riddarefruar vandrat och bott, der låg nu säd (O, prosa!) och blott väggar och trappor funnos qvar från förflutna sekler. När jag stod i ett af fenstren på den stora

Riddaresalen och skådade utåt Wettern, som var vred och häftigt kastade sig mot murarna nedanför, då ville jag nästan gråta, och jag skyndade mig ner. — Vi voro sedan i väfveriet, der vi lemnade in garn till väfnad; knyppling sågo vi äfven; äfven kyrkan, och hade jag haft lite mer *courage* ville jag äfven gått på dårhuset, hvilket under hela vägen varit mitt oryggeliga beslut. Men när jag stod utanför porten, der de olyckliga inneslöts, och händelsevis genom gallret af ett af fenstren fick se ett ansigte, var jag svag — — — och vi återvände hem. Der (på Gästgifvaregården) råkade jag en gammal fransysk soldat, som tjent under Napoleon, och som ej kunde tala svenska, vi språkade franska en stund tillsammans.

Resan gick vidare, och i *Nyby* lågo vi, ett snyggt och hyggligt ställe. I dag på morgonen skulle vi bestiga *Omberget,* men vår skjutskarl visade oss orätt väg, så vi kom blott ett stycke på berget. I alla fall var utsigten vacker, hela Wettern låg framför oss, ehuru vestgöthastranden var dunkel af solrök, syntes ändå Hjo något. Alvastra, som ligger vid foten af berget, var inte något så ovanligt, blott litet af Ruinerna var qvar, och de som funnos voro så förprosaiskade att det förlorade effecten. Några redskapsmaterialier låg *här,* en svinstiga var inrättad *der,* och runt omkring Ruinerna var fullt af boningshus och byggnader, så det gjorde alls ingen impression. Om det ändå legat enstaka!

Nu reste vi på en skön väg hela tiden längs utmed stränderna af Wettern, som nära nog stod spegelblank i det vackra solskenet, och de vackraste landskap låg utbredda för våra förtjusta ögon. Vid middagstiden kommo vi till Ruinerna af Brahehus, som ligger på ett ohyggligt högt berg och så brant, att man ej kan stiga derupp utan att gå en lång omväg, och dertill hade vi ej tid. En fjerdingsväg derifrån låg Grenna, som alldeles öfverraskade oss med sitt ovanliga täcka läge midt emellan Wettern och samma höga branta bergås, hvarest Ruinerna lågo, och hvilken sträcker sig en halfmil utåt och följer tätt bredvid landsvägen. Och snygg och städad var staden, och öfverallt i fenstern syntes vackra flickors och fruars

ansigten, och kyrkfolk i sina högtidskläder mötte vi, ja allt bidrog att låta Grenna göra ett behagligt intryck på oss.

Efter middagen fortsattes resan, och ju mer vi foro fram på Smålands område och trackten blef backig med couperade höjder och små dalar, då, då var jag i Vermland med alla mina tankar och känslor. Trackten var så lik hemlandet, och det gjorde så godt i mig och med glädje och nöje såg jag på hvarje liten skogbeväxt kulle på hvarje brant höjd, som så lifligt påminde mig om det kära, kära Wermland.

Kl. 8 kommo vi hit. Jönköping ser ut att vara en vacker, snygg och ordentlig stad, ligger alldeles uti Wettern (kan jag nästan säga), ty det är blott ett par alnar från portgången och till sjön der vi bo.»

Här tillåter jag mig för ett ögonblick taga ordet från Malin. Efter den 12 dagars långa resan med alla sina många angenäma avbrott och skiftande intryck är vår resenär, söndagen den 9 juli kl. 8 e. m., hunnen till Jönköping, färdens mål, och hon kan unna sig en paus. De första dagarna av den vecka vistelsen i Jönköping varar, ligger dagboken orörd, emedan man »gått och stått och sett dagarna igenom». Men så tages pennan upp ånyo, och många ack! och o! har den anledning utgjuta i »de små hvita pappersbladens» sköte. Bland släktingar och vänner, med visiter, små fêter och tillställningar, promenader och beskådande av sevärdheter, flyga dagarna som minuter. Jönköping väcker Malins ej alltför svåruntändliga förtjusning. Av den inblick hon får i stadens sällskapsliv, drar hon slutsatsen, att alla måtte »vara goda och tarfliga menniskor här, just en liten god och treflig och vacker stad, der alla äro eniga, ingen förnämhet, inga partier, endast jemnlikhet råder; och derföre ha de också så roligt året igenom.» Husqvarna besöktes med sina »ofantliga höjder» och »tvenne vattenfall» och »gudomliga utsigt öfver Wettern». Av allt förtjustes dock Malin mest av denna »underbara sjö», som hon ej nog kan beprisa. Den ligger där, beskriver hon, »så stor och ståtlig, men ibland är han förfärlig, för hvarje våg ett dån

som af ett hammarslag mot jorden, och hvita och gröna vågor vexlade.»

Men snart slår uppbrottets timma. Efter en dag och natt tillbringade hos en anförvant på ett litet ställe nära Jönköping vid namn *Samset*, sätter Malin sig bittida en söndagsmorgon den 16 juli åter i vagnen, och färden bär hemåt. Vi låta nu åter dagboken tala.

»Det var en varm dag. Första hållet till Bränninge var vägen just ej så utomordentligt vacker, men derifrån och till Torkelsrud blef den bättre. Der började den s. k. Gullkroken och vägen var gudomlig. Wettern bredvid oss på ena sidan skymtade fram mellan löfskogen och de vackra ängarna på den andra. — På Gällö hos Baron Nieroths var det dock vackrast, kanske mest derföre att allt var så utomordentligt städat och prydligt. Det låg alldeles invid den der samma kära sjön, som förskönar så många ställen och förtjusar så många sinnen! Alléerna voro sammanflätade eller sammanväxta upptill och bildade de allraskönaste skuggrika hvalf, och gångarne voro krattade och blommorna stodo utflyttade ur sitt vinterqvarter i långa rader efter husets murar i små nätta krukor. Ack ja, allt allt var så obeskrifligen vackert! — Derifrån reste vi till Almenäs, der en Grefve Sparre bor. De voro äfven borta, så vi sågo oss väl omkring öfverallt. Der var dock ej så städat, utan mera vidsträckt och ej underhållet, hvarföre det ej kunde jemföras med Gällö, ehuru belägenheten är densamma invid Wettern. Almenäs' corps de logis är mycket vackert. Vi voro äfven inne i några rum, och i ett cabinett hade jag så nära sjunkit till jorden af förtjusning. Der satt på väggen en *madonnabild med barnet*, den gudomligaste jag sett och (jag vill nästan säga) får se. Den var så förtrollande, så gudaskön, att jag ovillkorligen måste falla på knä, åtminstone i tankarna, för de förklarade anletena! Ack, aldrig, aldrig glömmer jag den sköna *guda*-blicken, som Maria fästade på Jesus barnet med Glorian kring sitt hufvud, som sorglöst låg och jollrade i hennes armar!

Så kommo vi fram på afton till Hjo, en tarflig stad, ej så fasligt ful, ej heller något vacker, just medelmåttig. Sjelfva läget är vid Wettern, kan således ej vara annat än vackert. — Ehuru kl. var nio fortsatte vi resan till *Tibro* Gästgifvaregård, men ankom ej dit förrän kl. 12 på natten. Pappa och Mamma voro sömniga; jag mådde oändeligen väl och var så nyter och förtjust i den vackra månen, som lyste så vänligt på oss under vägen i den halfmörka natten genom svarta skogen.

Måndags morgon reste vi vidare till Carlsborgs fästning och gingo der det återstående af aftonen och beság. Det är ett stort, sublimt, förvånande och skönt arbete af menniskohänder, jag ville kalla det, när det en gång blir färdigt, verldens åttonde, ej under, — men mästerverk. Der är bland andra en byggnad för ammunition m. m. under verket, som är så lång, så oändlig, att när man står i ena ändan och ser genom de trenne hvalfraderna, kan man häpna. Åtminstone gjorde jag det. Och dessa murade Portarne och tambourer! Ack, det var en oändeligen intressant afton! — Mycket menniskor arbetade der, och många af befälet med flera gick der fram och åter. — Kl. 8 reste vi ner till Gästgifvaregården Rödesund, der vi fingo oss rum och strax lade oss för att vara tidiga följande morgon. Också voro vi uppe kl. 3, klädde oss och promenerade ner till stranden för att med många andra bestiga ångfartyget »*Platen*», som skulle komma från Stockholm och passera der förbi. Kl. 5 anlände det och vi stego ombord.

Ångbåtsfärder äro i mitt tycke något rätt roligt, rätt angenämt, rätt trefligt och prägtigt. Sällskapet måste bli bekanta med hvarandra, om de äfven inte vill. Ja, man stöter på hvarandra än i salong, än i hytten, än på däck, man måste då endera be om eller bes om ursägt eller anhålla om liten flyttning, beklaga solskenet eller regnet eller hvad som helst; så helsar man på hvarann, så språkas det lite, så lite mer och till slut blir man 'intimt lierad'. — Vi sågo väl ett par timmar lite surt och snedt och sömnigt på hvarandra, men det *måste* gå öfver och till middagen hade jag fått många trefliga samtal

och funnit rätt på många hyggliga menniskor. — Capten på fartyget Hasselberg var mycket hygglig, artig och uppmärksam; jag hade en lång, intressant och rolig conversation med honom. Och ändteligen fick jag se en af de så mycket omtalade Schürer von Waldheim! Allt var vackert i hans ansigte, utom ögonen, som jag inte tyckte rätt om. Det fanns inte något af det der öppna, frimodiga i blicken, som jag älskar att se i ett mannaöga. — Tvenne preussiska officerare voro der och ett par tyska damer och herrar, hvilka jag dock ej kom i samspråk med. — Kl. 12 lade ångbåten till vid Hajstorp, och vi måste ta ett ömt afsked och lemna det just då det blef som roligast. Efter en timmes väntan kom vår vagn som gått landvägen och vi fortsatte resan.

Vid *Torved* råkade vi Grefve *Adlersparre*, som med en mycket flygtig helsning aflägsnade sig. Jo jo! när man reser till *Rom*, helsar man inte på gamla bekanta! Gubevars, inte ska det på något vis *rubba min säkerhet*.

Vid Gullspångselfven, som är gränsen, kommo vi in i Wermland igen, det kära, herrliga Wermland. Ack, jag blef så varm om hjertat! Jag tyckte de gamla Granarna och Tallarna voro så sköna, t. o. m. sjelfva skogsvägen tyckte jag så serdeles om. Jag kände mig så glad, så hemmastadd. — Vi reste fram till Säby och lågo der öfver natten, fortsatte resan andra dagen och voro här i Christinehamn kl. 6 i går afton.»

*

Här där den börjats slutar den egentliga resebeskrivningen. I föräldrarnas gård i Kristinehamn, varest ett par dagars vila tages, gör Malin upp slutsumman av resan och ställer på sig själv och sin dagbok samvetsfrågan: »har jag haft så roligt som jag gjorde upp det i min imagination?» Visserligen vill hon gärna tro på sanningen av en gammal sentens, den nämligen: »Man kommer aldrig från *inbillningen* till det *verkliga* utan att förlora dervid», men denna gång utgör regeln ett undantag. Allt har i högsta grad motsvarat förväntningarna.

Ännu fyllas några sidor i dagboken av Malins täta, lätt flytande handstil, ty det är resans slutepisod, bevistande av marknaden i Karlstad, som skall beskrivas. Den för den rivaliserande grannstaden Kristinehamn något partiska skildrarinna tycker visserligen, att Karlstadsmarknaden icke är »att förlikna med den herrliga Fastingen», man »går som i sömnen, ty värmen är skräcklig, intet lif ingen munterhet, blott en folkmassa, som mekaniskt rör sig fram och åter», men nöjen och lustbarheter tyckas inte fattas. Spektakler och soaréer omväxla med baler, och vad de sistnämnda beträffar, kunna vi vara säkra på, att mamsell Malin Lalin här, i hemprovinsen, inte behöver sitta obemärkt i en vrå som fallet var under danstillställningen i »det skräckliga Medevis» brunnssalong.

Karaktäristiskt för vår unga dagboksförfattarinna är dock, att hon med mer utförlighet uppehåller sig vid en predikan av den »omtalta» prosten Freudenthal, som hon åhört i Karlstads domkyrka, än vid sina baltriumfer. Men hon lyssnar till prästens ord med en inre protest; vad han sade »kunde nog vara sant, men så bittert, så skarpt, så hårt framställt, att det förlorade den åsyftade verkan». Malin »bäfvade» väl men »kände ingen ånger för sina synder.» — Hon jämför denna botpredikant med prosten Unger, en annan av Värmlands omtyckta präster, som med *godhet* och *mildhet* söker röra sina åhörares hjärtan. Och honom förstår hon.

Sista bladet av anteckningsboken ägnas åt några hänryckta ord vid återseendet av det älskade hemmet efter fyra veckors frånvaro. Med dessa ord, uttrycket för den varma hemkänsla, som Malin ägde gemensam med alla sina landsmän och landsmaninnor, må hon för denna gång taga avsked av oss:

»Jag hade önskat att vid dagsljuset fått återse vårt lilla Ransäter, der det nu står i all sin skönhet, men vi hunno ej hit förr än fram på natten kl. 11, då allt låg insvept i en dunkel halfskymning. Då vi vid *Åmun* väntade att köra på färjan och vagnen höll stilla och jag i den lugna natten hörde det dofva brusandet af de välkända fallen och de kära hammrarnas väl-

bekanta slag, då började äfven mitt hjerta slå häftigare och med förtjusning hörde jag alla dessa kära ljud. Och när årorna började plaska i vattnet och jag lutade mig öfver ledstängerna och skådade ned i det svarta djupet, ja — då kände jag något så mägtigt, så starkt, att jag ej kan, om jag än ville *försöka,* utreda det!»

ETT SLÄKTMÖTE

ETT SLÄKTMÖTE

Vi, som nu leva, förvåna oss över hur mycket forna tiders människor voro på farten; alla gamla brev och anteckningar veta att berätta om resor och påhälsningar långväga släktingar och vänner emellan. Man hade gott om tid och var ej rädd för besvär. Flera dagar offrade på en resa för att avlägga ett kanske helt kort besök hos anförvanter, landsvägarnas och gästgivargårdarnas vedermödor, allt detta räknade man för intet i våra far- och mormödrars dagar.

I de dagarna gingo också de stora släktmötena av stapeln. Att kuska från ena ändan av Sverige till den andra för att sammanträffa med övriga till möte instämda medlemmar av familjen, var något man ej utan laga förfall undandrog sig, och de långa vägsträckorna och tidsutdräkten tyckas därvid ej utgjort något hinder.

Det är en sådan för den gamla goda tiden typisk tilldragelse här skall skildras med stöd av en dagbok, under själva mötesdagarna förd av en deltagarinna. — Och att vi i denna återfinna samma unga värmländska, som i en föregående skildring ledsagat oss på en resa Vettern runt, bör ej förvåna någon. Malin — vi minnas att detta var hennes namn — har ju då och vid andra tillfällen dokumenterat sig som en flitig och samvetsgrann tecknarinna, och de två år som förflutit sedan hon sist hade anledning föra resejournal, ha ej gjort den nu nittonårigas penna trögare eller hennes färger mindre bjärta.

Ungefär samma väg, som den nyss beskrivna, är det hon för oss, nämligen vägen från Värmland och till Småland, i vilken

sistnämnda provins det släktmöte, varav Malin är en av de lyckliga deltagarna, är bestämt att hållas. Dock dröjer hon naturligtvis längst vid själva mötesplatsen, gården *Restad* i Jönköpings län, och de på översvinnelig glädje rika dagar, hon där tillbringar.

Det är Malins släkt på möderne, som tillsammankommit på detta ställe långt in i Småland, för ändamålet iordningställt och upplåtet av en familjemedlem. Värmland och Stockholm äro de båda yttersta ändpunkterna, varifrån släktkaravanen i spridda grupper utgår för att på den utsedda mötesplatsen förenas med andra, i Småland bofasta grupper av släkten. Och en väldig skara är det som här samlas; män, kvinnor och barn, gamla och unga av skilda åldrar.

Ett exemplar av den budkavle, på vars kallelse anförvanter från när och fjärran fylkats till det stora släkttinget, är ännu bevarat. Uppropets inledningsord lyda:

»Vi underskrifna Slägtingar, Fäder, Mödrar, Systrar, Bröder, Svågrar, Cousiner, anförvanter och vänner, öfverenskomma och förbinda oss härmedelst att, så framt inga oöfvervinneliga och antagliga hinder inträffa, innevarande år *1839 den 14 augusti* innan kl. 9 på aftonen sammanträffa till ett stort och mangrant *Slägtmöte* å *Restad gård* i Jönköpings län, Norra Vedbo härad och Säby Socken, för att der i Slägtskapens och vänskapens harmoniska nöjen, under en tid, hvilken på stället närmare kommer att bestämmas (men som dock ej bör utsträckas utöfver 3:ne veckor) frigöra oss från det idkeliga sträfvandet med detta jordelifvets små mödor och besvär, samt för *första* och troligen den enda gången så allmänneligen råkas och dymedelst ännu närmare befästa det vänskapsband, hvilket förut visadt sig äga ett så mäktigt och lyckerligt inflytande på den stora Slägtringens trefnad.»

Följer så programmet eller ordningsreglerna, uppdelade i åtskilliga punkter. Därav framgår, att den ovannämnde familjemedlemmen »*herr Gustaf Weman i Småland*», »upplåtit egendomen Restad till fritt begagnande i afseende å boningsrum, sängkläder, etc,», men underhållskostnaderna, »d. v. s. utgif-

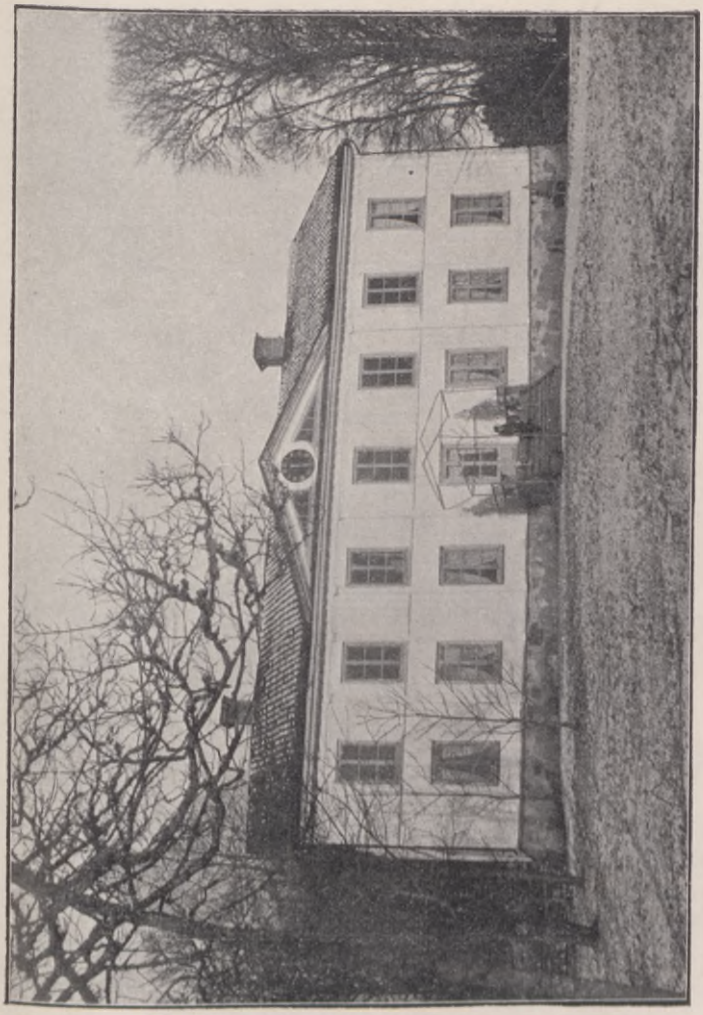

RESTAD

3 — *Ur Ransäters familjearkiv*

terna på stället» fördelas på mötesdeltagarna. Dessa äro således att betrakta som medlemmarna i en republik, med den på en gemensam sammankomst utsedda »direktionen» såsom ledare och anordnare av »sällskapets göromål och sysselsättningar, vare sig antingen i nöjenas glada väg eller ekonomiens alfvarsammare bestyr.» Det förnödna linnet, ett dricksglas och ett vinglas pr man och, som vid de gamla gästabuden, kniv, gaffel och sked medföras av varje person, tillika med 1 sklp. kaffe och 2 sklp. socker, (hälft. »raffinad»). Varje familj ålägges dessutom vara försedd med en bordduk och »något fluidum». För övrigt heter det i den paragraf, som avhandlar den viktiga matfrågan: »Hvad som uti ät- och dricksbara varor medföres till stället öfverlemnas till Direktionen, värderas och magasineras för allmänt väl samt validerar i slutliqvid.»

Att den lilla statens bästa tillgodosetts, även i andra avseenden än den rent materiella, därför borgar den under N:o 5 angivna programpunkten. »Skulle», heter det däri, »mål af serdeles vigt förekomma, åligger Direktionen att sammankalla hela det nybildade samhället till så kalladt stort *Collegium Squallerasticum* under presidium af Direktionens ordförande. Alla öfver 12 års ålder äga deri säte och yttranderätt efter vederbörligen skedd anmälan och upprop.»

Återstår nu att se hur den familjefest, vartill inbjudningen avfattats i så högtidligt-skämtsamma ordalag, kom att arta sig. Och därom lämnar Malins dagbok med titeln,»*Några ord om vår resa och Restaddagarna*», de tydligaste upplysningar. Sin vana trogen sparar hon icke på entusiastiska och översvinneliga utrop och uttryck, vilka jag dock något skall söka dämpa genom på lämpliga ställen företagna uteslutningar och sammandrag. Denna gång talar vår unga författarinna icke i eget namn, utan uppträder som tredje person. För att giva mer liv och omväxling åt framställningen, har hon lämnat ordet åt en figurerad berätterska, vilken, försedd med en av »de där märkvärdiga lornjetterna, som genomskåda föremålet för sin

observation», ser och iakttager allt för att sedan uppteckna det i journalen.

Ofta möter man däri, som naturligt är, namnen på de genom lornjetten beskådade personerna, vanligen dock endast förnamnen. Dessa ha här utsatts i den mån de förekomma, och står det den för genealogi intresserade läsaren fritt, att med hjälp av de arbetet åtföljande anmärkningarna och namnregistret och sedan genom forskning i ättartavlor och släktböcker söka passa in de respektive namnen dit de höra.

Syftet med denna enkla skildring är ej personhistoriskt, utan det att foga ännu en liten kulturbild till det galleri av sådana, vi äga från 1800-talets Sverige. Människorna själva, hur verkliga än dessa en gång varit, äro därför av underordnad vikt. De som figurera i Malins berättelse om ett släktmöte ha icke spelat någon märkligare roll i vårt lands historia; deras betydelse ligger i att ha varit medlemmar av en stor släkt, vilken ägt det med andra gamla svenska ätter gemensamt: släktkärleken och samhörighetskänslan.

Efter denna ingress må reseberättelsen taga sin början. Utgångspunkten för färden är densamma som vid en föregående på dessa blad av Malins penna tecknad Smålandsresa: Ransäter i Värmland.

*

AVRESAN

»Å jänta å ja, å jänta å ja
å allt uppå landavägen, å ja.»
Visa.

Den som något litet rest vet väl om det spring och inpackande, som man får se resmorgonen: order utdelas och mottagas, frågor och svar om det och det är med, och en evig stoppning och packning i den arma vagnen. Men nu packas vi sjelfva dit. — Mattson slår helsningsklatschen med stora piskan för de stackars dragarnes öron, Frun ger sista var-

ningen om Hemmets vårdande åt jungfrun, Patron åt skogvaktarn, Malin och Ulla sända afskedsblickar åt de kära höjderna, den hela kära nejden. — Och jag? Jag blott ser genom min Lorgnett och — funderar.

Vid första hållet fingo vi efter en timmas väntning de allra prägtigaste hästar, och vagnen rullade utåt den hårda, släta vägen med häftigare fart än jag på länge åkt. Det blef allt mörkare och mörkare och ögonlocken allt tyngre. Men såg jag rätt, var ej Morpheus den som mest sysselsatte min yngsta vän. Det låg ett välbefinnande öfver hela ansigtet, och jag vet hvad hon njöt af den raska farten. Få saker äro henne så behagliga som att i halfmörker med serdeles rask fart få framila på jemna vägar, luta sig i ett vagnshörn, ej sofva, men blunda, — dock icke med själens öga — låta tankarna ila i kapp med hästarna och allt detta under en oafbruten tystnad, intet annat ljud än det snabba rullandet af hjulen framåt, framåt — för öfrigt tyst, så tyst. »Ack, så herrligt!» stod nu äfven tryckt på de slutna ögonlocken. Och vi skyndade allt fort, tills vi, inkomna i staden (Kristinehamn), hörde ropas: *10 slagen!*

SURPRISERNA

»Rideaun gick upp — Presidenten sade: Äh—h—h!»
M:lle Bremer.

Vagnarna stå för dörren. Major Heland med sina döttrar äro här. — Tumult och språng — friskt väder och friska lynnen. — Malin tittar på klockan och vill snart åstad. — — Jag knyter nu ihop portfeuillen.

»Surpriser», ja huru många slags sådana fins ej! Hur många slags sätt att uppta dem! Somliga röja det största missnöje då man trott sig göra på allra bästa sätt, andra uppta det med särdeles välbehag och de flesta kanske med förställning. Men det gifves ock ett slags surpriser, då af mellankomna omstän-

digheter båda parterna blifva så öfverraskade, att de knappt veta huru de hafva det, då att surprinera inte alls var meningen. Ungefär af dylik genre ha öfverraskningarna varit i dag.

Biljetter voro skrifna till Crontorp för att annoncera hela vår caravans ankomst och begära svar om herrskapet var hemma. Intet svar, då vi efterfrågade vid alléen. Hvad parti skulle man ta? Ventilationer. — Slutligen beslut att resa fram. Värdinnan blef öfverraskad, men vi tyckte oss finna — gladt. Vi fingo höra att aldrig någon biljett kommit fram. Ursägter för vår stora personal. Presentationer och helsningar och förfrågningar om nytt och gammalt. Man smakade på bär och äpplen i trädgården Efter en déjeuner à la fourchette reste vi.

Vid Åtorp språkade Malin med en civiliserad gesäll, (som rest öfver hela Europa), på engelska, tyska och fransyska under allas våra förenade skrattsalfvor åt den lustiga conversationen, hvaraf jag tror ingen af de talande just begrep mer än denne sjelf sade, knappt nog det.

Vi lofvades goda utsigter att vänta på hästar, då hållkarlen »helt stilla sprang» den halfva milen efter dem. En af Fruarna proponerade att vi skulle hela sällskapet vandra af till Sund, en Herrgård tillhörig familjen Camitz, belägen en liten bit derifrån, och der invänta våra dragare. — Opposition från ungdomens sida, som påstod, huru tokigt det skulle se ut att komma vandrandes just caffédags till ett nära nog främmande ställe. Endast Malins föräldrar hade i deras ungdom varit der, vi öfriga voro helt och hållet obekanta. Ingen hjelp, de gamla drogo framåt och vi måste följa. Malin var missbelåten, Ulla önskade sig långt derifrån, Nina tappade oupphörligt sina handskar, Lotta var passiv!

Nu äro vi på gården! Två små tärnor rusa in i farstun, en piga hoppar genom fönstret, en liten pojke klifver upp i ett träd. Vi träda in i farstun — skurlukt möter oss (det var lördag), 3 dörrar smällas igen, sen man uppsnappat skymten af några barfota pigor med mosstappar. Malin log, jag

riktade lorgnetten. Hon tänkte på Cousin Stellan, som luktade surt klister och skurlukt i hvarje äktenskap. O, den misstrogne Stellan! — — En mamsell kommer ut — surprisen var något stor och talrik — och i häpenheten svarade hon: »Frun mår ej väl!», men sprang dock upp för att höra efter om sällskapet skulle göra henne sämre eller bättre. Svaret var: »Frun ber Herrskapet stiga upp.» — — Och Frun var mycket vänlig, stället mycket vackert, caffet mycket välsmakande. En mamsell ombads spela och hon sjöng: *Amanda!!!?*

Nu reste vi igen och nu återstår den angenämaste surprisen, vid Skagersholm nemligen, då vi besökte en barndomsvän, en Ransätersflicka, numera gift och bosatt der. Och alldrig har jag sett menniskor så välkomna, som Stensborgs Herrskapet till dessa. Ett par timmar voro vi väl der och fortsatte sedan till Bodarne, der dagens sista surprise väntade oss, som förut allt igenom surprinerat andra.

Vi träffade 3 Vermlandsflickor af våra bekanta, som kommo från ett besök hos medicinalrådinnan i Kisa, och hade vi så när alldrig velat lägga oss, utan prata, prata. Der rördes ihop »gudomliga utsigter» — »medicamentspåsar» — »backar» — och »ölost» och »sjukdommar» och »Kisa-frun» och »underverk» och »förtjusning», och åter »botemedel och burkar och plåster»! Och alla frågade vi på en gång och alla svarade de likaledes. Det var muntert och trefligt, och slutligen af magtspråk befallt: »*Tyst!*» Snart hördes blott de sofvandes lätta andedrägt.

Hvad drömma de väl alla? Det är för mörkt att betracka dem med lorgnetten!

RESANS OBEHAG

Söndags morgon var kall och mulen och man anade intet godt. Vi ungdomen åkte i en vagn och lurade smått. Vid middagstiden stannade vi vid Askersunds landtkyrka just som en regnskur kom. Knappt hunno vi in i kyrkan och der fingo vi sitta en timme efter gudstjensten och ute i vagnarna sen

halfannan innan hästar anlände då vi änteligen tågade af. Vid båda färjorna var ordentligt uppror. Bönder trejades och trängdes och svor och voro uppstudsiga, körde fast och bråkade. Herrarna skreko och befallde. Fruarna dånade. Nina såg förvirrad ut. Ulla rynkade pannan. Lotta funderade på huru roligt det vore att få med några vattensåar afskölja de hetaste och skrikigaste af sällskapet. Malin önskade sig vara militär och få svänga sablar och pistoler öfver deras hufvuden. Mattson darrade af vrede. — Vi lågo i Nykyrka och afton debatterna beredde ingen angenäm natt åt contrahenterna. Det var en ledsam dag.

MOTALA, VADSTENA, SKENNINGE

Öfver allt hvimmel och folk på vägarna, alla skola till Skenninge marknad. Vi reste morgonen till Motala, det herrliga, det förtjusande. Malin var betagen af glädje att återse de kära, vackra trakterna, att få visa dem för dem som icke sett allt detta vackra förut och ropa: »Se! Se!»

Vid Motala uppehöllo vi oss hela förmiddagen, hyrde ner till factoriet slupen Hedda, satte oss alla derpå, besåg Grafven, Borenhults slussar och lilla märkvärdiga springkällan, alla verkstäderna, ångfartyg m. m. och återvände till köpingen kl. 2, der en munter middag väntade oss. Derefter till Wadstena och besåg alla dess märkvärdigheter och så in till Skenninge, hvarest vi fingo ett gentilt logis och förnöjda lade oss till ro.

I morse vaknade vi af det horribla sorl, som alla marknadsdagar är vanligt och hela dagen ha vi i fönstren betracktat den hvimlande och brokiga menniskoströmmen, som oupphörligt böljat fram och åter. Det är icke oangenämt att i lugn från sina fönster få betrackta den trängande massan, som utan afseende på folk eller kreatur drifver blott framåt, framåt, och ett lustigt lynne kan uppleta otaliga tillfällen till skrattutgjutelser! Lotta har hela tiden blott önskat att med en duktigt bred (märk *duktigt bred)* snöplog få fåra igenom den, som

det tyckes nästan ogenomträngeliga massan. Men hvad hon sen ville använda den breda vägen till, ha vi ej kunnat få veta.

En otalig mängd hästar och deras likar, i befattning men icke i förstånd eller skönhet, ha funnits här, och »lilla Ransäter» skall hädanefter dras af hvit-grå de allra skönaste hästar. Malin är förtjust och gör dem visit oupphörligt. Hon drömmer om ridcostymer och ridpartier och den furore de ska göra i hela Vermland och hon blott suckar vid tanken på att de ej äro »bruna» lik de gamla älsklingarna! — I morgon draga vi till Resta, der en stor del af slägten redan lära vara.

ANKOMSTEN

»Hvad mina kinder låga,
Hvad mitt hjerta våldsamt slår!»

Inom en qvart äro vi på Resta, inom några minuter skola vi omfamna de många och kära slägtingarna och göra bekantskap med de ännu främmande. — Malins hjerta darrade af glädje vid tanken på det snara mötet. Hon gömde ansigtet i sina händer och teg. — »Äro vi snart framme?» frågas skjutsbonden. »Åh ja», är svaret. Vägen på ömse sidor är omgifven af tjock löfskog, den blir allt dunklare, allt tätare, nästan mörk och omöjligt att skåda något igenom den.

En backe reser sig i fonden. Vi äro uppföre den, och i samma ögonblick står en ståtlig byggnad framför oss. »Hvad är detta för ställe»? tillfrågas skjutsbonden åter. — »Resta!» svaras. Vi äro vid trappan. *De alla* stå der. Malin tror sig nästan drömma! — — — — — — — — — — — — — — — —
Denna afton skall icke min penna söka att måla.

FÖRSTA DAGEN

Glädje stormen är något stillad men glädjens lugn hvilar på hvarje panna, lyser ur hvarje öga, man går förbi hvarann, en omfamning, en handtryckning är af hjertat för varmt påkallad

att icke verkställas. Man nickar, men ler; alla äro lycksaliga, alla njuta så fullt.

Första dagen på morgonen efter caffédrickningen samlas hela lilla Republiken, de äldre taga plats kring bordet och det allra roligaste val och rådplägning om det allmänna bästa äger rum. Hvar och en får sin befattning och på följande sätt. Öfverstelöjtnant Sandels, ordförande; Herr Wilhelm Lothigius, Skattmästare; Herr Birger Stridbeck, Fiscal och secreter; Herr Fredrik Lothigius Rumormästare. 2ne Fruar och 2ne flickor hafva hvar sina 2 dar befattning i de economiska detaillerna och kallas för de jourhafvande damerna. Kl. 8 till 9 serveras caffé; kl. 1 ringes till middag; 9 till qväll.

Allt är uppgjort, och vi promenera ned i den sköna trädgården, i dess mörka, lummiga castanieallée som intagit mig oändeligt. Stället är så herrligt, ingen vidsträckt utsigt, deraf intet vemod heller, som så ofta fattar en, då man skådar utöfver en hel nejd. I denna täta omgifning af trän är något *tryggt*, som gör att jag finner mig så oändeligt väl. Malin lefver blott i nuet, skådar ej fram, ej tillbaka, men njuter, blott njuter. — — — Vi musicera, vi leka, promenera och dansa. — I afton ha vi vandrat på ett högt berg, sett solen gå ned så grannt och skönt, dansat efter maten till nära midnatt och sedan åter allt var tyst rusade vi alla flickorna ut i stora salen, och med utslaget hår och fantastiskt costymerade rasade de som galningar salen igenom. — Hela husets ro lär blifvit störd och vi bäfvade allt något då vi om morgonen

ANDRA DAGEN

samlades vid caffé bordet. Men våra domare voro nådiga och vi svängde oss på bästa sätt. Denna och följande dag var Malins och Clementines och de hade mycket att bestyra. — Alltid efter maten blir munterheten störst och vi dansa långt in på natten, de gamla ock. Innan godnatt-tagning slutas det med promenadpolonaise eller marche, hvarpå hvar och en drager till sitt, för att kanske sen uppföra för sig sjelfva någon liten

efterpjes — hvad vet jag? — Denna qväll var skuggspel i vårt rum och vid ett saltomortal-språng af en af kontrahenterna blef plötslig förmörkelse, just som en af flickorna skulle frambära en vattudryck till någon, hvilken redan låg. Ett fasans skri var den naturliga följden af hela sällskapet, fördubbladt genom utropet: »Hela vattenskålen öfver mig!» — Man kan tänka hvilka rop och skrik af: »ljus» och »vatten» och »kallt» och »otäcka» och »hu! hu!» — Sedan allt var någorlunda tillrättastäldt blef declamation af det piquantaste slag, och visst var kl. 1 innan Morpheus placerade sig bland oss.

TREDJE DAGEN

Alla dagar lika herrliga och ljufliga! O, det är en vacker tanke att kunna sammanföra en sådan mängd menniskor utan att behöfva befara någon dissonance, något som ej klingar fullt rent, och sannerligen, denna Harmonie bland 59 personer, dessa gemensamma känslor hos så många olika naturer, sammanförda till ett enda mål — *att glädjas* — är så skön, så herrlig, att jag vet ej hvad namn ge den. — — — Att se den friska, ystra barnaskaran är icke det minst roliga, huru de tumla om ute och inne, skrika och jubla. Ack, också dem skall verlden och oron hinna! När jag ser dem, ber jag alltid: »O, att det kunde dröja»! — — — I dag skulle metas kräftor, men vädret var regnigt och det blef i stället promenad i 4 vagnar.

Vi ha väntat Wetterstedts denna afton. Vi ha varit ängsliga öfver dem och frukta att sjukdom hindrat dem från detta möte, detta herrliga möte. Vi ha dock ett svagt hopp på morgondagen.

Efter maten, i stället för marche, blef *menuette* då ett par af gummorna uppträdde under våra förenade applaudissementer med händer och fötter och munnar. Och verkeligen var det inte bra roligt få en blick in i den gamla tiden, som med denna dans så tydligt framtedde sig. Sedan alla gått till ro

ha vi varit utanför alla fönster och hållit serenad vi alla flickorna för både Herrar och Fruar, hvaröfver de tycktes rätt belåtna. — Nu ska vi väl skrida till något slags *efterpjes,* och jag får lägga ihop portfeuillen.

FJÄRDE DAGEN

var söndag och man skulle till kyrkan så många som fingo rum i 5 vagnar. De flesta drogo åstad och det var roligt, icke just så mycket för predikan, hvilken till följd af prestens uttal var något tröttande. En bondbrud med 15 brudtärnor, mägta grann, fick man skåda. Vi kommo hem under hällregn och hade äfventyr på vägen.

På eftermiddagen kommo Hermelins (på grannegendomen Gripenberg) på visit. Något derefter Stridbecks och Wetterstedts, och alldrig såg jag nånsin större och lycksaligare glädje, än då dessa efterlängtade slägtingar körde upp på gården.

Vi dansade, vi jublade, vi logo, — några genom tårarne — ett oupphörligt sorl, men som jag sagt, intet falskt accord, allt så glädtigt och skämtande och ljufligt. — Denna afton tror jag Malin fann vida öfver någon af de Resta Dagar hon genomlefvat. — Efter soupéen dansades en stund, hvarpå Hermelins reste, och vi efter några slut-skrattsalfvor drogo hvar till sitt; *vi* med 3 personers förstärkning: Hilda, Elina och Minna. Och sannt är att stort fler finge nu ej rum om det kom i fråga.

Blott *Lars Sandels* fattades nu.

FEMTE DAGEN

Om morgonen var stort concilium och den sorgliga punkten: Afresan vidrördes och fördystrade för Malin och många till henne hela förmiddagen. Sen blef fråga om piecer, och nu är den rysligaste afskrifning och öfverläsning man kan tänka sig.

Vi voro bjudna till Gripenberg på morgonen att åka i hövagnar. Kl. 3 kom 9 Hövagnar att afhämta sällskapet och nu

blef placering efter behag. Färden gick raskt till Gripenberg, der vi alla stego in och välkomnades hjertligt af den älskvärda familjen Hermelin. Stället är vackert, gården i synnerhet, der de syperbaste träd stå alldeles utanför fönstren och göra det så pittoreskt och inbjudande. Vi drucko caffé, och åter samlades vi alla till åkning i de 10 hö- och 3 andra vagnarna och placeringen tillgick sålunda, att ur en korg bjöds åt alla bouketter, 5 eller 6 lika af hvar sort, och fick man då söka sin plats i den vagn, der en dylik boukett var fästad. Ett gentilt lotterie ju? Men många sågo dock snedt derpå, och hade man vetat planen förut, skulle troligen många knep ägt rum. Nu gick allt ordentligt. — Meningen var att bese ett vackert ställe, Åbonäs. På ditresan fingo vi höra att Lars Sandels nyss passerat på väg till Resta, hvarpå ett par vände om dit för att hämta dem till oss öfriga.

Strax efter solens nedgång voro vi tillbaka vid Gripenberg, der en gentil soupée var i ordning. Vid hemresan placerade vi, flickor, oss i en vagn. Sandels commenderade: »Färdig att stiga opp! Stig opp!» och »Färdig att sitta ned! Sitt ned!» Och Amazonbatallionen, som vi kallades, fick mycket beröm af Öfverste Löjtnanten. Orimligt munter var hemresan och under full sång körde vi upp på Restagården. — Så blef öfningar på trappan af ett slag, som ej så tydligt kan beskrifvas, skrattsalfvor ljödo rundt omkring; så dansade vi ett par danser — och sen blef en efterpjes, som jag här förbigår. Den slutade dock med hela Amazonbatallionens *vrede*.

SJÄTTE DAGEN

Ack, hvarföre skulle den upplefvas på slägtmötet! Denna dag hörde till det alldagliga, skorrande, ej till Resta-lifvet. En ond Ande kastade honom in bland oss. Vi kunde ej resa oss öfver den tyngd och det tvång, hvarmed vi fjettrades. Låt mig då helt och hållet gå den förbi och vända helt hastigt om bladet till den

då åter hela lilla Colonien var i verksam rörelse. En liten fête blef efter Caffet påtänkt, och dess utförande till aftonen fordrade hela vår verksamhet och förmåga.

Denna förmiddag var verkeligen särdeles. I alla rum såg man tillrustningar och öfningar. I ett dansade några små barn under ett par fruars dirigerande; i ett annat skrefs versar, i ett tredje gick ett par för aftonen ämnade Troubadourer och knäppte på sina guitarrer och sjöngo öfver, i ett fjerde och femte syddes på costymer. Här och der bands kransar, och i salongen repeterades en pjes, som skulle äfven spelas om afton. Ett helt brokigt carnevalslif upprann för min inbillning; och denna allmänna rörelse i olika rum med olika ämnen kunde väl komma en att tänka på det brokiga verldslifvet med alla dess mångfaldiga och olika syften, också *på olika rum.*

Fêten var för vår värd Gustaf Wemans. Endast Hermelins voro bjudna. Efter théet placerades Wemans på en upphöjning i fonden af salongen och de främmande deromkring. Först tågade in alla flickorna, de små hvitklädda, 6 par bärande på hyenden de sydda stolar, som vi gaf Wemans. Derefter 2ne Troubadourer med sina sångerskor och guitarrer, så vi alla sedan parvis, ungdomen costymerad litet. Sedan vi så marcherat kring salen ett hvarf, föll de små flickorna på knä vid trappstegen upp till upphöjningen och aflemnade sina gåfvor, trädde sedan tillbaka och ställde sig i fonden i en linïa. Nu sjöng Troubadourerna hvarsin sång till Wemans ära, derpå ställde vi alla upp oss som till anglaise och *tunga balletten,* som *vi* benämndes, dansade en attitude-ballett, eller hvad den skall kallas, som gjorde diversion i den förut af hjertat verkligen påkallade rörelsen.

Vi stodo åter stilla, och nu framträdde *Taglioni* och herr *Johansson,* (eller Emma Weman och Ludvig Wetterstedt) och dansade en verkeligen elegant ballett. — Åter gjorde tunga balletten en passage och nu dansade 3 af de små flickorna med

blomster-guirlander den allra sötaste dans. Slutligen ila de alla fram till upphöjningen, kasta sina kransar för Wemans fötter och försvinna! Åter ska vi fram och paradera, och sen blef en bourlesk pas de deux af morbröderna Lars och Fredrik i fruntimmerscostym, som slutade festen med hjertliga skrattsalfvor. Allra sist sjöngs en Chör, och sen blef lekar och prat tills piecen var i ordning. — Det var *De gifta* eller *Missvårda ej behagen,*[1] och gick den rigtigt innerligen väl.

Efter soupéen dans, och sist och sent sömnens herrliga vallmodoft för de trötta sinnena.

ÅTTONDE DAGEN

Det var föreslaget man skulle spela *Zoé,*[2] rôler voro utskrifna, några öfverlästa till en del, denna dags förmiddag var bestämd till repetition. Men den gick så uselt, att vi såg omöjligheten och öfvergaf hela Zoé.

På aftonen voro vi inbjudna på thé, bal och soupée till Gripenberg. Der voro utom oss mycket folk, musik och herrar från Jönköping. Och Balen, den var som andra Baler. Malin var trött och sömnig och längtade hem. I Malins hjerta sved det för hvarje timme som förgick och som stals bort från den ensamma sammanvaron med slägten. Ännu skulle 2ne sådana dagar stunda.

NIONDE DAGEN

skulle bli Bal och Calas här, en pjes och Tableauer uppföras. Förskräckligt rustande hela förmiddagen i köks- och öfriga departementer. På the kom allesamman. Först speltes då Marton och Frontin[3], som gick på skrufvar. Malin spelade gement, hon var sjelf ej säker på rôlen och sedan skulle hon

[1] Komedi på vers i 3 akt. av Creuzé de Lesser.

[2] *Zoë* eller Den lånte älskaren, kom. i 1 akt av Scribe och Mélesville.

[3] *Marton och Frontin*, kom. i en akt av J. B. Dubois.

hjelpa Frontin, som ej heller haft tid läsa öfver. Allt nog hon gick sig slätt från saken. — Nu dansades några muntra danser och så blef tableauer. Den första var »Malin Sture, som erhåller förlåtelse af Fru Märta», Stenbock står i fonden, systrarna omgifva den knäböjande. — Derpå föreställdes »Tron, Hoppet och Kärleken», de första två med vanliga symboler, korset och ankaret. Kärleken — En mor med 4 sina barn, en bättre tanke än den vanliga lilla guden med båge och brinnande hjertan. Detta var en herrlig tafla! Efter maten dansades äfven och det blef ej tyst före kl. 5.

TIONDE DAGEN

då samtliga voro bjudna på thé och Bal igen till Traneryd och reste också, alla utom Malin, som var hemma hos de sjuka och sjelv önskade slippa. Lade sig tidigt, blickade på den kära månen, som denna afton strålade så klart på fästet och gjorde den allra prägtigaste effect bland de tjocka, lummiga och hemlighetsfulla träd, som omgifva Restad. Somnade sen godt och steg upp när de andra komma hem, sömniga och trötta kl. 6 på morgonen.

Nu var en 5 timmars ro och lugn på Restad för en vakande, och Malin använde dem dels med att skrifva, dels att räkna öfver klädespersedlarna, ty packdagen stundade! — Vädret var regnigt och stormigt och ingen vänlig solstråle blickade ned öfver

SISTA DAGENS

morgon. Hjertat var beklämdt, Malin räknade och packade och detta döda lugn var henne en förebild huru allt skulle se ut, när alla voro borta — borta.

Gud ske lof mot middagen blef rörelse i lägret. Så småningom tittade den ena efter den andra upp med yrvakna ögon. Så småningom blef munterhet och skratt och man glöm-

de till en del den sorgliga morgondagen. Nu blef en stunds oreda, då man sysslade hvar på sitt håll.

Slutligen ljöd lilla klockan till sammankallande, ej till caffébordet, ej till middagsbordet, nej till allmän *bön*, som hölls i stora salen. Först sjöngos ett par herrliga psalmer, sedan föreläste morbror *Gustaf Stridbeck* ett stycke ur *De gömda orden* jemte några böner med sin ljufliga, milda röst. Så sitter han nästan hvarje söndag hos de fattiga på arbetsinrättningen i Jönköping och föreläser dem heliga trösteord. Ur allas ögon strömmade tårar, alla voro vi denna stund så djupt rörda, alla kände vi huru mycket vår skuld var ökad hos Den Högste, som skänkt oss sådana herrliga glädjedagar. Alla bad vi så af hjertat för oss sjelfva och våra öfriga kära anförvandter, bad om framtida välgång och glädje för hvarandra. Vi som alldrig mera *så* skulle mötas. Och i sista psalmen tillsjöngo vi hvarandra: *Frid, Välsignelse och Farväl!* — Allt blef bättre efter denna vackra gudstjenst, man sörjde ej för afskedet, man gladdes och jublade i sista stund.

På eftermiddagen kom hela Hermelinska Familjen promenerande för att säga oss farväl men dröjde blott en timme ungefär. Några följde dem på väg, men vände snart åter. Den afton var blott thé-soupé.

För oss att strax derpå gå till hvila hade varit alltför bittida. Ungdomen, hvaribland de yngre fruarna må räknas, tog kappor och schalar på och begaf sig ned åt trädgården att vandra i den förr omtalta stora mörka Castanieallén. Månen, den kära gamla vännen, vandrade äfven på sitt fäste, stundom så klar och ren, ibland bortgömd af något förbiilande moln. I fonden af alléen ligger en stor, rymlig berseau med bräden rundt omkring. Alla sätta vi oss der. Först en högtidlig tystnad. Nu strålade månen oskymd på det blå. Intet moln fördunklade den magiska glans, som det bleka skenet kastade öfver oss och träden, hvars blad tycktes liksom genomskinliga och försilfrade af de lodrätt fallande *månstrålarna*. Ingen susning i ett enda löf, ingen rörelse. Förtjusningen var stum.

Slutligen blef fråga om *sång:* »Laura, Sophie, Emma, och

ni alla som sjunga, sjung!» Och de sjöngo, och rösterna klingade så herrligt ute i det fria, och »Stjernsången» och »Folksången» och allt som kändes af alla sjöngs i starka herrliga chörer. Somliga lågo på gräset, insvepta i sina kappor, andra stodo vid träden med lutade hufvuden, några sutto försjunkna i betraktelser ... af hvad? I sanning, det hela var en sällsam grupp.

»Gå ned på bron utföre backen och sjung, så stanna vi andra häruppe!» sade en röst. Propositionen vann bifall, och herrligare än förut ljöd den underbara Natt- och Månskenssången för de som deruppe lyssnade.

»Gå efter de andra Fruarna och Herrarna; gå efter alla, som inte ligga!» var allmänna ropet. De som icke vetat af vår promenad blefvo efterskickade och kommo och njöto med fuktiga ögon och rörda sinnen af *natt-scenen*. Länge, länge såg *Luna* oss vandra under sång arm i arm i den mystiska alléen, ingen ville gå in och midnatt var väl redan förbi när sista sången förklingat. Då märkte vi alla en plötslig susning i de höga träden, men som lika hastigt tystnade, när sista tonen bortdog. »Hvad var det?» »*Hvem* sände från det *Höga* accompagnementet till vår sång?!» Huru underbart, huru sällsamt!

Allt var så högtidligt stämdt och denna afton blef djupt inpreglad i allas hjertan. Ja, säkert går ingen klar månskensnatt förbi, då ej allas våra tankar mötas i Restads Castanieallée.

AVRESAN

»När avskedsdagen nu kom, den dagen jag gerna sett från min runstaf tagen.»

Fast nej — den var ej bitter, ehuru sorglig, ty i smärtan att sakna, känner man dock sällheten att älska.

Ett afsked sådant som detta har jag alldrig sett eller erfarit. Hvarje medlem kände så fullt, så djupt, sjelfva de små be-

kymmerslösa barnen fällde bittra sorgetårar, hängde sig vid leksystrarnas halsar och sörjde frihetstiden och tänkte kanske på kommande skoltider med dess lexor och träl. — Och Ungdomsskaran, huru kände den? Hur skiljdes den åt? De flesta tyckte att Eden i dessa 12 dagar ligger bakom dem, att det skulle bli en epok i deras lif; de skådade framåt med Hoppets blickar (ty när hoppades ej ungdomen?), någon dock med mörka aningar i djupet af sin själ, andra med visshet och förtröstan. Jag vet ock *den,* som med såradt blödande hjerta hviskade den hulda sitt ömma farväl — med den inre föresats ändock: »Icke ett så långt!» — Och mycket, mycket mera tänkte jungfru- och ynglingaskaran, men det får icke nämnas här.

Och sist de Gamla. Må ingen undra på om de sade sitt farväl åt *de kära,* under det en inre röst hviskade: »Kanske icke mer i detta lifvet!» Äfven *de* gladdes att på sin sednaste höst ha fått upplefva dessa dagar.

Jag vill icke nämna om alla skålar, både muntra, allvarliga och upprörande, om sånger och hurrarop för vårt värdfolk, om det oändeligt sorgliga och smärtande afskedet af hvarje individ vid den allmänna skilsmässan från det kära Restad, som öfvergafs af oss alla på samma stund. Alla vagnar efter hvarandra aftågade, svängde upp på Gripenbergsgården och sade sista farvälet åt den älskvärda Familjen Hermelin.

Nu tog man ytterligare farväl af hvarandra, ty der skildes vagnarna åt och drogo åt nordan, sunnan, östan och vestan, hvar och en till sitt hem.

MALIN LALIN

MALIN LALIN

Ofta har jag från någon vänlig läsare av »Ransäters släktminnen», som med särskilt intresse omfattat de unga män och kvinnor, på vilkas skriftliga kvarlåtenskap dessa minnen äro byggda, hört önskningen uttalad att »få veta något mer om Malin Lalin», den unga värmländska, vilkens penna icke obetydligt bidragit till Ransätersarkivets fyllande. Det har alltså förefallit som om den skrivande genom sina enkla och omedelbara samt för tiden så karaktäristiska meddelanden dragit uppmärksamheten till sin egen lilla person, ehuru hon, åtminstone i det som hittills offentliggjorts av hennes hand, icke mycket sysslar med sig själv. Så har jag i alla händelser tolkat den från många håll uttryckta önskan »att få veta mera», en önskan, som jag nu går att uppfylla.

Likväl är det jag har att säga om Malin Lalin, utöver det som stått att läsa i boken om Ransäter, där hennes död vid unga år i korthet omnämnts, icke mycket. Jag kan endast framlägga ytterligare några av henne själv tecknade blad ur hennes enkla levnad, vars blomning var bestämd att bli så kort, men som därför kommit att efterlämna ett vårfriskt, på en gång ljuvligt och vemodigt minne. Det är något av detta jag här skall försöka återgiva, såsom det överförts till mig av dem, för vilka Malin Lalins ljusa bild med så oförgängliga färger stått inristad för erinringen, att den allutplånande tiden icke kunnat förtaga något av deras glans. Denna minnesgodhet, liksom den omständigheten, att en så stor del av hennes brev och anteckningar med pietetsfull ömhet bevarats, bevisar, att

hon hört till dem, som efter döden mycket saknats och begråtits och i livet mycket älskats.

Allt tyder också på, att hon var väl värd denna saknad och kärlek. Med den för henne egna blandningen av allvar och glättighet, av sprittande livlighet och stilla kontemplation, måtte hon ha ägt något utomordentligt intagande, på samma gång hon i rikt mått var i besittning av de företräden, som alltid verka oemotståndligt: ungdom, täckhet och behag. Att hon ej saknade gedignare hjärte- och förståndsegenskaper, visa oss hennes brev och andra skriftliga betraktelser, vari man utan svårighet kan läsa sig till så väl den unga skrivarinnans karaktär, som den tids, vari hon levde.

Särskilt är det på den senares räkning man får skriva mycket av det svärmiska, i vårt tycke något överspända i Malins bild. Jag menar ej endast det litet preciösa i reflexionerna över livet och människorna, som möter oss i hennes reseanteckningar m. m., utan de ofta återkommande döds- och gravtankarna, vari den eljest så levnadsfriska flickan med förkärlek fördjupar sig. Och denna yttring av »en trånad, efter något jag vet ej hvad», för att använda Malins ord, var säkert ej för henne individuellt, den återfinnes i mindre eller starkare grad hos hela 1830- och 40-talets ungdom, för vilken en viss Wertherstämning synes varit oskiljaktig. Hos Malins manlige korrespondent, Fredrik Dahlgren, återkommer ju titt och ofta denna »växling mellan ett leende och en tår».

Men under det att man omöjligt kan taga på allvar den danslystne, visdiktande 24-årige magisterns fantasier om »de dödas vårdar» och den »grift», där han ser sig »hvila kall och bleknad», får hennes föreställningar om »döden såsom min brudgum» en annan betydelse. Aningarna om en kort levnad skulle ju, vad henne beträffar, slå in.

Men om även, enligt Malins förklaring, livet och världen synas henne, »än så ljusa likt en solstråle, stundom så svarta som ett stycke krusflor», blir dock lyckligtvis solstrålen förhärskande. Och hur skulle det kunna vara annorlunda? Enda barnet, avgudad, älskad, buren på händerna av föräldrar, an-

förvanter och vänner, visade hon sig ej blott, utan kände sig troligen även, som den gladaste bland de glada i den ungdomskrets, hon i så livliga färger målat för oss, och vars överströmmande livslust så harmoniskt smälter samman med hembygdens, Ransätersdalens, leende natur. Därtill ägde hon ett vaket sinne för poesi och de sköna sidorna av livet, hade talanger och intressen, som gåvo innehåll åt enformigheten i den avlägsna del av världen, där hennes dagar förflöto.

Efter denna flyktiga karaktäristik vill jag i det följande huvudsakligen låta Malin själv tala. Hennes levnadssaga — innesluten i den trånga ramen av endast några och tjugo år — har visserligen i och för sig ingenting, som påkallar eftervärldens uppmärksamhet. Den lilla »historiska» anstrykning den äger, den att ha utgjort en episod, om än en sådan av oskymt ljus och skönhet, i tvenne kända mäns ungdomshistoria, berättigar knappast därtill.

Nej, varför jag — dock ej utan en inre tvekan — framlägger dessa blad, är, emedan särskilt anteckningarna från Malin Lalins sista tid synas mig vara en av dessa »*Bekentnissen einer schönen Seele*», varom Goethe talar, och emedan jag trott, att det skulle göra nutiden, som ju vanligen förhåller sig något skeptisk beträffande de »sköna själarnas» förekomst i denna värld, en smula gott att lära känna en sådan.

*

Först må ur den unga damens vidlyftiga korrespondens, varav, som nämnts, en hel del blivit bevarad, följande muntra på äkta flickmanér framkastade vårstämningsbild från Geijers fädernebygd läggas till dem av liknande art, som redan meddelats ur Stensborgstärnornas brevväxling. Så skriver Malin bland annat i ett brev till en väninna, daterat *Ransäter d. 20 april 1840:*

»I vårt kära hederliga Ransäter vandrar Qvist-Lars som förr hvarann dag hit upp, bruksbarnen slå trissa och hammarn slår — sorgliga slag — för de stackars Patronerna; sista snön smälter på skogshöjderna, gården harkas och so-

pas, katten och hund leka i gräset. Fyrfotarnas gyllne rotningstid är när. Ungmöerna ses börja sina promenader i gatorna, Clarelfven börjar stiga och i bäckar och elf är ett fasligt väsen och brus.

Så ser nu Ransäter ut, något *grått* för att vara angenämt, om man ej visste, att efter det gråa kommer grönt och med det gröna kommer oändlig glädje och njutning.

Af inrikes nyheter följande: Piccola har en liten brungrå valp, som har de mest lofvande utsigter att med tiden spricka såsom varande ensam om ett temligen stort matförråd; pullorna bada i sitt tennfat i solskenet, en ganska täck tafla. — Nils, trädgårdsmästarn, som lefver i en rosenverld, har nu fått rosor på sina ben, stackars menniska, af mindre angenämt slag för oss att vårda än dem han vårdar åt oss.

Allt har nu gifvit rum för en allmän och allt upptagande tanke *att göra sig nätta, söta och eleganta till sommarn.* Men si detta hafver sig inte så lätt för dem som aldrig förr så särdeles lagt sig på handtverket, och mycken tafatthet och ovana förspörjes bland oss. Men coute que coute, det måste gå. Till den ändan börjas först om morgonen med att dricka en hel hop kallt vatten för att genomskinliga hyn och anbringa en lagom portion värdighet och köld i temperamentet. Strupen får ock sina kalla duschar för att härdas för vårluft och deraf påkommande heshet, som hindrar rouladerna i de granna arierna! Skräddarne håller på att uppfinna en slags hufvudbonad, som utestänger hvarje solstråle, så att man ej skall bli solbränd, och Medicine Pharmaceute Candidaten Eva Geijer tillbringar sömnlösa nätter för att kunna tillreda en salfva, hvars påstrykande skall skänka det hvitaste, finaste skinn. — Smederna klaga på kolbrist, emedan så mycket knipes undan till tandpulfver åt damerna, och alla hufvuden kammas och delas och läggas upp för att utröna, hvilket sätt blir det favorablaste! Så mycket om *skönheten.*

Toiletten är nu den andra punkten. Exprès på exprès går in till Carlstad med tygstycken att få sydda eleganta klädningar af. De gamla sprättas sönder, skarfvas, lagas, ändras, moder-

niseras. Alla skomakare synas gulblekare än vanligt, ty de ha ingen nattro för beställningar; hattar köpas, kasseras, införskrifvas nya; handskarna sitta för vidt, man måste ha trängre, så trånga att de spricka, de kallas då »franska». — Man snör sig så snodderna falla i små bitar. Åh, åj, det är ingen bön, ingen hjelp! Ush!

Den tredje och svåraste punkten, *talangerna*, de förorsakar dock mästa bryderiet. Det är ett öfverspelande, ett sjungande och skrikande, det är ett studerande af alla lefvande språk och alla döda författare, utan- och innanläsning, skrifvande och talande, måleri, astronomi, det sednare fordrar utomordentlig ansträngning, emedan de mulna aftnarna på flera veckor hindrat hvarenda stjerna lysa. — Nå, nå, det var också en *vetenskap*, som kom fram midt i de sköna konsterna, men du ser, vi tänka på allt. — *Dansen* skall vi väl snart med all fart slå oss på. Till den ändan tänka ortens kavaljerer ställa till en exercis-Bal 2 Maj, då M:lle Fanny Elssler passerar Ransäter och skall ge oss lectioner. I slänggungning äro vi mycket skickliga, det försäkrar jag, och att se oss springa *sista paret ut*, det är nu en glädje! Man skulle tro det vore en elfvedans. — Ja, hvad tycks om Ransätersflickorna nu? Och hvadan allt detta? Jo jo men, skäl fins nog och bland andra de, att Stockholmsflickorna skall fördunkla dem och fara af med alla époussörerna. — Och derföre så!»

Ännu ett par bilder med oskymd solstrålestämning må Malin skänka oss, innan allvaret bryter in över hennes unga liv. Den ena är hämtad ur ett brev, ställt gemensamt till trenne flickkusiner, däribland fostersystern Ulla von Heland, för tillfället uppehållande sig å annan ort.

»*Bulletin* Fredagen den 2 apr.» (brevet är daterat d. 5 apr., året ej utsatt men antagligen även det 1841) lyder sålunda: »Kl. tio förmiddagen befanns posten expedierad och inläst, undertecknad sysslade i köksområdet, hvadan kostymen ej var hvarken vald eller smakfull, den lilla dinén, der ej en tredje kunde lagt grund en gång till middag, sattes fram och förtärdes. Just vid sista munsbiten tittade jag ut, såg en kärra vid Conto-

ret, frågade uppassare menniskan: Hoc est? — »Ä, dä la en åtå skogvaktärns känninger eller slägt», var svaret. I samma ögonblick sade mamma: »Tänk om det är Gustaf Örn!» (Hon har hela tiden längtat efter honom.) »Äh nej», tillade vi båda och satt qvar för att afgöra en disput eller en discours, icke om »representationsfrågan», ej heller om »kabinetts Cassan», ja, då var det säkert *giftermålsfrågan.* Men bäst vi anatomiserade alla dessa delar, böjde af en oförklarlig vind din Heliotrop (Ulla) sig åt sidan och en grå hatt blef synlig vid trappan, och var det ej *Gustaf Örn* lifslefvande?! Jo, så sannt jag här nedskrifvit hans ärliga namn.

Mån tro vi nu fick brådtom hvar och en åt sitt håll? Jag fick en annan klädning på mig, slängde en gädda i vattengrytan och steg in och neg helt prudentligt. Ynglingen var sig lik, kom från norska gränsen, der han legat med timmerflottning, berättade många lustiga och vackra anecdoter om sin resa och varelse der, åt middag, då vi sans façon gjorde honom sällskap. Sen språkades om ett och annat, talet kom på hästar. Han talte om nöjet att rida in ostyriga hästar, vi bjöd honom på Blenda. Han tackade; men det blef dock Figaro såsom den der behöfde motion för sin opasslighet. Han red här på gården länge, skulle sen utför backen, men Figaro vände tvert upp åt grind. Flera gånger repeterades försöket under upprepad envishet å ömse sidor. Figaro krånglade och fnös, kastade sig härs och tvärs, Örn piskade duktigt på honom, och nu hade Grålle fått sin herre, ty han måste ge vika och gå utför backen, och sen red han upp och ner oupphörligt tills Figaro ej gjorde minsta ansats att vända uppåt. Så skall man handtera de bångstyriga krabaterna. Ack, den som finge sätta Blenda i pension hos honom, du Ulla? Jag tyckte mycket om hans manér. Varma och andfådda kommo de åter båda.»

I samma uppsluppna ton fortsätter brevskrivarinnan skildringen av de senaste märkliga tilldragelserna, bl. a. en visit av ett nygift grannherrskap, Kristoffer Geijers från Uddesrud. »Hon var ytterst elegant, svart siden, en söt blondermös-

sa med blommor och chaira band, palantine, hvita handskar etc. etc. Unga mannen var utstyrd i blå glänsande frack tout comme il faut. Frun var glad, talsam och tillgänglig, talte med så mycken belåtenhet och förnöjelse om sitt hem, det vackra och trefliga, om trackt och menniskor och allt. Vi tycktes å ömse sidor mycket hemmastadda, och jag hoppas vi väl en gång på tidernas längd komma henne lika nära som våra andra vänner.»

Det är ej heller någon ledsen ungdom, som till en väninnas uppbyggelse avgivit följande »noggranna register» på matsedlarna vid Ransäters julkalas.

»*Annandag-supén* (troligen i Malins hem på Berget.): Sillmjölkspudding à l'italienne; grand pâté de poulet, de langue et de riz; bouillon; äppel-échalotte réussie; ungfågel med concombre; mandelsprits à ravir med gelée de pomme à la clairvoyante. — Porter, vin, åtta brinnande vaxljus, förutom dussintals af talg och stearin.

Charmante société.

Conversation animée.

Grandement éclairé.

Prodigieusement buvé.

Courtoise non regrettée.

En un mot un souper bien arrangé.

Fjärde-dagen voro Dahlgrens och vi i all tarflighet på Ransberg, der följande supé förnöjde mun och öga: Små pastejer med en outgrundlig fyllnad; spenat, korf, köttpastej; kall gräddmjölk; refbenspjäll; kyckling, sallad; smörbakelse, sylt.

Femte-dagen vandrade Ulla och jag till Ransäter på förmiddagen, der alla lynnen voro öfvermåttan animerade; man öfveraskades af en hel karavan under bjällerlåt från Ransberg, som endast vände på gården. Uno var också der och alldeles galen. Aldrig har det varit roligare på Ransäter och näppeligen blir det värre. Å, det var öfversvinneligt! Vi hade sagt nej för middagen, men öfvertaltes genom eder och böner att stanna qvar. Då vankades: à la daube på gås; po-

tatiskorf; risgrynsvälling med katrinplommon; mandel el. gräddkaka med sylt.

Strax efter middagen gingo vi hem och togo emot två tredjedelar från Ransberg, hälften spelande, hälften pratande. Till supén undfägnades man med:

Pressylta och skinkpastej; risgrynsgröt och mjölk; oxstek; bakelse, svart sylt.»

Förskonande läsaren från vidare matbeskrivningar, — de ovanstående torde visat, att man i Ransäter i fråga om jultraktering icke frångick gammal välkänd värmländsk tradition — skola vi till sist låta Malin skildra en av dessa improptu-baler, som man icke var sen att arrangera, så snart tillfälle därtill erbjöd sig.

»I söndags gingo vi till Ransäter, der vi blefvo så välkomna. — Kl. var väl bortåt 5, då in på gården körde tvenne kärror och snart derefter in i salen trädde — 4 Cavaljerer i full parade: Jonas Herlenius, Doctor Lilljebjörn från Uddeholm; samt Ulff och Arvidson från Munkfors. Men se nu blefvo vi rigtigt välkomna, utan oss hade ingen dans varit möjlig, enär antalet herrar varit då 3-dubbelt. Nu deremot blef en dans så animerad, damerna i sådan tour, de lånades till höger och venster. Alfred Wetterstedt dansade som dam i förkläde och chalett på hufvudet; han syntes mycket van i sin rôle. Exprès måste gå hem med återbud om hämtning till kl. 11, och der dansades galoppade, Cotillon, Drei-tritt, françaiser, valsar, polskor. Gud vet huru vi hunno så mycket. Doctor Lilljebjörn är innerligen hygglig, har ett stilla och behagligt sätt och valsar som en karl. Jonas Herlenius var *élégantissimo,* och förutom sin gentila toilett hade han en aning, endast en aning af moustacher kring öfverläppen. Han skall exercera beväring i år och fröjdar sig deråt högeligen. — Sent på qvällen kommo Gubben (patron Dahlgren) och Mauritz hem från »marten», friska och vänliga. Det var vackert se deras emottagande af de hemmavarande, der vardt en glädje och en fröjd gående från hjerta till hjerta.»

*

Detta citat är ur ett brev av den 5 apr. 1842, samma år som för Malin betecknade en vändpunkt i hennes liv. Föregående sommar hade ju den äldsta av Stensborgstärnorna skänkt ungdomsvännen, Fredrik Dahlgren, sin tro, och den yngre dröjde ej länge innan hon följde exemplet. Hennes val föll, som läsarne av »Ransäter» torde erinra sig, på samma unge man, vars porträtt tecknats i ett brev till Fredrik (1840) med den muntra skildringen av ett julkalas hos patron Dahlgren: »Herr *Danielsson,* bruksförvaltaren, ansenligt lång, dito mörk, med ett allvarligt, manligt, äfven intressant ansigte, vackra ögon, vacker panna. Han är i sällskap mycket tyst ... dansar ej.»

Av dessa ord förstår man, att den tystlåtne, odansante unge bruksförvaltaren med de vackra ögonen redan nu gjort intryck på Malins livliga fantasi. Men först tvenne år efter det här beskrivna tillfället, uppträder han som aspirant till hennes hand. Att den då ännu tämligen okände friaren icke obesett fick avgå som vinnare av detta säkerligen högt åtrådda pris, bevisar den i Värmland gängse historien, att Malins far, innan han gav sitt samtycke till förlovningen, hos brukspatron Wærn på Uddeholm gjort sig underrättad om Danielssons karaktär, ställning m. m. Vitsordet lär ha lytt: »För honom kan jag gå i borgen; om han friat till en af mina egna döttrar, skulle jag med glädje svarat ja.» När Wærn, sedermera statsrådet, några år därefter befann sig i denna situation, torde han nog ha erinrat sig sina ord.

Med Malins fallenhet för själsanalyser, är det blott naturligt, att hon i sin dagbok från denna tid skall ge uttryck åt sitt sinnes växlande stämningar. Men när tvivlet väl är skingrat, när hon blivit säker på halten av sina känslor och lärt känna värmen av hennes tillbedjares samt upphöjdheten i hans karktär, skänker hon honom sin genkärlek med all den hängivenhet, som hennes entusiastiska natur är mäktig. Nu ligger framtiden i idel ljus för henne. Malin är lycklig. Att lyckan för dessa unga, som gå att förenas för livet, är byggd på en allvarligare grund än blotta känslorusets, visar följande anteckning i Malins dagbok:

»Jag och min vän hafva rest en *grund* till vår lyckas byggnad; vi hafva hänskjutit till hvarann om den ej vore tryggande nog, våra hjertan ha varit ense att den så är, vårt byggnadsarbete är börjat. Och så lyder *grunden* till tvenne menniskors lyckliga förening på jorden: *Ett rent hjärta, en trogen kärlek, ett ömesidigt förtroende, en alldrig svikande pligtkänsla, en föresats att alldrig fordra annat än man sjelf vill och kan gifva, samt änteligen en sann tro och förtröstan på Gud, hvilken af ingen motgång kan skakas.*»

*

Pingstdagen den 4 juni 1843 kl. 2 e. m. ägde i Ransäter vigseln rum mellan Malin Lalin och bruksförvaltaren E. Georg Danielsson efter vad en bland Ransäterspapperen ännu bevarad med blomsterornament inramad liten ljusblå bjudningsbiljett vet att förmäla, innehållande, jämte bröllopsinvitationen, en uppmaning till gästen att »sedermera till vänners glädje qvarvara».

När detta kvarvarande av de närmaste anförvanterna och vännerna egde rum, troligen enligt gammal god sed räckande flera dagar, hade de nygifta nått sitt hem på Munkfors, vars av de härliga fallen ombrusade bruksförvaltarebostad stod färdig att emottaga den unga frun. Och något smärtsamt farväl från fädernebygden och barndomshemmet hade Malin ej behövt göra. Endast en mil skiljer Ransäter från Munkfors, och en promenad i vagn på den vackraste väg utmed Klarälvens strand kunde åter försätta henne bland hennes kära.

Men innerligt kärt skulle det nya hemmet bliva henne, ehuru tyvärr sammanvarons lycka där mellan makarna blev mycket kort. Redan i slutet av juli sitter Malin ensam i sitt hem efter att, som hon skriver till en nära släkting, ha sagt »sitt käraste här i världen ett långt farväl, ett farväl på många, många månader», och, tillägger hon, med den för henne egna aningsfullheten, »i Guds hand står om icke — för alltid.» Och en resa till Amerika, dit Danielsson för brukets räkning blivit skickad, innebar den tiden i sanning mer än i våra dagar »ett

långt farväl». Ej under att skilsmässan är bitter för den unga hustrun. Sitt liv och sin sinnesförfattning under den följande tiden, som ju skulle bli hennes sista på jorden, har Malin själv tecknat i sina brev och sin dagbok, varför vi skola låta dessa tala. Så skriver hon bl. a. till en väninna i ett brev daterat *Munkfors oktober 1843:*

»Jag har fått rätt klart för mig hvad som *är* och icke är jordisk *sorg*. Huru ofta tror man sig ega en sorg, då det *är* en outsäglig källa till tacksamhet, och hvari intet bitterblandat fins. Det är ej svårt bära en kroppslig skilsmessa, der ingen linie dragits mellan själarne, der anden, triumpherande öfver den bundna stofthyddan, följer och lefver allestädes med den beslägtade. Kanske skulle jag alldrig om händelserna gått sin jemna gång kunnat med så innerlig tacksamhet insett Guds kärlek, nåd och vård om mig som nu! Och Gud ske lof, äfven i saknadens och vemodets djupaste stunder kan jag ur djupet af mitt hjerta tacka Gud för min lott!

Jag kan tro Du med många af mina kära delade den häpenhet min Georgs plötsliga resa åstadkom. Förberedelserna skulle ock ske så hemligt, att på flere ställen visste man ingenting af förrn han var borta. Denna okunnighet var ock ändamål, men se det satte fru Fama p för, och det är nu meningen skulle vidmagthållas i afseende på resans mål och allmänt känt att Danielsson vistas i Nord-Americanska staterna. Ja, käraste vän, *så långt bort* äger jag nu mitt käraste, men jag vet Han står under Guds skydd lika väl der som här, och lugn är jag — fast hjertat längtar och veknar mången, mången stund.

Att jag i mitt hem eger *allt* och långt *mer* än mina föreställningar skapade, det måste Du höra. I sommar har här varit ett litet paradis. Höst och vinter eger ock sina egna behag genom den lifliga rörelse detta stora verk fordrar. Lifvet här är enformigt omvexlande om jag så kan säga. En dag åtgår för att förflyttas i det roliga bland verkstäderna och det vackra i omgifningarna och denna omvexling är rik. Men sedan har jag ock detsamma och intet annat alla öfriga dagar.

Ganska lustigt är att gå omkring här på bruket sen det blifvit mörkt och sjelf osynlig se in genom fenstren på de åtskilliga familje-grupperna. Hvad dessa taflor skulle roa dig!

Innom hus är variation nästan mindre; ensam fruntimmer som jag är med 5 Herrar (och flere ibland) kan inga mouvemanger företas, utan man råkas vid måltiderna, äter i all sämja under en för tillfället författad conversation, och sen ser man ej hvarann för hela dagen. Undantag gifvas dock; man sjunger trior och qvartetter (tre Herrar ha vackra röster) ur Paulus och Majdagen i Värend, man promenerar, man skalar äpplen en famille, och när flickorna Dahlgren anlända, converseras och dansas det.

Mycket beskedliga och bra Herrar har jag, som göra mig ingen ledsamhet, utan äro välvilliga och tjenstaktiga. En af dem innehar min mans rang och värdighet, sitter träget på Contoret och tar sig ingen ledighet. Han är min homme d'affaire, hjelper mig med spannmålshandel etc. En annan har talangen att härma förvånande alla slags kräk, så att man stundom tror sig kringränd af en hel hord fänad. En tredje ligger åt det architectiska, sätter upp klockströngar, skrufvar, borrar och bygger när det behöfs, samt ritar skuggporträtter och kokar *näfgröt*. En fjärde gör allt hvad man ber honom, bryner knifvar, spikar fast och hyflar af, täljer och hjelper med allting, jag tror nästan han med god min skulle sätta sig och stoppa korf om jag bad honom. Den femte var en söt gosse som nu rest och den som kommer istället, känner jag ej. Der ser du min ena omgifning. (Jag är så nöjd med dem, de beskedliga menniskorna.)

Den qvinliga bevakningen utgöres af en stor och modig ladugårdspiga från Dalby (»långt bål i åväfla»), bra i sitt slag, med godt lynne; en kammarpiga, som gjorde ett misstag, då hon trädde i salongen, figuren ligger ock på det högsta emot, hvarföre hon tagit det kloka partiet att nu om några dar (flyttningstiden) stiga ut i köksspisen, der jag hoppas hon gör bättre lycka. Bryggerskan är en innerligen beskedlig och godlynt menniska, som jag gerna behållit, men hon var uppsagd

innan jag kom i huset, hvarföre hon flyttar, likaledes köksan, som varit mig en förargelse klippa. De 2 som jag får istället äro bra och hyggliga. Så får jag jungfru ock. Med min économie går bra, inga motigheter, inga hushållsolyckor, som alla fruar beredt mig på, road är jag att sköta allt sjelf, och skulle jag visst kunna undvara hushållerska om jag ej då blefve så bunden hemma. Folket behöfver också mera stundelig eftersyn än en fru (som icke finner sig dess bättre i köket) kan gifva.

Nu har Du rigtigt väl reda på personalen. Bifogar jag ännu ett stycke katt, som dagen om ligger vid köksspisen, har jag intet vidare att tillägga.

Dagen om går jag och ser och ställer och lagar mat, promenerar, spelar litet; qvällar och morgnar läser och skrifver jag. Du kan så lätt föreställa Dig min dag. Herrarnas in- och aftåg på sina vissa tider, Hector, som utgör eftertrupp och dansar för brödbiten; Malin, i röd och hvit halsduk, mötande dem med sin nyckelkorg, gifvande signal till nedsittning, bjudande andra gången soppa — alltid förgäfves (snart lägger jag visst bort den formen) etc. etc. Vidare Malin sittande vid sitt bord i sängkammarn, stundom syende små besynnerliga ting, stundom skrifvande, stundom läsande, och sednare på dagen Malin, något tungögd, knytande nattmössan på i det hon släcker ljuset. Se der, visste Du't ej förut!

I tisdags for jag hem till Stensborg och enleverade Mamma och två ljuskärnor. I går försiggick det stora stöpet. De allra raraste ljus hänga nu i taket, pris vare min snälla Mamma och mina beskedliga pigor, som buro sig klokt åt.

I denna vecka flyttar jag ned från det der stora rummet, ofvanpå, Du minns, i de två små förmaken här nere. Här är så nätt och trefligt och beqvämt, att jag innerligt önskar jag ej måtte bli bortskämd. Ja, Gud vare tack för allt godt! Måtte jag kunna vårda och väl bibehålla det!

Till vårens tid blickar jag under outsägliga känslor och tankar. Hilda, också detta prof väntade mig, att under hela den tid jag för första gången går *att bli mor* vara skild från

den Bästa Vännen, icke få dela en enda af alla de rörelser, som stundom bestorma mig. I början blef jag modlös, men Gud och goda menniskor vände mina tankar *der* de borde vara, och jag kan nu af fullt hjerta tacka Honom för det Han funnit mig värdig den *dyrbaraste gåfva* en menniska kan beskäras. Må jag kunna fylla dessa nya, vigtiga, heliga pligter! Ack, gerna vill jag tåla mycken smärta, mycket vemod för att kunna bereda Georg en *dubbel glädje* vid sin hemkomst — om Gud tillåter oss denna återförening här nere!»

Rörande är det att i Malins dagbok följa hennes själs under självtuktan och självrannsakning tillkämpade undergivenhet för vad hon allt livigare känner vara en prövning henne till gagn: den långa skilsmässan och den ovissa återföreningen med den älskade. Många vågor av ångest och missmod skulle under de ensamma höst- och vinterkvällarna storma in över den unga hustrun, koncentrerade i de vemodsfulla orden: »Jag saknar! Jag längtar!», många tankar med bävan och fröjd riktas mot framtiden, över vars hemlighetsfullhet Malins oroligt spanande sinne alltid så mycket grubblat. Men friden och känslan av stilla lycka äro dock förhärskande.

Munkfors 20 Augusti 1843. »Det är en skön söndagsafton. Jag sitter vid det öppna fenstret i grå förmaket allena. Alla äro ute. Söndags-klädda och efter förlustelse sökande menniskor vandra mellan träden. De glädjas, de hafva intet begrepp om den vida, vida ensamheten, som kan bo i ett menniskohjertas djup, *den* som saknaden af *det käraste* kan föda. 'Hvar är han och huru är det omkring honom?' se der det thema, som ständigt klingar på hjertats strängar, som af inga andra ljud kan öfverröstas. Och intet vänligt eko ger derpå svar — intet. Åh jo, må jag komma ihåg huru mången stund jag med glad tillförsigt förnam de tröstefulla försäkringarna, de lugnande förhoppningarna... hvarifrån? — — — Ack, *derifrån,* som den skönaste trösten kommer och på hvita vingar flyger ned att bo i det älskande, sörjande hjertat. Visst har jag haft mod och hopp och förtröstan, visst eger jag det i denna stund, men — — mein Sinn ist trüb.

Jag har varit beklämd i dag af andra tankar jämväl. Mitt folk gör mig bekymmer. Hur skall jag leda dem upp på en *rätt* väg? Skall jag nånsin få förmåga dertill? Eller skall jag alltid förebrå mig att icke ha fullgjort hvad mig härvidlag blifvit ålagt? — — — Det är så svårt väcka och sedan leda deras bättre jag. Ack, hunne jag blott till *det första!* Missmodig var jag öfver att ett par af dem redan söndagsmorgon började sina utvandringar på Caffekalaser. (De ha dertill hela eftermiddagen och den borde räcka.) Jag frågade, om de ej sjelfva kände ett behof att ägna någon stund till tack eller bön åt sin skapare? Jag tog dem in och läste en herrlig predikan af Wallin. Och var det någon flygtig väckelse eller blott en slags skyldighetskänsla, att de sedan togo fram sina psalmböcker?

Den 9 September. Sedan 8 dagar har åter en ny afdelning i mitt lif börjat. Också detta prof väntade mig. Det har varit svåra, smärtsamma dagar. — Ack, *detta* var den största, verkliga försakelsen genom skilsmessan från Georg, att under hela denna tid, som förestår mig, med alla sina stunder af onämnbar ljufhet och oro icke få *en enda* delad af den ende, med hvilken det vore ljuft att få dela dem. Hvar finns en period före eller efter under hela lefnaden, som kan jemföras, ersätta eller uppväga denna? Och nu, under alla dess dagar skall jag förblifva ensam — ensam! Nu kommer jag rätt att förstå hela vidden af detta ords betydelse. — — — Nu är jag endast den sörjande, längtande makan — *modern.* — Ja, moder! Är jag det verkligen? Och jag skall icke få kasta mig i Georgs armar och gråta ut hvad som då vore tårar af sällhet. Alla de tusende tankar och rörelser, som uppfylla — och skola uppfylla mig — *ingen enda* får jag förtro Honom, alla skola de förqväfvas eller bortdö inom mig. — — — Jag måste vara mig sjelf nog, detta otillräckliga *sjelf!*

Den 19 September. Qvällarna mörkna, skymningarna draga åter öfver jorden; skymning drager förbi min själ. Det är så ensligt — — — det är så långt, långt »ditbort», där *Han* nu vandrar. Det är så långt tills mina ord hinna Honom, evigt

långt tills jag kan ha Hans svar tillbaka. — — — Hvad skall det bli af mig denna långa, mörka, tysta tid? Hvem skall kunna vederqvicka mitt sinne? Huru skall jag bestå vid allt som förestår mig! Jag saknar! Jag längtar!

Den 21 Oktober. Väl må *jag* vara *nöjd* och bedja om tillgift för de stunder jag icke varit det — — — Det var åter en andelig strid, då hjertat icke var villigt att strax försaka och ödmjuka sig för Guds beslut. Jag trodde all försakelse skulle vara mig lätt, jag trodde den skulle icke nedslå mig. Och dock jag var djupt, djupt böjd. Gud och goda menniskor visade ändock mina tankar och mina känslor platsen, *der* de borde vara. Jag har änteligen hunnit dit; jag är nu så försonad, så glad, så tacksam med allt.

Gladeligt vill jag nu arbeta i min yttre och inre verld. Jag har nu icke blott 2, jag har *trenne* att arbeta för. Hvilket tretal: fader, moder, barn! Skola de få se hvarann förenade i *denna* verlden? Skola de få lefva och älska hvarandra der? Framtid, Du sysselsätter mig likväl så litet nu. Jag har ett *nära* mål, derbortom blickar jag alldrig. Jag har lemnat *mig* och *mitt* helt, uteslutande i *Hans* händer, som utstakat menniskornas öden. Alldrig tycker jag *mig* stått så *oviss* i verlden som nu; jag *känner* så ofta huru vi äro »främlingar och gäster, äro såsom i går komne och veta intet.» Och jag mår så väl i detta kännande, jag tycker att så mycken styrka och trygghet följer det åt. Gud vare tack och lof för sinnesfrid och samvetsro!

Den 27 Oktober. — — — Jag kan känna mig så lycklig och tacksam i mitt hem, gladeligt har jag skött mina göromål, trefnad har jag funnit omkring mig, och i afton, då jag flyttat ner och ser mina små förmak så prydliga och nätta bor ett outsägligt välbefinnande inom mig, på samma gång som derinne klagar så vemodsfullt: »Ack, vore Georg här! Finge jag visa Georg huru godt och trefligt det ser ut i vår boning, finge jag njuta vid hans sida!»

Den 23 November. Hvad gör mig nu stormarna, ovädret och mörkret derute! Väl må regnet störta, himlen betäcka sig

med den gråa drägten, »morgonskymning gå att viga sig med aftonskymning». Ack, jag eger tillfyllest *ljus* i min inre och den lilla yttre verlden inom mitt stilla hem. Der rasa inga oväder, der kyler ingen töckning atmosphère — »*här* är mig godt att vara!» — I den tysta morgonstunden tänder jag mitt ljus och med ett friskt sinne helsar Guds nya dag med tacksamt hjerta. Jag öppnar den stora salighets-boken eller den lilla barna-förtrogna psalmboken, — jag prisar Gud, som gifvit mig förmögenheter att kunna känna huru skönt och ljuft att umgås med sin Skapare. — Jag tar pennan och vandrar omkring bland de kära, som blott tanken får hinna och först och sist och under allt är jag *när* och *med Honom,* som lekamligen finnes så fjerran ifrån mig. Men hvad är tid och rum för Anden? Han behöfver icke söka, icke tröttas af den långa vägen. — Dagen kommer med sina bestyr. Nöjd omfattar jag dem och söker efter bästa förmåga fullgöra dem. I skymningen får jag ur tonerna tala det onämnbara språket, då drömmer jag bort mången stund i *minnen* och *förhoppningar.* Nu, nu, måste *Han* hafva fått det bref, som vill meddela Honom den stora nyheten. O, Gud, att han kunde känna endast glädje dervid! Men ack! jag var ej då som *nu,* kunde ej så uteslutande meddela blott glädje. Hade jag nu en snabbflygande dufva att skicka bortöfver, då skulle jag snart ge Honom rik glädje. Ty nu sitter Malin så *lycklig* — lycklig med den saknad, hon hvarken kan eller vill mista!

14 Januari 1844. »Tack, o Herre, för de dagar som gått! Tack för de som komma!» så var min morgonsuck, då jag tänkte på det nybörjade året. — Förlåt mig alla stunder mitt lefverne icke täcktes Dig! Förlåt när mina krafter icke rå öfver mig sjelf! Var jag Dig något till behag i går? Min själ kände en brinnande åtrå att godtgöra det missnöje jag egde med mig. Jag ville en gång verkställa hvad jag tusende gånger drömt om. Jag tog folkskrifterna och satte mig i köket att läsa. Lördagsaftonens stillhet var dertill passande. Jag hade uppmärksamma och roade åhörare, vi samtalade. Jag

kände mig lugn och nöjd. Kände att jag var på min plats. O, må jag kunna bereda dem och mig flere sådana aftnar!

Den 18 Februari. Så har då redan mer än ett halft år förgått. Huru synes mig ej dagarna som ögonblick när jag ser tillbaka! Och hvad annat äro de väl också? Flygtiga secunder bredvid den evighet, hvaraf vi inom några flere eller färre års lopp skola blifva delaktiga. »Så kan *Du* säga, som varit lycklig», skulle på ett sådant yttrande den olycklige svara mig. Kanske kommer den dag, som också synes mig så lång. Men när jag nu söker återkalla de som varit allra mörkast, fullast af qval, blir det som ljusast i min själ, ty af sin nåd och godhet skänkte mig dem — Gud. Huru skulle jag då såsom något svårt eller outhärdligt långt kunna tänka derpå?

På dessa 7 månader visst har jag känt flerfaldiga lidanden, men de hafva ej gjort dagarna långa, blott så mycket rikare på betraktelser öfver mig sjelf och de förhållanden, jag blifvit satt uti, blott så mycket dyrbarare, emedan jag på denna korta tid — med Guds hjelp — vunnit mera än uti andra förhållanden på en flere gånger så lång (tid). I den ensamhet, hvari jag left, har så litet *yttre* stört mig, och jag har lärt mig finna hvilken hjelp det i sanning för alla framåtsträfvande, törstande själar är att lefva i stillhet, utan ingripande af verldslifvets företeelser, omsorger, och åt så många olika håll söndersplittrande tankar. Jag har ock lärt mig deraf skonsamt betrackta dem som af omständigheterna ständigt måste vistas i detta verldslif, bland dageliga frestelser och förströelser och derföre ha så många tusende (för mig okända) svårigheter mer att öfvervinna för att komma till själens orubbeliga frid och ett lugnt arbete.

Ty allt som jag bättre lär att känna mig sjelf, finner jag, huru oändeliga de strider blifvit, om jag försatts i en verkningskrets och på en plats motsatt denna och skulle derunder arbetat mig till hvad Gud och omständigheterna nu hjälpt mig till. Sammanvaron med ädla, upplysta själar har ock varit min lycka och hjelp. Hvad har jag icke lärt af dem, hvad tack är jag dem ej skyldig! Till Gud hoppas jag att jag fått fäste

på den rätta vägen, må jag nu kunna gå stadigt framåt under noggrant aktgifvande på mitt inres tillstånd. — — — O, måtte jag en dag bli värd den lyckan att se ett Gudi behagligt barn af mig uppfostrat, må jag kunna bli så vaksam på *dess* som på mina egna fel! O, måtte jag få förmåga att blott utså de frön, som gifva god skörd! — Jag vågar icke begära några stora egenskaper åt mitt barn, jag beder blott Gud i sin godhet gifva *det* som Honom täckes och sådana anlag, som jag skall förstå att vårda och utbilda till ett *rent* och *ädelt* helt. O, gif blott *förstånd* och *godt hjerta,* och gif mig sedan *Din hjelp,* o Herre! Hvad förmår jag annars!

Dagarna lida framåt, fort, fort. Snart är jag vid den vigtiga stunden, den svåra, den ljufva — den på qval och sällhet rika, då en varelse af mig född skall blicka ut i en verld, hvilken har så mycket ondt och godt att bjuda. Ännu är jag modig! Styrk mig, Herre, om detta mod skall brista *då,* när plågorna måhända låta mig ana död, och *Han* icke skall vara nära, Hans hand icke få läggas på mitt hjerta, Hans öga ej gjuta lugn och kraft i min själ.

O, må jag då som nu vara försonad med allt hvad som skett, må jag ha det så klart för mig som nu att det var Gud, som ville det skulle ske. Ack, då skall jag äfven kunna dö nöjd!»

*

Här tillsluta vi Malins dagbok. Få dagar därefter, eller den 22 mars 1844, fanns hon ej mer. Några anteckningar om hennes sista sjukdom och död innehålla ej Ransäterspapperen, endast ett tryckt notifikationskort, som säger oss, att hon vid sin bortgång var 24 år 1 månad och 12 dagar gammal. Men om den skrivna krönikan är stum, har den muntliga traditionen, som till eftervärlden överfört berättelsen om Malins öde, varit desto vältaligare. Omständigheterna, under vilka detta dyrbara liv, genom en i vår tanke nästan brottslig vårdslöshet, i förtid avklipptes, voro så sällsynt gripande, att de medspelande i tragedien aldrig kunde glömma dem, ej heller tröttna på

att i erinringen genomgå alla dess detaljer. Särskilt var detta fallet med den, som bland de många sörjande vännerna stått Malin närmast, fostersystern, med vilken hon från barndomen delat ljuft och lett och vars smärtsamma plikt det blev att även stå den älskade bi i den sista kampen.

Det synes ej som om de närmaste haft någon förkänsla av, att den väntade tilldragelsen kunde bliva ödesdiger. Modern var ju ung och frisk, varför skulle man tänka sig annat än en lycklig utgång? Och allt gick också till en början vad man kallar lyckligt. En tidig vårdag hade en liten son till allas glädje kommit till världen i Munkfors förvaltarebostad. Men det blev en kortvarig glädje. Strax efter barnets födelse angreps Malin av feber, vilken snart konstaterades vara scharlakansfeber, av sköterskan direkt överförd från en patient på bruket, där sjukdomen en tid varit gängse. Följden kunde endast bliva en. En kort men häftig kamp och allt var slut. I det längsta hoppades men kunna rädda den nyfödde, men alla ansträngningar voro förgäves, smittan krävde, som naturligt var, även detta offer, och få dagar efter modern hade också detta späda liv slocknat. Den lille, på vars ankomst byggts så många förhoppningar, lades på Malins arm, och moder och barn fingo en gemensam grav på Ransäters kyrkogård. Ett vackert järnkors, ännu i oskadat skick, utvisar platsen.

Några brev från Malins mor, skrivna till en syster omedelbart efter dödsfallet, tala sitt gripande språk om hur en sorg, vari intet »bitterblandadt» finns, kan höja de sörjande över den rent jordiska förlusten.

Så skriver den hårt prövade modern, vilken med det enda barnet med sanning kunde sägas ha förlorat sitt allt:

»Jag vill så ogerna lemna den för mig så ljufva tanken, att min i Himlen nu varande Engel förmår utbedja hos den allgode lugn och styrka att bära hennes förlust — och jag tycker det är så tröstande, så ljuft veta att hon är lycklig. Jag har alltid så djupt, så varmt känt hennes glädje och hennes sorger, och jag känner, att jag äfven nu kan åtminstone stundtals njuta af den orubbade sällhet, hon nu innehar. Ack, kära

Augusta, det ligger så mycken njutning i ett barns mistning, ett barns sådant som Malin, som verkligen var en jordisk Engel! Jag har så länge tyckt mig se huru hon höjde och höjde sig uppåt; har än tydligare sett det efter hennes död.»

Dessa ord visa hur bokstavligt de närmast sörjande sökte på sig själva finna tillämpningen av de sköna ord ur en av Geijers psalmer, som inristats på Malins kista:

Så kärlek är: den smärta ger,
men även genom tårar ler,
och hoppas än vid graven.

Men trots den kristliga resignation, varom dessa och andra yttranden i samma anda så vältaligt vittna, skulle det för de kvarlevande komma, som modern förutser, »många stunder af svaghet och utbristande smärta», då man icke förmår »glad möta sin plåga». Svårast synes ha varit det första sammanträffandet med Malins make. Mer än ett halft år hade förgått och först då fick denne mod att återse sitt skövlade hem.

»Jag har», skriver fru Lalin till samma syster den 28 oktober 1844, »åter hört det kära namnet moder uttalas. Jag tänkte det skulle ljuda som englaröster i min själ och det har till en början sönderslitit mig. Ack, den första dagen med den ädle Danielsson var gruflig! Minnen af fordna lyckliga dagar, medvetandet af det närvarande, återvaknade med all dess liflighet, och vid sjelfva dödssängen var det icke så svårt som återseendets stund, detta mycket orsakadt af den rysliga härjning, som sorgen gjort på min stackars Danielsson. Han reste ut en vacker yngling och är nu en utmagrad gammal gubbe.»

Dock, sorgen kan väl för en tid andligen och lekamligen nedbryta en människa, men det är blott i mycket sällsynta fall den dödar. Sjuk och tillintetgjord, som Malins man var, då han återkom till sin öde boning, väntade honom där ej även en grav, som modern, med sin något överspända sinnesriktning, säger sig nästan ha hoppats. — Han var ung och

kraftig, livet skulle så småningom taga ut sin rätt och en lång, framgångsrik levnad låg framför honom. Danielsson kom att intaga en framskjuten plats i Värmlands storindustriella liv, och vad hans enskilda liv beträffar, skapade han sig efter några år ett nytt hem, där han fick se en talrik familj växa upp omkring sig.

När han vid några och sextio år gick bort, blev hans eftermäle det som ägnas åt en både högt avhållen och högt aktad man. Det vackraste som sagts om honom, torde dock vara de ord, som läsas i de gamla brev från en moder, jag här citerat: »Han fullmognade Malin för himlen.»

MAGISTERNS KONDITION

MAGISTERNS KONDITION

I litteraturen, ej mindre än i verkligheten, är en konditionerande liber studiosus en mycket vanlig företeelse. I otaliga romaner och noveller är *informatorn* en älsklingsfigur, vare sig han framställes som en torr och löjlig pedant eller omstrålas med den typiska romanhjältens gloria. Och vet ej så gott som flertalet av våra lärda och vittra mäns ungdomshistora att förmäla, hurusom det utan undantag knappt tillmätta levebrödet måst drygas ut genom en för längre eller kortare tid beklädd privatlärarepost? I synnerhet var detta fallet förr i världen. Nu, då för den akademiskt bildade unge mannen bisysslorna, i avvaktan på den ordnarie tjänsten, vari nu denna kommer att bestå, äro flera att välja på, torde familjekonditionerna vara mindre eftersökta, och även färre sådana vara att tillgå. Ja, den intressante unge husläraren har t. o. m. som romanfigur börjat bli gammalmodig.

Men om det fanns en tid, då så väl informatorinstitutionen som representanterna därför stodo i sitt flor, och detta både i diktens värld och i levande livet, så måtte det varit i början av 1840-talet. Från universiteten till herrgårdarna ägde, särskilt om somrarna, en hel utvandring rum av unga lärdomsljus. Och samtidigt med att *magistern* sökte inplanta litet lärdom och vett hos de i hans vård anförtrodda disciplarna, medförde han ett helt säkert efterlängtat och i synnerhet av de kvinnliga familjemedlemmarna högt gouterat element av intellektuellt liv och ungdomsfriskhet till det hem på lands-

bygden, där han i de flesta fall behandlades mer som en värderad vän än som en lönetagare.

En sådan episod i en ung mans studieliv kommer följande kapitel att skildra, med stöd av den berättelse denne själv därom avgivit. Den läses i en utomordentligt vidlyftig epistel, utgörande en del av den korrespondens mellan Ransätersungdomen, varur jag vid föregående tillfällen lånat många blad, till belysande så väl av de brevväxlandes personlighet som den tid och den omgivning vari de levde.

Fredrik Dahlgren, så var, som läsaren torde minnas, den manliga korrespondentens namn, hade 1839 tagit sin filosofie doktorsgrad i Uppsala. Hunnen så långt ansåg han det lämpligt att, ehuru son till en jämförelsevis förmögen man, göra sin lärdom fruktbärande på det traditionella sättet, nämligen genom att söka en kondition. Denna fann han hos brukspatron *M. R. Sahlin* å egendomen *Kristinedal* i Dalsland, där den ännu ej 24-årige magistern, efter ett kortare uppehåll i fädernehemmet, tillbragte sommaren 1840.

Återkommen till Uppsala, sätter sig vår magister ner för att, därtill på det livligaste uppmanad av sina kvinnliga korrespondenter, ungdomsvänninnorna Ulla von Heland och Malin Lalin, avge en vidlyftig rapport över den gångna, på så många angenäma upplevelser rika sommaren. Brevet, daterat *20 september 1840*, synes ha fordrat mer än en dag för att komma till stånd, då det i sin helhet kunde fylla en hel liten volym. Det är på Fredriks vis indelat i kapitel, försett med motton, och det för tiden karaktäristiska elegiska skrivsättet, liksom den skrivandes städse mellan »ett leende och en tår» växlande gemüt, förneka sig ej här, lika litet som i de prov på den unge värmlänningens brevstil, jag i ett annat sammanhang tillåtit mig att framlägga.

Att läsaren skall finna magister Fredriks sommarminnen, med deras skiftande »Gesinnungen» och långa rad av flickporträtt, lika intressanta som de säkert en gång förefallit de unga damer, till vilkas uppbyggelse de nedskrivits, är ju ej att vänta. Värdet i en sådan gammal skrivelse ligger i själva

tonen långt mer än i innehållet. Den doft av torkade rosenblad, för att upprepa en ofta använd bild, som brukar utströmma från dylika förlegade papper, och som har en så särskild förmåga att för vår inbillning framtrolla ett gånget, som vi gärna tänka oss det, mer poetiskt och fantasirikt släkte, vidlåder knappast Kristinedalsbrevet. Därtill är det väl starkt späckat med de för en *Fredrek på Rannsätt* egna något drastiska uttrycken. *En* reell behållning torde det dock lämna: en utan tvivel lika typisk som naturtrogen tidsbild av 40-talets glada och gästfria herrgårdsliv.

Med förbigående av *Inledningen* och *Första bokens* båda första kapitel, vilka uppehålla sig vid skilsmässan från hemmet och från väninnorna på Stensborg, ett avsked, som för den bortfarandes för tillfället i moll stämda sinnesförfattning, nästan äger bitterheten av »ett evigt farväl», övergå vi direkt till »Första boken»

TREDJE KAPITLET

»Hopp! var snabb min snälla fox,
Din lätta hof ej spara!
Träd och buskar nicka gladt,
när dem förbi vi fara.»

Lindblad.

»Tidigt med morgonens gryende rand lemnade Morpheus mitt ensliga läger, efter fåfänga bemödanden under hela natten att sänka min begrundande själ i sömnens och drömmens armar. En tung dimma låg öfver Ransäter, en ännu tyngre öfver mitt sinne. Hästen står för dörren — farväl, I mina älskade i fadershuset, farväl I vänliga blommor från Stensborg, som doften i mitt fönster, farväl mitt Ransäter, frid öfver Dig! — Vid Äfjan såg jag mig tillbaka. Af Ransäters boningar syntes endast Stensborg, der det låg på sin höjd som en svan på dunkelgröna vågor. Farväl då för sista gången, du fridsälla boning! — Solen skingrade dimmorna och log i all sin prakt. Det var lifvande och uppmuntrande.

Luften var så mild, himlen så klar, skogen stod så skimmergrön och blommorna så purpurröda; hjertat *måste* vidga sig och glädjas, om det ock ej gerna ville. Så vexlar menniskohjertat evigt mellan ett leende och en tår!»

Slutet av detta kapitel, liksom hela det efterföljande, upptages av beskrivningen på besök hos släktingar, vilkas hem passeras under vägen. Men därpå följer skildringen av magisterns intåg och första intryck av det ställe och de människor, där och bland vilka hans sommarkondition skulle tillbringas. Därom handlar det mycket vidlyftiga

FEMTE KAPITLET

»Och han for up med vagnar och resenärer in i thet landet Gosen.»
1 Mosebok.

»*Afvelsäter, Åmål, Torpane* voro redan bakom ryggen på mig, och jag skyndade fram mot Stenarsby. (Jag visste ej ännu då, att det var omdöpt till Christinedal.) Jag samspråkade med min skjutsbonde och frågade om Stenarsby vore ett vackert ställe? — »Jo, dundrarassatre, må Herrn tro, det är skrofvigt; det är öfvermakta te grann stall der.» — Såå, tänkte jag, är det bara stallet som är grannt, då vore väl bäst att jag vore en häst och inte komme dit som informator. — »Men te Patron på Öa ska han foll rese»? fortfor min språksamme sidokamrat, »der finns så mange vackre jänter; ja, der får han allt lof te å gift sej.» — Nånå vänta, tänkte jag; man köper inte grisen i säcken. (»Patron på Öa» är Patron Wohlfahrt, som bor på Henriksholm på en ö i Änimmen).

Slutligen kommer jag till en liten täck småsjö med lummiga stränder, omkring hvilken vägen slingrar sig i en halfcirkel, smyger sedan genom en park af höga björkar. Nu reser jag uppför en backe och se, der ligger Christinedal, hvitt, vackert, präktigt! Byggningen är tvenne våningar; den

öfre byggd som frontespice i kupol-form med små rum på hvardera gafveln; midten utgöres af en sal med hvälfdt tak, och hvilken sal på baksidan af byggningen går ut i en halfrund. På framsidan är från denna sal utgång till en altan, som, stödd på pelare, utgör taket öfver trappan till nedre våningen. I denna våning finnes en stor sal (matsalen) byggd i oval. Der står ett flygelfortepiano med makalös ton, men något för högt stämdt. Ehuru stor byggningen är, har den dock för få rum för en så stor familj och Patron Sahlin tänker vid tillfälle bygga på.

Men jag skyndar för mycket i förväg. Då jag kom, stod händelsevis Patron Sahlin vid porten och emottog mig på det hjertligaste och förde mig till mitt rum, som låg i en flygelbyggning, dit vägen ledde midt igenom blomstersängar, beväxta med vallmo, lackvioler, hortensier, nejlikor, konvolvoler, sällsamma prestkragar, penséer, törnrosor, dalier, heliotropher m. m. Här skulle Ulla få se blommor i hop! Sådana Georginer! Aldrig har jag maken sett. — Mitt rum var ej så serdeles vackert, men trefligt med utsigt öfver trädgården. Här lemnades jag, medan Patron skyndade att mottaga en vagn med främmande, Krigsrådet *Bäcks* från Stockholm, numera bosatta på Strömsberg, en mil från Christinedal. — — — När jag var färdigklädd i min fulla *habit de gala*, vandrade jag ned till stora byggningen, der jag infördes af Patron i förmaket och presenterades för fru Sahlin, som kom vänlig emot mig, bjöd mig handen och önskade mig trefnad i deras hus. Nu tyckte jag mig genast hemmastadd. Detta hjertliga emottagande verkade som ett trollslag på all min förlägenhet och tafatthet, och alla mina skrupler om tvungenhet och tillbakadragenhet försvunno som snöflocken för vårens sol.

Fru Sahlin är en satans menniska. Ni kan aldrig föreställa Er hvad hon är förträfflig. Gud signe henne! Hon är min förtjusning. Den fina, den skära känsla, som är quinnan så egen, den finnes hos Fru Sahlin par excellence. Det finnes intet sannt, godt och skönt, för hvilket hennes etherfina sinne ej är öppet. Hon är så god, så god — hon är så öm och mild,

så barmhertig, så äkta quinlig! Denna superfina takt, denna instinktartade förmåga att kunna alltid slå in på den bästa, den mest passande vägen till hvarje sak, med ett ord, denna *finhet* (jag kan ej finna något annat ord; det förstås, att här blir ej fråga om en finhet, hvari ligger något af illfundighet) — denna finhet, som i sin hårfinaste subtilitet endast är möjlig hos quinnan — *den* är Fru Sahlins tillhörighet i högsta grad. Det är ett välljud, en timbre i hennes väsen, som är förundransvärd. I hennes närhet är idel helsa och hugsvalelse. Att höra henne tala är en njutning: hon talar så väl, både i anseende till röstens silfverklang och ordens harmoniska fogning till hvarandra. Hon sjunger också som en seraph; dock är det endast naturtoner, ty konsten har ej fått göra något hos henne i det fallet. Hade den fått blanda sig litet — blott aldrig så litet — med i laget, så skulle hon sjunga som en Gudinna. Hon har i allmänhet ej fått serdeles bildning, men det är märkvärdigt hvad naturen kan uträtta hos ett harmoniskt och väldanadt sinne. — — — Fru Sahlins lekamens volym är väldigt tilltagen. Ehuru endast omkring 38 à 40 år, kan hon mäta sig med hvilken rumfyllande matrona som helst. Moster Jeanne Marie tror jag knapt stoppar dervidlag. Ögon har den menniskan, som varit och än i dag äro lite granna, må ni tro. Ja, summan af saken är, att undertecknad råkar vara pinkär i den »elementskade» frun.

Patron Sahlin är en genompräktig karl; men jag är inte i stånd att tycka så mycket om honom som om hans gemål. Det är dock något ovanligt hvad han är god (hans *egentliga* fel — om detta annars är något fel — är, att han är *för god)*, förekommande och hjertinnerlig! Det är en karl med hjerta, men äfven med hufvud. Detta senare befinner sig sannerligen på goda och bastanta fötter. Han är verkligen mycket humanistiskt bildad, har rest i Frankrike och England, har varit riksdagsman, står i vidsträckta affärsberöringar öfver land och rike, hvarigenom han varit i tillfälle att umgås med många menniskor och dymedelst skaffa sig ett rikt förråd af erfarenhet och lefnadsvishet. Han *tänker* öfver saker och ting halt-

fullare tankar, än man vanligen stöter på bland massan. Vore han bara lite mindre förekommande, så skulle jag tycka om honom dubbelt. Jag håller af att folk inte gör någon affär af mig.

Fru Sahlins föräldrar, Major och Majorskan Svinhufvud äro ett märkvärdigt par hvad raskhet i en hög ålder beträffar. *Han* är 74 år, men yr och skälmaktig som en 15-åring. Han går nästan dagligen ut på jagt långt bort i skog och mark, öfver berg och moras, och kommer igen lika kry, lika oförtröttad. Vi blefvo särdeles goda vänner och foro esomoftast ut på fiske i sjöarne omkring Christinedal. Då sjöng han visor för mig och talte om sina minnen sedan den tid, då han var page vid Gustaf III:s hof, huru han var bekant med Bellman, Hallman, Kexél, Kellgren, m. fl. — Alltid kallade han mig sin »lelle söte Magister». — Majorskan Svinhufvud är 76 år och äger fullkomligt oförsvagad själskraft. Dock är hon något krämpfull; men rör sig nästan ledigare än sin korpulenta dotter. Romaner läser hon med nöje och fördjupar sig i dem långt in på nätterna vid sitt ljus. Jag stod nog väl hos henne ock, kan Ni tro. (Tycker Ni att jag skryter, då jag talar om dylika saker? — Ånej! det roar Er säkert att höra, att man äfven dernere möter mig med välvilja). Alltid, då hon gick ut i trädgården och jag var till hands, fick ingen annan än Magistern taga henne under armen, då spatserade vi omkring i de talrika gångarna och bersåerna och samtalade om fordna och närvarande tider, om romaner m. m. Alltid skulle Magistern hjelpa henne i och ur vagnen, när hon reste bort och kom hem, nb. om han var tillstädes; alltid räckte hon mig handen, då hon reste och då hon kom, nb. om jag var tillstädes, annars lät hon bli. Hon slängde något derbortåt, då vi reste uppåt Uppsala, att hon önskade, jag ville brefvexla med henne.

Cora (Conradine) Widmark heter guvernanten i huset. Det är en liten liten näpen varelse, 30 år. Hon har varit rätt vacker och är det än. Ögonen isynnerhet äro mästerliga. Milda, melancholiska, längtande blå. Tänderna äro dock tyvärr på décadence men det kan ingen christen själ hjelpa. För öfrigt är

menniskan ingalunda på décadence utan tvertom högst ljuflig, ja förträfflig. God, känslig, förståndig, bildad, musikalisk. Sjunger svagt men behagligt. Spelar fermt. Vi sutto alltid jemte hvarandra vid bordet, och sedan de första dagarnas blyghet å min sida gått öfver, stod mellan oss alltid språklådan vidöppen. Hon är mycket intressant att tala med; jag plägade resonnera med henne som jag resonnerade med Er i det geistiga hvardagslifvet på Stensborg. Men, unter uns gesagt, hafven I, som mig tyckes, i allmänhet tänkt följdriktigare och klarare öfver en hop ämnen än hon. Men det fattas icke, att äfven hon tänkt mycket bra öfver den eller den boken, den eller den charakteren, det eller det förhållandet m. m. Men Ni resonneren bättre. Hin vet, hvem som lärt Er det! Förlåt mig, att jag skrek så; det var dumt skrikit: Edra goda hufvuden ha lärt Er det, för tusan. Ty goda hufvuden hä'n I, det är, hole mich der Teufel, obestridligt. — Blif inte ond på mig för det jag svär så, man har rättighet att expectorera sig väldeliga i en sådan sak, som den ifrågavarande.

Sahlins ha 9 barn: Christoffer, Yngve, Axel, Hugo, Hilma, Emma, Vendela, Robert och Selma. Yngve är något à la genie; de andra deremot medelmåttiga hufvuden, så vida något ännu derom kan dömas.

Några ord om främmandet för denna afton nämligen Bäckens, gömmes till ett annat kapitel. Krigsrådinnan Bäck är syster till Patron Sahlin. En ung Löjtnant vid skånska husarerna vid namn Anders Uggla (från Svaneholm) var med Bäckens och kurtiserade väldeliga för den äldsta mamsellen. Jag teg envist för aftonen. De fina Stockholmsflickorna sågo säkert med medömkan på den vurmige och lefnadsvettlöse vetande mannen. Hvilken nolla var icke jag mot den unge krigaren! — Men, kunde det annat vara? Han var vida öfver mig i kunskaper i det ämne, hvari det för aftonen tenterades uti de ungas rund. — Innan aftonmåltiden intogs, hade Patron Sahlin sagt till mig att gå bort och lägga af fracken och taga rock i stället, »ty», sade han, »vi ska genast börja med att vara hem-

mastadda». — Jag tog godnatt af mitt herrskap och gick upp till mig, funderande der i ro på forntid och framtid.»

Innan magistern hejdar sin penna och nedskriver orden »slut på första boken», påminner han sig att i samma nu, den 20 sept. kl. 12 på natten, hans födelsedag är inne. »Jag kommer ihåg just nu», heter det, »att jag nyligen fyllt mitt 24 år; Gud välsigne mej! Och Er med! Och låte mej få ha hälsan och matlusten, så att jag kan bli lite tjockare i synen. Det önskar jag af alla krafter, och ni med, vet jag.»

Nästa dag tager berättelsen vid, där den slutat. I ett *Eftertal till första boken* ursäktar han sig väl för brefvets oerhörda långtrådighet men förbereder sina korrespondenter att det är mycket som återstår. »Låt mig se», så heter det bl. a. i eftertalet, »jag slutade i förra boken med huruledes jag drog ur Canaans land in i Egypti land i thet landet Gosen. Jag led brist på säd i mitt Canaan; der var hungersnöd för *mig*, d. v. s. jag led brist på eget-förvärfvadt lifsuppehälle, derföre ville jag draga dädan in i det land, som en Joseph erbjudit mig. Gosen är ett godt land, det är 'den bästa platsen i landena', nemligen i *Egypti land*, märk det väl; ty icke kan det mäta sig med Canaan, mitt förlofvade land! Följer då nu att omförmäla huruledes mitt lif förflöt i thet landet Gosen allt intill ändan.»

ANDRA BOKEN

FÖRSTA KAPITLET

»Gentlemen, welcome! ladies, that have their toes
unplagu'd with corns, will have a bout with you: —
Ah ha, my mistresses! which of you all
Will now deny to dance? she that makes dainty, she,
I'll swear, hath corns.»

Shakespeare.

»Söndagen den 12 Juli, då jag kom hem från Fröskogs kyrka,[1] der jag afhört en riktig bondpredikant, som talade idel om helvete, osalighet, eldbränder och svafvelsjöar, förnamm jag, hurusom den ena vagnen efter den andra, belastad med grannt klädda personer, stannade utanför stora byggningen. Hvad månd detta betyda? frågade jag en dräng. »Kors! vet inte Magistern åf, att dä ä bröllopp här i dag?» — Nej, min själ, äke det mej fullkomligt obekant. — »Kors! Jo, betjenten Sörquist ska geft sej mä Carolina Forssberg, kammerjumfrua.» — Nånå, det är inte ondt i det, att folk gifter sej. Jag hängde således på mig en frack och klef in i stora salen.

Der, må ni tro, väggarna voro garnerade med unga, blommiga tärnor i mängd. Ska vi följas åt och gå igenom dem allihop? Nåväl, jag har äran presentera

Mamsell *Sophie Bäck*. Ser bra ut. Liknar sin bror, Christoffer Bäck, som gjorde sådan furore en gång i Fastingen. Vidare är den dam, vi har framför oss, ytterst elegant och nätt. Klädd i något blåhvitt skir, som jag inte vidare kan ge besked om. I Stockholm känna alla menniskor Sophie Bäck. Hon har der varit otäckt fjäsad. Och ändå är hon söt, mycket söt. Ingen tillgjordhet, nej, inte ett fnask. Intet högmod, utan hvar och en kan, utan att näsbrännas, nalkas hennes person. Jag trodde väl länge, att i den flickan bodde ett fint förstånd, som visste att skicka sig efter tiden och rum-

[1] Den ligger på en höjd ungefär en fjerdingsväg från Christinedal.

met, att hennes naturlighet var en hög grad af *förvärfvad* natur m. m. Men jag är böjd att återtaga denna hårda tanke; ty menniskan är verkligen öfvermåttan söt. Tar man då i betraktande huru fjäsad och firad hon varit, så må man med skäl beundra, att hon är den hon är. — Nu går vi vidare i salen. Mamsell *Ida Bäck*. Liten och späd och vek, 17 år. Mörk, mycket mörk. (Sophie är ljusare.) Ser inte oäfven ut. Har varit sjuklig, mindre fjäsad, mindre hyllad af sin mor. Derföre mera sluten, mera dus. Jag tycker mest om den tösen af allihop på Dahlsland. Hon går fram så tyst, så anspråkslös, så stilla, som om hon ingenting tyckte sig vara här i verlden. Hon valsar väl, sjunger rätt bra (hon är *Bellettis* lärjunginna) och spelar mycket bra. (Sophie valsar illa; hur hon sjunger vet jag ej, men hon spelar inte så bra som Ida.) — *Hilma Bäck*, 14 år, men störst af de tre systrarna; står under guvernant, kan inte valsa ett fnask, men har ljufliga ögon. För öfrigt lite lunsig, men inte dum, ehuru hon håller munnen för mycket öppen.

Nu gå vi till hela flickskocken från Henriksholm. Det är »Patron på Öas» döttrar, och det är ju ibland dem som jag skall välja en maka. *Emma Wohlfahrt*, 21 år, tror jag. En bra och duktig flicka, ehuru hon som alla Wohlfahrtarna saknar Zartgefühl. De äro prosaiska, rättframma hvardagsmenniskor. Detta ha de ärft af fadern. Men se modern — det är något till menniska! Hon är Patron Sahlins syster. Märkvärdigt att hennes goda hufvud, hennes lenhet, ljuflighet och hjertinnerlighet ej öfvergått på döttrarna. Emma sjunger emedlertid förbannadt bra; hon har sjungit för mig visor af Geijer och Lindblad, så att jag just har varit förtjust. Men Zartgefühl har hon inte ändå. Valsar bra. *Hilda*. En liten stabba. Mycket vänlig och tillgänglig, och man fäster sig till en början mest vid henne, ehuru på långdrag Emma vinner mest af alla Henriksholmsflickorna. Ser just ingenting ut. (Emma har ej onobla drag). — *Ida* ser bäst ut af alla systrarna, ja ser till och med rätt bra ut. Stark och

frodig, röd och frisk. En viss stolt hållning har den människan ändå. — *Anna* och *Jenny* äro hjertans goda och beskedliga barn, mera vet jag inte att säga om dem.

Nu gå vi vidare (ä ni trötta än?) och råka på en ny stam: fröknarna *Liljestjerna*. *Julia*, den äldsta, är vacker och fager under ansigtet, men det är själlöst, absolut själlöst. Hon är blott 16 år. Hon och de sistanförda M:sellerna Wohlfahrt ha gått till skrift för första gången i år, och jag, jemte några röster till, sjöng: »O, Guds lamb!» i kyrkan från läktaren. — Dock vill jag ej frånkänna fröken Julia en viss behaglighet i sätt: hon är så vänlig och bjuder till att kunna svara på tal. Och valsar (detta är en sak, som kommit att upptagas i alla karakteristikerna, jag vet ej hvarföre) — valsar gör hon som en hel quinna. Hennes 2:ne yngre systrar (jag vet ej förnamnen) valsa också mästerligt. Den ena valsar så likt en viss fröken v. H., att större likhet jag aldrig skådat hafver. Samma graciösa framåtlutning, samma sätt att lägga venstra handen och armen utefter kavaljerens arm, samma mjuka och vackra förande av bakfötterna.

Lisa S., *Sara F.*, *Mina R.*, *Betty H.*, *Thilda* och *Kerstin* (eller hvad de hette) *H.* gås i nåder förbi. Men, för tusan! Jag hade så när glömt Prosten Kjellbergs döttrar i Tössö. *Betty* och *Sophie* äro rara flickor i banko. Ajiamej, så fina, så smala, så lätta och luftiga! När man valsar (hå! Der var valsen framme igen; det är sannerligen en stående artikel) — när man valsar med dem, är det jemnt blankt som om man hade ingenting i näfvarne, täcken flärd är det. Men de se nobla ut och ha ett nobelt väsende. Jag håller sannerligen af Tössötöserna. De ha en förträfflig styfmor. Deras rätta mor hette Lotta eller Lona Ek.

Vill ni nu höra hvad det fins för kavaljerer på Dahlsland? Jo, en liten underlöjtnant Wohlfahrt; en herre som heter Calle Eneroth, en inspektor Syk och gossarna Sahlin — det är alltihop. Det är alltid brist på dansörer därnere. Men ändå dansas förtvifladt.

När vi ätit middag (brudparet vigdes förut) var kl. nära 6, och det var tid att begynna balen. Der dansades till kl. 2 på morgonen — idel valsar. Urs! jag var så förtvifladt uppledsen, att jag det aldrig kan beskrifva. Spelmannen (en dräng, som gned och filade på en fiol — bättre musik finnes ej der) spelte som i raseri. Inte höll han upp mer än 5 minuter mellan hvar vals, och när musiken klang, kunde man ej låta damerna sitta ouppbjudna. Gud bevare hvar och en för sådan dansning! Den huggarn spelman gnodde och spelte och trampade takt som en förtviflad. Han for upp och ned. Man hade behöft sätta ett sådant der sträfträd öfver hufvudet på honom, som man har sittande öfver stångjernshammarne, att de ej må kastas för högt i vädret.

Ändtligen skiljdes män åt nöjd och belåten, då morgonrodnaden redan började sticka upp sitt rödhåriga hufvud öfver horisonten i öster, och Morpheus, som under de sista danserna kom in så oförmärkt i salen och började handskas med de unga tärnorna, blef nu allt mer närgången, slog en näfve vallmodoft i synen på hvar och en, så att man damp baklänges i sängen och sof.

ANDRA KAPITLET

»Väl modet friskt med klara färgor målar
För seglarns öga hafvet i sin svallning,
Skönt med sitt hvita skum på högblå grund;
Och högt med vågen häfs hans unga barm,
När vinden sjunger i de fulla segel.
Men bäst han gungar, väcker stormen upp
Den bleka minnets mö, som slumrat in
Vid sakta vaggning. Morgonfrisk, men stum
Hon slår upp ögat, vänder vilsen blick
Så långt, som hafvet når, men finner ej
Igen sin lugna strand, der bäcken sam
Så spegelklar inunder gröna lindar.
Då gråter hon, af hemsjuk längtan tärd,
Och hennes tårar bränna seglarns hjerta.

Dock sluter han den sorgsna till sitt bröst
Och bjuder henne att i lif och död
med honom följa. Fast hon är hans sorg,
Så är hon dock hans bästa tröst och glädje.»
Emma Wahlström.

Nu var hvardaglighetens lugn inträdt på Christinedal, så vida något hvardagslif der kunde sägas äga rum. Ty maken till stråkväg för alla verldens menniskor har jag aldrig sett. Det var annat än deruppe i våra fredliga och tysta nejder. Ingen enda dag under hela runda sommaren gick förbi, då ej någon främmande kom. Den ena kom, den andra gick — så har det oafbrutet fortfarit hela tiden. Jag tyckte mig se på Herrskapet, att de gerna skulle velat njuta lite mer lugn, men det var aldrig att tänka på. Isynnerhet under senare tiden af sommaren, då jag begynnt läsa högt för dem om aftnarna, sedan mina lästimmar för dagen voro slutade, var det mången gång förtretligt att bli afbruten midt i sin bästa ro. *Amalia Hillner* lästes med mycket intresse. Jag gissar att äfven I tagit notice om den boken. Det är en penna, han har, den Almquist! Senare började med att läsa *Fosterbröderna* af fru Flygare, men dem hunno vi aldrig sluta. Och ringa var den förlusten. Det var min första bekantskap med fru Flygare, och jag erkänner, att jag inte är så särdeles hetlefrad på att förnya den. Sådan barnslighet, sådant joller och pjoller, sådan löslighet!

Jag fann mig för hvarje dag allt bättre och bättre hos mitt gudomliga herrskap. Men i de första dagarna var det mig så tomt, så tryckande, innan jag hann bli mera bekant. Då var det min lust att, vid hvarje ledighet, vandra omkring på de vackra promenaderna i trädgård och parker, eller att i en båt gunga ut öfver *Årrans*[1] spegelvåg till en liten täck, grönskande ö, och der, utsträckt i skuggan af en lind, tänka på mitt ljufva hem eller fördjupa mig i Byrons och Shakespeares skönheter. Det är ändå ett sällskap i ensligheten, som duger! Och *Naturen* sedan! — Verlden är tyvärr ofta fiendtligt och

[1] En stor sjö nära Christinedal.

falskt sinnad: hvar och en älskar blott sig sjelf, och osäkra, lösa, vacklande äro alla band som lyckan knyter, ty en nyck upplöser hvad en nyck förenat; men *Naturen* — den är redlig! Den allena ligger fast vid sin eviga ankargrund, om ock allt annat drifver ostadigt omkring på lifvets stormupprörda vågor. Naturen behandlar ingen styfmoderligt, utan bjuder sina håfvor lika kärleksfullt åt alla. Hennes famn står öppen evigt — hon förskjuter ingen, ingen — till henne kan man fly och få gråta ut åtminstone, om man känner sig stå ensam och öfvergifven i den vida, vida verlden. Lycklig den, som kan känna sig rik med henne och sig sjelf! Han har en skatt, som aldrig förminskas. Ty grunden, hvarpå han byggt sin frids tempel, — är Gud.

Huru trösterikt och glädjande är det icke äfven att äga en skatt af ljusa minnen! Att kunna »bygga af minne och vänskap ett litet Ransäter i sitt hjerta, och taga dit mången stund sin tillflygt undan lifvets oro och buller»! Mången quäll, då jag satt i en lund i någon aflägsen del af trädgården och månen kastade sitt darrande ljus genom caprifolierna, och jag hörde elfvens aflägsna sorlande, under det att hon störtade sig ned i Ärrans famn; då öfverlemnade jag mig i ro åt tanken på mina förflutna lyckliga år i Ransäter, och jag tyckte mig så vemodigt säll! Sådana ljufva dagar gry visst aldrig mer för mig. Jag tycker mig nu vara en enslig seglare, utstött från sin lefnads vänliga blomsterstrand på villande haf. Jag bör dock vara glad och tacksam, att jag till en början icke landat vid en obebodd ö, utan att äfven der vänliga ansigten stråla, välvilliga tungor tala.

TREDJE KAPITLET

»Ska int' mamsellera gå in å ta sej en sving?»

Ol-Bengtsmora.

En vacker dag kommer bjudning från Kapten Liljestjerna på Myren, en mil från Christinedal, att herrskapet täcktes dricka kaffe och passera afton. Välan! på utsatt dag reser hela familjen och magistern med af i tvenne landauer. Bjudningen var för Haganders från Christinehamn, således kan jag i detta kapitel bjuda Er på bekanta. — — — Amalia var just en modig och stor huggare, men jag tyckte hon var treflig. Hon ser just ej bra ut, men vinner allt mera, ty det är något ljust och gladt i hennes drag. Thora deremot är utan fråga vacker. Kanske något för lång. Men sådant lif, sådan friskhet, sådan eld! Hon var, om det skulle vara, något för liflig, ty man hade just ingen egentlig reda på henne, kunde knappast hålla en trådrät konversation med henne, emedan hon ett tu tre var inne på något helt annat, som inte hade den minsta gemenskap med det började ämnet. Stundom flög hon midt i svaret på en fråga bort i en annan del af salen och tycktes alldeles ha glömt, hvad som nyss var i fråga, eller att hon ens samtalat med någon. Jag höll mig således helst till den koppärriga. Vi talade ideligen om Ulla och Malin och Ulla och Malin. Aldrig ett fnask annat. Och — gubevars! — det var nog ett ämne som räckte till.

Här dansades ännu argare än på Christinedal. Tänk Er idel valsar från kl. 6 till kl. 4!!! Och sannerligen knappast 5 minuters uppehåll mellan hvarje. Urs! jag var totaliter upplöst in i innersta själ och kropp. Det är verkligen syndigt att dansa så. Men hvad vill man göra? När alla andra dansa och finna sig roade af denna vilddans, så kan man ej annat än låtsa göra så med. Ty man vill ej bli ansedd för en träbock. Der i bygderna är danslusten verkligen i flor; den har ej, såsom uppe hos oss, temligen afsvalnat. Vi ha, sanningen att säga, åldrats i förtid. Och huru hastigt inträdde icke denna ålderstigenhet! Jag kan knappt säga när den började, men

inte kom den ändå *småningom*, utan den bröt in *på en gång*. Jag menar att 1837 var det sista gyllne ungdomsåret; sedan inträdde en silfverålder i vårt Ransäterslif. Måtte koppar- och jernåldern vara fjerran!

FJERDE KAPITLET

»Som vårens vindar smälta
Ispansaret omkring naturens barm
Och, kyssande, förgätna blommor väcka;
Så, vid musikens änglaröst, vår själ
Sitt fordna sjelf, sitt urlif återfinner.»
Stagnelius.

En dag kom lagmanskan Örtendahl med fröken Julie Uggla till Christinedal. Då blef ett sjungande och musicerande. Hon sjunger inte illa, den fröken. Somliga stycken sjöng hon alldeles herrligt, men dessa voro dock ej så serdeles många. Ni kan tro, att saken är kommen derhän, att Fredrik alltid skall sjunga, så snart sång är å färde. Ja, ni småskrattar, men så långt är det nu gånget.

Haganders var ännu quar, och en bjudning gjordes för dem och ofvannämnda främmande på en gång hos Sahlins. Der dansades efter gamla trallen, med undantag af några fransäser och quadriller, som jag med bitter nöd mäktade bringa å bane, och hvarvid en af inspektorerna blåste flöjt.

Fröken Uggla lär ha sagt, att hon hört, det jag vore mycket satirisk af mig. Hvar har hon fått i det? Det är ju en ren osanning, Ulla och Malin? Säg, inte är jag satirisk?

FEMTE KAPITLET

»Det tar aldrig slut på de visor långa.»
Frithiofs Saga.

Ehuru ledsna jag i andanom ser, att I nu ären både på bref och dansar, så måste jag dock fortfara och omförmäla ännu en bal till; likväl gör jag det förnämligast för att få införa Er på ett nytt ställe, det vackra Henriksholm.

Der blef bjudning i sin tur för Haganders. Stället ligger på en ö i sjön Ånimmen, hvaröfver en lång trädbro, som ligger på vattnet, leder. Läget är herrligt. När man kommer upp på stora salongen i öfre våningen, skulle man kunna tro sig vara i en ångfartygssalong, så ser det ut, när man stannar vid dörren och ej går fram i rummet, emedan det sträcker sig genom hela byggningen och lemnar utsigt åt vatten på alla sidor. Det är någonting stort och grant, men kanske ej i längden bibehållande sig i smaken. Christinedal och Henriksholm äro tvenne skönheter af första rangen, men den senare är något kall, under det den förra är idel hjerta och själ. Henriksholm är frappantare, mera bländande; men Christinedal är innerligare, ljufvare, mildare, varmare. Utsigten till Ånimmeskogs hvita kyrka, till det täcka *Bräcke,* der Lagman *Eneroth* bor, och till det äfvenledes täcka *Gyltungabyn,* är gudomlig. På senare stället bor fru Hülphers f. d. Stina Wærn, som fordom afpressade ungherrarna så många bittra tårar i Fastings marknad. Hon är sådan, att man kunde bli kär i henne än i dag, när hon är på rätta sidan. Det är också en satans briljant skalle på den menniskan. Och hon är så elegant, så nätt, så sprättig, gumman.

Dansen gick ordentligt: 2 quadriller och 1 vals. Magister Dahlgren gäller för premierdansörn öfver allt. Åh! han har så många talanger, den Magistern! Det måtte vara en utomordentlig man.

SJETTE KAPITLET

»Schnell knüpfen sich der Liebe zarte Bande,
wo man beglückt, ist man in Vaterlande.»
Schiller.

Dagarna tillbragtes med läsning, musik, samtal och spatserande. Jag lärde mig allt mera värdera mina goda principaler. Äfven mamsell Widmark vann dagligen i mitt tycke. Vi hade verkligen intressanta samtal i aftonstunderna och sjöngo mången duett tillsammans. Hon är en hjertans god och bra flicka.

Mina promenader gällde de höga, utsigtsrika bergen i nejden. Det höga, så kallade Fröskogsberget erbjuder en sublim utsigt. Utefter en långsträckt dal, fylld med sjöar på korta mellanstånd, ser man, så långt ögat mäktar nå, de vackraste och mest leende scener. Taflan begränsas i en halfcirkel af Venern, som man ser hvälfva sina skummiga vågor bort — långt bort i en rymd, dit ögat ej mäktar följa. Åt en sida höjer sig vid yttersta horisonten Kinnekulle öfver himlaranden såsom en dunkel molnstod. Vid klart väder kan man till och med medelst tub skönja tydligt Råbäck eller Hönsäter, har det sagts mig. Jag har ej sett det. — Och huru vänligt presenterar sig icke mitt Christinedal från denna höjd!

Jag stod en afton hänryckt der och betraktade detta mitt *andra* hem. Plötsligt fattad af poetisk lusta, grep jag min harpa för att sjunga en hymn till Christinedal; men det gick då, som alltid, att sången stannade i görningen. Hören dock fragmentet, sådant det blef:

Jag står på klippan ofvan Fröskogs tempel,
Då dagens stjerna dör i vestanskyn
Och trycker döende sin gyllne stämpel
På nejdens rika tafla för min syn.
Här bjuds väl bilder, tjusande som höga,
Af dalar, fjellar, sjöar utan tal,
Och af ett fjerran, gäckande mitt öga;
Men all den herrlighet betar mig föga
Emot din hulda anblick, mitt Christinedal!

*

— — — — — — — — — — — — — —

Som svanen syns bland dunkelgröna vågor,
Så höjer Du ur dunkla lundar Dig — — —
Och vexlande, som menskosnillets frågor,
I dina parker slingrar stig vid stig.
Än mörka, outredda, de försvinna
I något hemligt dunkel, utan svar;
Än plötsligt till en öppen rymd de hinna,
Der allt blir ljust och klart, men der vi finna,
Att än stå vägar till en högre klarhet quar.

— — — — — — — — — — — — — —

»Så sjöng jag. Solen sjönk. Med stjernor natten kom. Till enslig hyddas lugn jag ville vände om,» och gjorde så också, men med den tanken, att utsigten från Ransätershöjden behagar mig ändå mest af alla utsigter i verlden.

*

Jag kom till Baldersnäs. Om min vistelse der bjuder jag inte till att säga Er ett enda ord. Hvarföre skämma bort med klena ord det intryck, som Eder aning redan förut lemnat Er af detta tjusande ställe! *Jag* vill åtminstone ej göra mig skyldig till ett sådant helgerån.

Professor, nu mera Statsrådet Grubbes med familj besökte orten i slutet af Augusti. Då voro bjudningar med dans åter på benen. Dessa voro på ett hår lika med de förra. Behöfde således blott för ordningens skull anmälas inför deras Högheter på Stensborg.»

Här slutar något abrupt den egentliga historien om »Magisterns kondition». Ett slutkapitel finnes visserligen med den vemodiga strofen ur *Den döende polacken:* »Emot sitt mål min trötta lefnad lider» som motto, därav man får veta, att magistern den 5 september, efter ett sorgligt farväl, drog med sina fyra gossar till Uppsala för att de följande terminerna fortsätta det under sommaren började preceptorskapet. Men om sig själv tillägger han blott, att nu inträder »en lång tid af ensamt stilla lif, af tankelif och studielif», varvid återkallande av de glada sommarminnena genom att i skriftliga samtal låta barndomsväninnorna få del av dem, synes ha utgjort den förnämsta omväxlingen. Vi ha också sett hur brevet, i följd av stoffets rikedom, växer och växer, tills det uppnår en längd, som t. o. m. för denna verserade brevskrivare kan anses ovanlig.

Och likväl saknar man det, som tillhör varje väl komponerad novell: epilogen. Hur gick det med magistern och flickorna på Dal? Blev bland hela denna skara av »unga blommande tärnor», vilkas porträtt han med så synbart intresse

och ingående analysering tecknar i sitt minnesalbum, ingen hjältinnan i romanen? Kunde verkligen hela denna sommar av oändliga valser, av musicerande, av duetter, »geistiga samtal» och månskenspromenader förgå, utan att lämna några varaktigare spår efter sig i vår unge mans känslor? Att detta blev fallet, att han gick obränd ur elden, får utan tvivel sökas i *en* viktig omständighet: hans hjärta, för övrigt så vekt stämt såväl för den dalsländska naturens som för dalslandsflickornas behag, var på förhand väl bepansrat.

När han någon gång sliter sig lös från de unga tärnornas krets för att ensam under ljuvt svärmeri fördjupa sig i trädgårdens och parkens skuggiga gångar, eller, i ett anfall av Weltschmerz, från någon trakten dominerande höjd söker lindring och tröst i naturens alltid öppna famn, är det icke någon av de skönheter, han nyss ledsagat i valsens virvlar, som är föremål för hans tankar. Nej, det är till fädernebygden och till de där kvarlämnade väninnorna — de unga damer, han i brevets överskrift benämner »*Celestial maids! My soul's idols!*» — hans saknad och längtan oföränderligen gå.

Väl har han, under intrycket av avskedsstundens bitterhet, i inledningen till det här citerade brevet framkastat den dystra möjligheten av ett »evigt farväl». »Ingen vet», utbrister han, »om han någonsin skall skåda den andra mer. Icke vet jag, om mig väntar annat än att få läsa Ullas eller Malins namn på en enkel vård i de dödas gårdar, när jag en gång återvänder till Claras flöden, en sorgsen pilgrim. Icke veten I, om I en gång fån skåda den grift, der Fredrik hvilar kall och bleknad.»

Denna sorgliga profetia gick, som vi veta, icke i fullbordan. Tvärtom, den strax därpå frammanade ljusa framtidsbilden: »När nästa Junisol pryder Ransäters ängar med midsommarblomster, då hoppas jag få, såsom förr, ila glad den välbekanta vägen uppföre till Eder boning», skulle bliva en den ljuvaste verklighet.

Epilogen i magisterns sommarsaga utspeltes alltså först följande år, och det var Ransätersdalen, icke Kristinedals leende nejder, som bestod sceneriet:

UR EN UNG VÄRMLÄNDSKAS DAGBOK

GEIJERSKA HUSET I UPPSALA

ANKOMST OCH PRESENTATION

Det var en grå och kulen novembereftermiddag år 1842. Kanonskotten från Slottsbacken förkunnade för Uppsalaborna att Stockholmsbåten anlänt. Nu lägger ångbåten till vid Fyrisåns lilla hamnplats. En intresserad hop av så väl sysselsatt som sysslolöst folk, bland de senare en mängd studenter, betraktar från kajen det märkvärdiga skådespelet. Mitt i hopen synes en man om vid pass 60 år, medelstor, kraftigt byggd, med drag däri allvar och intelligens parade med ett uttryck av barnafrom hjärtegodhet förläna det för övrigt ej vackra ansiktet ett oändligt vinnande behag. Den gamle herrn kastar spejande blickar på den nyss vid kajen angjorda ångbåten. Plötsligt ljusnar hans blick, ett solklart leende av igenkännande upplyser de allvarliga anletsdragen, hjärtegodheten får helt och hållet övertaget, och med livliga åtbörder, under svängningar med käpp och armar, tillvinkar han ett ungt fruntimmer på akterdäck ett glatt välkommen.

Passagerarna stiga i land, det unga fruntimret bland dem. I nästa ögonblick känner hon sig sluten i ett kraftigt famntag, och med Uppsala hela sjåarekår och dess halva studentkår som åsyna vittne trycker den gamle herrn på den nykomnas kinder ett par ljudliga kyssar. Efter denna demonstrativa välkomsthälsning beger han sig med den unga damens hand under ena armen, en hattask under den andra, uppåt staden. Var paret går fram, ryckas hattar och mössor av, alla huvuden blottas vördnadsfullt, i studenternas hälsning ligger denna blandning av vördnad och förtrolighet, som de unga alltid ägna en avhållen lärare. »Professor Geijer» går det som en susning genom lederna. Ty den gamle herrn, som fryntlig och pratsam vandrar fram på den höstsöliga Ågatan, vänligt besvarande de förbipasserandes hälsning, är ingen mer och ingen mindre än *Erik Gustaf Geijer*, och det är för att mottaga sin systerdotter Ulla von Heland från Värmland, kommen för att tillbringa vintern i hans hem, som den goda professorn denna höstdag företagit den här beskrivna promenaden ner till hamnen.

*

Detta var förspelet — ofta ur minnet relaterat av en av de medspelande — till det minnesvärda Uppsalabesök, varom några gulnade dagboksblad, som jag råkat få i min hand, veta att berätta. Det är dessa halft förbleknade anteckningar, nedskrivna utan en avlägsen tanke på att de en gång skulle framdragas ur skrivbordslådans gömma, som jag här vill meddela, innan de alldeles utplånats av tiden. Dagboksförfattarinnan, den unga dam, som vi nyss sett vid sin morbroders arm göra sitt intåg i Fyrisstaden, redogör för sin Uppsalavistelse dag för dag utan många reflexioner och kommentarier, med endast en och annan träffande anmärkning, som visar, att hon ej var någon menlös liten lantflicka, utan en tänkande kvinna, som hade både ögon och öron med sig, som man säger.

En lämpligare plats för en överblick av 40-talets Uppsala än det Geijerska huset erbjöd, kan man ej heller tänka sig.

Det var ej endast bokstavligen talat beläget på stadens mest framskjutna plats, med Odinslund på den ena sidan och Engelska parken på den andra, med utsikt över slottet, domkyrkan och Carolina Rediviva, utan professor Geijers hus var i lika hög grad den andliga medelpunkten i universitetsstadens intelligenta och förfinade sällskapsliv.

Det var också på ett långt intensivare och samvetsgrannare sätt än nu, som den tidens människor fattade sina sällskapsplikter. Umgänget — åtminstone så som det idkades inom Uppsalas bildade societet — var ett ständigt, oavbrutet sällskapande. I ett typiskt professorshus, och Geijers var ju framför alla andra ett sådant, stodo dörrarna bokstavligen öppna för besökande icke en viss dag, utan varje dag i veckan. Som ett undantagsfall anmärkes också i den dagbok, som här är min källa, att »i dag stängde vi dörrarna» eller »den aftonen kan betecknas med ett kors, emedan inga visiter förekommo». Att stänga dörrarna var dock ej alltid ett verksamt medel att hålla besökande på avstånd, ty habituéerna brukade gärna kringgå portförbudet genom att praktisera sig in köksvägen.

Men utom det flitiga umgänget med professorsfamiljerna, stadens övriga familjer och den studerande ungdomen upptogs tiden av läsecirklar, musikaftnar, danssoaréer, sällskapsspektakler, estetiska tillställningar av alla slag. Sociala spörsmål och det enerverande arbetsjäkt, som absorbera nutidsmänniskorna, brydde minsann ej 40-talets societetsgeneration. Intellektuella njutningar, litteratur, musik, de sköna sidorna i livet, voro huvudintressena, och aldrig tycktes tid därtill fattas.

Och mitt i detta rörliga, omväxlande liv gick den store tänkaren stilla sin väg fram, utan att mycket blanda sig i omgivningens göranden och låtanden, ofta hållande sig på avstånd från den ständigt estetiska frågor diskuterande eller av glada tillställningar upptagna umgängeskretsen. Men ändå hur fylles ej hela hemmet av hans stora personlighet! Det är ej blott den andliga överlägsenheten, utan framför allt den som

ett solsken verkande hjärtevärmen, utan vilken även de härligaste snillegåvor bliva döda ting, som här, i hemmet, göra sig gällande. Och den gestalt, som då och då framskymtar i dagboken, uppenbarar också många av de drag, som göra *människan* Geijer för oss så kär. Det är för hans *godhets* skull den unga systerdottern framför allt annat beundrar och älskar sin illustre morbroder, lämnande åt världen i allmänhet och Uppsala vittra och estetiserande fruar i synnerhet att beundra och göra affär av hans snille. Det är som om en atmosfär av fridsamhet och ro omgåve hela hans person, som om han ägde inom sig en hel värld av harmoni, vilken får sitt skönaste uttryck i hans skymningsfantasier vid pianot.

Men om Geijers egen personlighet hade den största delen i det harmoniska totalintrycket av hans hem och omgivning, skulle dessa utan hans hustru ej ägt denna prägel av inre och yttre förfining, som utövade en så stor dragningskraft på samtiden. Att hemmet är kvinnans värld är ej ett tomt ord, och allra minst är det så här. Fru Geijer var i hög grad i besittning av de kvinnliga egenskaper, som sprida en doft av trevnad och behaglighet omkring sig, och den elegans och prydlighet i det rent personliga uppträdandet, som var henne egen, utgjorde nog en välbehövlig motvikt till de distraktioner i detta avseende, varifrån Geijer, i likhet med de flesta av ett strängt andligt arbete absorberade män, icke var alldeles fri.

Av allt framgår, att professorskan Geijer med sin raka hållning, sin fina profil, sitt distinguerade väsen och smakfulla toalett, trots sin ofrälse börd var en av de mest aristokratiska företeelserna i den tongivande Uppsalakretsen där, att döma av Ullas ideliga uppräkningar av högättade namn, vilkas bärare hörde till det Geijerska umgänget, det adliga elementet var så framträdande. Annars undgingo de gediguare hjärte- och förståndsegenskaper, som gjorde fru Anna Lisa till en så värdig hustru åt sin store make, icke systerdotterns klara omdöme. Kanske dock, att hon först längre fram kom att uppskatta dessa till sitt fulla värde, då, efter Geijers död, hans änka levde i jämförelsevis trånga och

stilla förhållanden i Stockholm och Ulla, själv gift och styrande i eget hem, hade den oskattbara förmånen av ett förtroligt umgänge med denna sin släkting. Av allt vad jag hämtat av brev från denna tid liksom av muntliga vittnesbörd, var Anna Lisa Geijer en av dessa kvinnor, som med åren blott andligen växer. Personligen höjd över det mänskliga genomsnittsmåttet, gåvo hennes senare levnadsårs sorger och prövningar och den själsstyrka varmed hon förstod bära dem — utom sin make skulle hon ju få begråta tvenne söner, skördade i blomman av sin ålder — en förökad värdighet och nobless åt hennes gestalt. — Men här är det företrädesvis bilden av den aimabla värdinnan i det gästfria Uppsalahemmet, som träder oss till mötes.

Av alla familjemedlemmarna i det Geijerska huset intar emellertid ingen i dagboken en så stor plats som »*kusin Agnes*». Geijers dotter! Det är ju klang i blotta ordet.

Det är ett mycket intagande porträtt Ullas penna tecknar av sin sex år yngre kusin, med vilken hon trots åldersskillnaden på det varmaste sympatiserar. De ha sin »flickkammare» gemensamt, där allt är på »det allra beqvämaste inrättadt», och där Ulla »mår som pärla i guld». Långa äro de förtroliga pratstunderna där om kvällarna, outtömliga anledningarna till munterhet, då man skrattar »åt allt hvad som förefallit», och förtjusande, när tonerna av en serenad komma de nära igenfallna ögonlocken att åter öppnas.

Agnes är solstrålen i hemmet, allas bortskämda älskling, full av upptåg och skälmaktighet, och intet tillfälle, då hon kan få ett utlopp för det överströmmande glada flickhumöret låter hon gå sig ur händerna. Men Agnes är ej alltid den uppsluppna flickan. Hon kan också vara allvarsam och tankfull, ja melankolisk. Hennes vackra musikaliska talang, som hon flitigt övar, är för kusinen en källa till stor njutning.

Ofta är den unge man, vilkens så gott som dagliga besök med dess alltför genomskinliga avsikter noggrant annoterats, föremålet för Agnes små skälmstycken. Men här har han en bundsförvant i Ulla. Den unge greven, vilken ju skulle bli

den lycklige vinnaren av Agnes Geijers hand, är hennes stora favorit. »Han är», skriver hon om kusinens blivande make, »utmärkt hygglig, vacker, glad, frimodig, rask, rättfram och treflig. Hans blick är så öppen och redlig, att jag just tycker det är roligt betrakta dessa vackra mörkblå ögon.»

Utom dottern vistades denna vinter tvenne av Geijers barn i hemmet. *Gustaf*, den yngste, en vacker, snäll skolyngling om 15 år, blir ej ofta nämnd i dagboken, men den andre sonen i ordningen, *Alfred*, kommer ej sällan där på tal. Denne, en hjärtans beskedlig och hygglig gosse, väl utrustad å huvudets vägnar, särskilt ägde han ett fenomenalt minne, var genom sin blyghet, sin tafatthet och enstörighet ett föremål för de övriga familjemedlemmarnas ständiga gyckel. Men fastän kusin Alfred i sammanlevnaden med de sina vanligen visar sig, som Ulla säger »munter och tystlåten», kunde han ibland, något som ej är sällsynt hos mycket blyga naturer, få raptus av en fullkomligt omotiverad uppsluppenhet, då han bär sig åt som en galning och visar sig så oemotståndligt komisk att flickorna äro nära att dö av skratt. — *Knut*, den äldsta sonen, år 1842 bliven fil. magister, kommer endast hem över julen. Han är nyss inskriven som kanslist i Riksarkivet, där han är kamrat med Fredrik Dahlgren.

*

Men om »den goda morbror» och hans familj utgöra dagboksanteckningarnas huvudtema, innehålla desamma för övrigt ett helt porträttgalleri av intressanta personer. Det är en ganska lysande skara av redan ryktbara skalder och lärda, eller unga män på väg att bliva det, som passera revy, och med några raska drag äro deras profiler tecknade i dagboken.

Där förekommer *Atterbom*, vars milda och själfulla väsen livligt tilltalar tecknarinnan. Ändå instämmer hon gärna i den skrattlystna Geijerska ungdomens lätta raljeri över den andligen och lekamligen så hyperkänsliga diktarens små egenheter. — Där visar sig skalden *Böttiger*, vilkens mänskliga svagheter, som så oförblommerat föras till torgs, ej på långt

när bli lika milt bedömda. — Där uppträder »den långlockiga *Wennerberg*» på en gång tjusande och besynnerlig; där få vi lyssna till *Josephsons* musik, av kompositören själv introducerad i universitetsstadens sjungande kretsar. Ehuru blott i egenskap av meteorer på sällskapslivets horisont, lysande och försvinnande, uppenbara sig Geijers sångarbroder *Lindblad* samt den med en underskön stämma begåvade prosten *Fröst*. Den mångordande och vältalande författaren *Börjesson* skymtar likaledes, och *last but not least* fiolkungen *Ole Bull*, väckande en oerhörd sensation bland Uppsalas unga damer, dem i Geijerska huset ej minst.

Vidare den långa raden av akademici, äldre och yngre. *Lilla Schröder*, det riksbekanta originalet; *Ribbing*, på en gång filosof och nyhetskrämare; magistrarna *Sundberg* och *Beckman*, svenska kyrkans blivande stödjepelare; *Adlercreutz*, i vars glada, dansanta och teaterspelande person väl ingen då anade statsministern. Därtill kommer det dagliga så väl som det mer ceremoniösa familjeumgänget: landshövding *Kræmers*, överstinnan *Silfverstolpe, Ehrenborgs;* prof. *E. A. Schröders, de små Knösarna, Svartengrens, Ehrenheims, Lagerbrings* m. fl., m. fl. Med ett ord *hela Uppsala* från vintern 1842—43, sådant det presenterade sig i det Geijerska husets reflexionsspegel, har Ulla von Heland sökt avrita i sin minnesbok.

På några mindre uteslutningar när, framläggas här dessa anteckningar, såsom de direkt flutit ur den unga värmländskans penna.

I UPPSALA HÖSTEN 1842

Tisdagen den 8 Nov. Mitt inträde var högst angenämt. Det var så varmt och ljufligt både till kropp och själ. Jag infördes genast i det trefliga förmaket, der lampan var tänd och man slog sig ner omkring Divansbordet. Denna första afton kom inga andra fremmande än Fredrik och Doctor

Lilljebjörn; det var mig kärt att icke strax se mig omgifven af obekanta. Kl. 9 intages *the-soupé*, ett förträffligt bruk som jag aldrig kan nog berömma. Sedan sitta de fremmande en liten stund och kl. 10 går man till ro.

Den 9 nov. Mitt första göromål var att ordna mina saker och ställa allt mitt pick och pack i ordning. På det allra beqvämaste är allting inrättat i vår flickkammare och jag mår som perla i guld. Fredrik kom opp på f. m.[1], eljest voro vi ensamma ända till qvällstimmarna då den ena herrn anlände efter den andra. Först i skymningen kom Grefve Hamilton och dröjde en liten stund till dess ljusen tändes. — Sedan kom lilla Schröder, Herr Wennerberg, tvenne herrar Löwenhjelm och Fredrik. Den förstnämnde sade ej många ord under aftonen, men såg ut som en snäll och beskedlig gubbe. Herr Wennerberg med sitt långa hår föreföll mig högst besynnerlig. Äfven sade han så många litet kuriösa saker, hvilket allt gjorde att jag betraktade honom som en kuriositet och inte visste rätt om han var en narr eller ett genie. Vi hade ganska muntert, synnerligast åt Wennerberg, som talade om galvanismen och med stor förtjusning trefvade på Morbrors hufvud, hvilket fanns aftaget i gips. Vi lärde oss åtskilligt om organernas läge och fingo höra litet hvar om våra anlag. Aftonen gick fort och var ganska rolig. Jag och Agnes skrattade åt allt som föreföll. Vi gjorde ett experiment med en guldring i ett glas, hvilket väckte allas vår stora förvåning och syntes upptaga W:s hela uppmärksamhet.

Den 10 nov. Mårtengåsdagen. Agnes och jag kokte äplegelée på f. m. Till middagen åts gås. Magister Ribbing och Fredrik voro bjudna hit. Vi sutto och pratade i skymningen och hade trefligt. Agnes spelte och sjöng. Sedan gick alla herrarna på Calas. Agnes läste högt för oss i Nicholas Nickleby. Vi åt gröt till qvällen. Sen gingo vi till hvila, men Agnes och jag somnade ej på länge utan lågo och pratade, och just

[1] Som synes hade Ullas fästman Fredrik Dahlgren varit henne följaktig på resan mellan Stockholm och Uppsala. Han återvände efter ett par dagar till huvudstaden.

som våra ögon föllo tillsammans och vi höll på att somna, väcktes vi af sång. Några qvartetter sjöngos utanför vårt fenster af Wermlänningar. Det var mycket roligt.

Den 11 nov. Fru Ehrenborg gjorde en visit på f. m. Fredrik följde sedan med mig opp på Slottsbacken, der jag såg hela staden utbredd nedanför mina fötter samt den vidsträckta slätten rundt omkring. Vi voro uppe uti biblioteket, en ståtlig byggnad. Ujamej så mycket böcker! Från golf till tak igenom hela våningen! Sen gingo vi på kyrkogården fram och tillbaka och läste på grafvårdarna. — På afton gick Agnes på Sångföreningen. Moster och jag stängde dörrarna, den enda möjlighet att få vara ensamma. För Fredrik öppnade vi dock. Han satt här hela qvällen. Morbror och gossarna voro stundtals oppe. Efter maten spelte Morbror och jag var bara öra.

Den 12 nov. Fredrik återvände då på Ångbåten till Stockholm. Professor Schröder med fru hitbjudna till middagen på svartsoppa. De voro hyggliga menniskor. De gingo sin väg i skymningen. Vi klädde oss granna för att gå på visit till Hofmarskalken Ehrenheims. Hamilton kom, men blef etwas snopen att finna oss på väg att gå bort. Innemot kl. 7 trafvade vi åstad, temmeligen beredda att få tråkigt. Det var likväl bättre än vi förmodade. Fru Ehrh. var en söt gumma. Gubben såg artig och något nedlåtande ut. Öfriga frammande voro Knösens, Hofpredikant Wensjoe med en liten vacker och söt fru. Törneblad, herre, fru och son, samt Hamilton. En ung Fröken Stjerneld är der öfver vintern. Kl. 9 serverades soupén vid små bord och innan kl. 10 voro vi hemma. Man satt der för öfrigt med sitt arbete och småpratade. Tre gånger i veckan emottages visiter på detta sätt hos Ehrenheims.

Den 13 nov. Första Söndagen jag tillbragte i Upsala. Ruskigt väder. Vi sutto hemma hela dagen till kl. 6, då vi reste på dans-soiréen i sällskap med Fröken *Kræmer*. Der var mycket folk, en brillant samling, många vackra flickor, hvaribland jag förnämligast räknar Fröknarna *De Geer* — Jag fick höra namnen på en mängd personer — hörde gamla ståtliga namn och

såg dervid små obetydliga figurer, såsom Piper, Armfelt, Oxenstjerna m. fl. Jag var nöjd med min afton, dansade några danser (2 valser och 3 françaiser) samt fann det mycket roligt att se på alla dessa fremmande menniskor. Ännu är jag icke så bekant, att jag kan finna det roligt tala vid dem. Af de få, som adressera sig till mig, hör jag alltid samma fråga: »Har Fröken varit i Upsala förr?» »Skall Fröken bli här hela vintern?» Sålunda började alltid conversationen med min cavaljer. Jag kunde till slut knappt återhålla ett leende vid denna så ofta upprepade fråga. På slaget 10 slutade dansen.

Den 14 nov. Bjudna på the till Fru Ehrenborg. Der träffade man Fröknarna Wrangel, Knösarna och en lång rad studenter. Man skref frågor och svar, bouts rimés, som inte voro så *serdeles* roliga. Det såg litet bemödat ut, åtminstone å de unga herrarnes sida. Värdinnan sjelf är ett vittert och gudligt fruntimmer, hennes väsende föreföll mig något precieust. Dottern såg enkel ut. Hon skall ha ett ypperligt hufvud och mycken lätthet att skrifva. — Man intog en the soupé, hvarvid den händelsen inträffade att Fru Knös ur en försmådd thekopp hällde på steken, troende att det var sås, som orsakade mycken munterhet.

Den 15 nov. På qvällen gingo alla de andra på Musikföreningen. Jag var allena hemma och mådde gudomligt. Det var så öfvermåttan trefligt och varmt i vår lilla kammare, der jag slagit mig ner, fördjupad i Zanoni. — Emellanåt stod jag förtjust och betraktade månskenet som med sin klaraste glans belyste façaden af Carolina Rediviva och emellanåt glittrade på Slottsfenstern. Vårt rum har ett ypperligt läge för månsken och Kyrkan, Carolina och Slottet presentera sig så skönt dessa klara månljusa aftnar. Det finns intet hus i staden som har ett så fördelaktigt läge som detta. Man har för ögonen allt det ståtligaste i Upsala och dessutom trän rundtomkring. Odenslund på ena sidan och på den andra den så kallade Engelska parken samt en präktig allé utefter kyrkogårdsmuren. Här måtte vara oändligt vackert om sommaren.

Den 16 nov. Den dagen skrifves opp såsom en af de trefligaste. Vi voro hemma. Hamilton kom i skymningen. Sedan satt han sig att läsa högt för oss i Nickleby. Ack, hvad jag önskade att ingen visit skulle komma och störa oss! För hvarenda gång tamburdörren knarrade, såg jag ut åt salen med ängsligt forskande blickar. Gustaf med lilla Olle Nordenfeldt kommo, men läsningen fortsattes lika fullt. Slutligen öppnades åter dörren och in trädde lilla Grefve Oxenstjerna — *Axel Gabriel* — kallad Kalfstjerna eller Oxen Axelstjerna. — Hamilton fortsatte läsningen i Nickleby helt ogenerat. Det var allt synd om den lilla grefven, som dervid såg helt betryckt ut och vred sig som en mask af otålighet. Jag tyckte det var bra när Moster bad H. sluta och conversationen blef allmän. — Hamilton aftog Oxenstjerna, Nordenfeldt och mig efter skuggan. — Morbror satt och fantiserade på Pianot. Vi talade spökhistorier och hade trefligt. Dagen slutade med en Gudomlig serenade i det klara månskenet utanför våra fenster.

Den 17 nov. Vi gjorde visiter på f. m. till Annerstedts, Valerius, Knösens. Aftonen bevistades Agrells concert på Gillets salon. Der hörde jag musik både ful och vacker. Det bästa var en qvintett af Beethoven. En Duette af fiol och fortepiano speltes utmärkt väl af Agrell och M:lle Schoultz. Det var en liten huggare till mamsell att spela snällt!

Den 18 nov. Fru Ehrenborg satt hela f. m. hos Moster. Hon hade talat om Svedenborg och bekänner sig till hans lära. I skymningens dunkel såg jag Atterbom så att jag endast kunde fatta konturerna till hans figur. En liten menniska med yfvigt hår. Visiterande denna afton voro Magister Tham, som språkade med mig om nöden i Wermland. Vidare Magister Carlstén, som ser ut att vara ett får men lär ha mycket innombords — vidare allra sednast *Böttiger*. Han var till sitt yttre alldeles sådan som jag efter beskrifning föreställt mig honom — litet recherché och pjåskig, talade intet annat än bagateller.

Den 19 nov. Vi voro bortbjudna till Fru Silfverstolpe, hvilket gjorde oss ganska förtviflade. Det kunde dock ej hjelpas, och vi trafvade af dit. Der voro Ehrenborgs, Knösens,

Grefvinnan Claësson, Josephson och Böttiger. Den sednare var nu något intressantare. Jag hörde honom för Fröken Wrangel berätta ur Dante. Fruarna resonnerade om böcker, man musicerade litet, efter maten skrefs bout rimés, hvaraf många voro qvicka och bra. — Jag kan inte med Böttiger, hans egenkärlek och småaktighet sticker fram beständigt. Han talar helst om sig sjelf, gör frågor utan att vänta på svar. Äfven mig benådade han med några ord, och jag föreställde mig så väl dervid, hvilken stor glädje han trodde sig göra mig — en stackars flicka från landet! — få tala med Poeten Böttiger!!

Den 20 nov. Snön som föll i täta flockar hindrade oss från att gå i Domkyrkan, som jag så säkert föresatt mig. Visiter på aftonen voro Ehrenborgs samt herrar i mängd. Hamilton, Gyllenhaal, Ribbing, Rabe, Wahlström, Croneborgarna, Geijerstam, Nordenfeldt. Det var kolsvart med studenter. Jag tyckte ej det var så trefligt som vanligt. Jag anser orsaken vara att de voro så många.

Den 21 nov. Ett Herrans väder hela dagen, snö och blåst. Hu! — Aftonen läste vi uti Nicholas, och jag satt och undrade så mycket om det skulle var möjligt att det äfven skulle komma visiter i ett sådant väder, då är det rent förgjort. När kl. var öfver 7 tyckte jag dock vi voro säkra och Alfred yttrade med stor förnöjelse att »spöktimman» nu vore förbi. Men hast Du mir gesehn! kom icke lilla Schröder!

Den 22 nov. Soupé hos Ehrenheims, dit vi reste i Omnibus. Man satt der liksom sist arbetande omkring ett bord. Herrarna gingo omkring, tittade på damerna men sade intet för det mesta. Högst få voro conversabla. Jag teg för det mesta och förnöjde mina ögon med att beskåda Fröknarna De Geer. Carolina, den minsta, förtjuste mig mest. Hon ser så douce och god ut, och har något så outsägligt vackert i sin blick. Thekla Knös, Grefve H. och jag hade en lång och liflig conversation om Byron, Cooper, tjurfäktningar, jagt etc. Eljest talade jag ej vid någon. Man drack the, åt drufvor, souperade vid små-

bord. — Hummer med smörtårta, körsbärssoppa, ölost, syltkaka, kyckling, bakelse, sylt. — Reste hem i det klaraste månsken.

Den 23 nov. På eftern. blef den länge omtalade åkningen. Hamilton, Adlercreutz kommo hit. Den förre kuskade Agnes och mig, den sednare Moster. Vi stötte tillsammans med Fru Ehrenborg och hennes son samt Knösarna med lilla Gyllenhaal bakpå. Man åkte utanför staden ungefär en fjerdedels mil. Det var hiskligt kallt. Vi grinade för det inte ansigtet skulle stelna till. Grefven sprang för att icke frysa af sig sina fötter. Rolph sprang framföre med höga skutt. — Hela det lilla slädpartiet var qvar här sedan och inte nog med det utan så kom Fröken Am. Wrangel, Josephson och en Pianist vid namn *Kuhlin*. Denne var kommen från Skåne i spekulation på att ge en Concert här i staden, och som han var försedd med recommendationsbref till Morbror, var han här för att låta höra sig på prof. Det var en vildbasare på pianot! Jag trodde att hvarenda sträng skulle gå utaf så slog han. Konstigt spelte han och grannt lät det, men vackert var det inte. Aldrig har jag hört en sådan touche, så hård och skärande. Alla åhörarna skockade sig i förmaksdörren för att *se* på honom, ty det var verkligen något märkvärdigt. Han slängde med sina händer och fingrar som han varit besatt. Han spelte ohyggligt svåra saker af Liszt, som vi tröttnade att åhöra; endast den gode Morbror satt så tålig och stilla och höll god mine. Summan var den, att Herr Kuhlins musik gouterades ej och man lät honom på ett fint vis förstå att det ej lönade mödan ställa till Concert.

Den 24 nov. Det bör strykas ett stort kors för denna dagen, ty ehuru dörrarne stodo öppna kom ingen menniska på visit. Vi voro alla högst förvånade deröfver och under soupén yttrades ett allmänt välbehag öfver den ovanliga tilldragelsen att man fick äta sin aftonmåltid alldeles en famille. Orsaken var förnämligast den att Nordblom hade Concert och att man i allmänhet förmodade Geijers voro der. Men vi voro så kloka och blefvo hemma. Det var tusen gånger

bättre, ty vi hade så trefligt. Först lästes högt, sen spelte Agnes visst ett par timmar af Beethoven, Mendelssohn, Liszt, Moscheles m. fl. så vackert och så snällt!

Den 25 nov. Ännu en dag för oss sjelfva, lika fredlig och treflig som den föregående. Agnes var på Lilla sällskapet och dörrarna stängdes. Alfred läste högt för oss ur den alldrig slutande Nicholas. Morbror satt vid pianot och fantiserade. Det var ljufligt honom att höra; något så fridsamt uti allt hvad han spelar. Sådan är också hela hans varelse! Ännu har jag ej i min lefnad sett en man, far och husbonde så litet fordrande, så fredlig och god som denna Morbror. Om honom kan man med skäl säga: »Han gör ingen myra ett solgrand förnär».

Den 26 nov. O, hvilka Sötebrödsdagar, att så få lefva hemma i fred och ro, få njuta af ett angenämt umgänge, musik, poesi och bäst af allt goda menniskors vänlighet. Agnes och jag hafva i dag varit in high spirit. Vi hafva skrattat åt allt hvad som förefallit. Först på f. m. höllo vi på att skratta oss förderfvade vid läsningen af Arfvidsons bok (Svenska folksånger och lekar). Straxt efter middagen gingo vi ut och promenerade mest ända till skymningen, stodo länge och lyssnade på huru de stämde Orgorna i Trefaldighetskyrkan. — Om aftonen kom Hamilton och lilla Olle Nordenfeldt.

Moster hade tagit fram gamla bref som vi fick läsa — bref som Morbror E. G. skrifvit till sina föräldrar de första åren han var student, alla vittnande om det varmaste och renaste hjerta. Besynnerligt att läsa ynglingens alla funderingar öfver sin blifvande bestämmelse; huru han ville slå sig på chemi och mineralogie efter en resa till Fahlun, eller bli canzlist etc. etc. — Äfven läste Moster för oss ett långt bref från Fr. Bremer, i anledning af Morbrors Litteraturblad om *Näringsfriheten.* En hel historia om en fröken i Norrige, som misskänd och nästan förskjuten af sin familie, slog sig på näringarna för att finna utkomma och verksamhet i lifvet. Fann efter många strider hvad hon sökte och dessutom menniskors högaktning och förtroende, samt slutligen, efter lä-

sandet af Morbros artikel, den innerligaste förnöjsamhet och belåtenhet.

Den 27 nov. Änteligen har jag då varit i Kyrkan. Det var herrligt öfver all beskrifning. Det var ljufligt att känna sig upplyft och rörd sedan man så länge lefvat i verldslifvets buller. Vid inträdet i denna ståtliga byggnad, blir man ovillkorligt stämd till den djupaste andakt, och då Orgelns toner brusade öfver mitt hufvud, lutade jag mig ner i bänken under den innerligaste rörelse. — Wensjoe predikade och hela skolungdomen utförde sånger, anförda af Josephson. Ack, den sången var oändligt vacker! En sådan mängd af späda barnröster, som förträffligt utförde sina partier. Några studenter understödde med Bas och Orgeln accompanjerade så piano, så vackert. Näst Jenny Linds spel och sång har ännu ingenting så frapperat mig som höra *Hosianna* sjungas nu i Kyrkan.

Det var också så vackert att oppe vid det ståtliga Orgelverket se alla dessa små ljuslockiga barnhufvuden. — Jag längtar att en f. m. gå och beskåda Domkyrkan. Nu såg jag Choret blott som hastigast och för öfrigt icke stort mera än det Majestätiska hvalfvet öfver våra hufvuden samt pelarraderna.

Få se hvad som förestår denna afton. Nu börjar det skymma. Kyrkklockorna kalla i högtidliga toner till aftonsången. Klingande bjellror fara oupphörligt förbi — barn med sina föräldrar — herrar i tulubber med sina fruar — damer i sidenhattar med sina kurtisörer eller fästemän — jumfrur med sina tillbedjare — studenter hundratals. Alla muntra sig i det vackra vädret, på det präktiga föret. Jag slutar att skrifva; sätter mig att läsa »Zanoni».

Det kom mycket folk sedan: Gyllenhaal, Hamilton, Hammarhjelm, Magister Ribbing, tvenne unga gossar hans kusiner och Ulff. Vi hade ganska muntert. Spådde i kort och lekte, tog reda efter musik etc.

Den 28 nov. På f. m. var jag ute för att göra mig grann till December-balen. Skymningen satt jag förtjust och vemo-

dig och hörde på Morbrors fantasier. Vi voro sedan hos Fru Silfverstolpe. Der voro för öfrigt Professor Schröder med fru, Hamilton, Adlercreutz, Gyllenhaal, Josephson. Det var trefligt, mycket trefligare än förra gången. Vi hörde Fröken Ava sjunga vackra saker af Lindblad, Josephson, Mendelssohn. Efter många böner af Fru Silfverstolpe upplät Morbror sin mund och talte intressant om Schröderheims papper, anekdoter derutur om Gustaf III. Fru Silfverstolpe är en intressant menniska, mycket liflig, talar väl och beledsagar alltid sitt tal med gester, hvilket ger något genialiskt åt hennes conversation. Lilla gumman Wrangel är så liten, så tjock och så vänlig, talar också med en viss enthusiasm om musik, poesie och litteratur, men der finnes ingen »spirit». Ännu en tredje gumma, som alltid sitter med sin strumpa i samma vrå af soffan, hon måste äfven ha ett par rader — Fru *Von der Burgh*, en gammal f. d. Guvernant, född Engelska, som Fru S. behåller af godhet. Hon plägar tala Engelska med Agnes och talade äfven några ord med mig.

Den 29 nov. Fru Ehrenborg satt hela f. m. och läste för Moster ur Svedenborg, jag tror hon vill söka bibringa Moster sina åsigter i den vägen. Hon omtalar huru det var läsningen i Svedenborg som upprättade henne, då hon vid sin mans död stod alldeles redlös, förtviflad, söndersliten af tvifvel.

Denna afton voro vi på Musikföreningens sammankomst. Genom Morbrors försorg hade jag, ehuru en ovärdig ledamot såsom varande icke musikalisk, fått en biljett. Det var mycket roligt, och jag hade en af de njutningsrikaste aftnar jag nånsin ägt. Musiken som exequerades var ur *Wilhelm Tell*. Syperba Choeurer. Jag har i min dar inte hört någonting sådant. Choeuren bestod väl af en 50 personer, och det lät någonting det i ett ypperligt musikrum! Ett par quartetter sjöngos äfven, då man fick tillfälle höra en röst, den allra skäraste, vackraste och renaste, jag tror mig någonsin hört hos en karl. Det var en ung Fahlman, som gjorde riktigt uppseende med sin röst. Till slut speltes en gudomligt vacker fiolquartett af Haydn.»

Den 30 nov. »Carl den 12 dödsdag! Studenterna sjunga då dagen till ära. Agnes, Morbror, Hamilton och jag voro ute och hörde på sången. För mig var detta något nytt och högst imponerande. Så har jag då fått höra Studentsången som jag så mycket hört talas om och så mycket längtat efter, och den motsvarade fullkomligt min väntan. Vi följde folkskaran genom gatorna under sång, och stadnade de i Odenslund och sjöngo en lång stund samt slutade med Folksången.

Den 1 dec. Balen var syperb, gentil, granna uniformer, vackra flickor, ståtlig éclairering; mandelmjölk och lemonade bjöds oupphörligt. Fröken Virgin var i mitt tycke den vackraste på balen; dernäst tvenne af Fröknarna De Geer. Det är bra roligt att se vackra menniskor! Jag satt också och kikade med min lorgnette hela tiden. Litet efter midnatten slutade balen. Vi stodo just i en Cotillon och ernade börja ny tour, då musiken upphörde.

Den 2 dec. Vi voro något daskiga, i synnerhet Agnes. Om afton kom Hamilton, som satt sig att läsa för oss. Vi hade just trefligt. Men så inträdde Ribbingens spetsiga figur genom dörrn, och då var det förbi med läsningen och trefligheten. — »Nåå, hvad tyckte herrskapet om balen?» voro Ribbingens första ord, när han kom in genom dörren, och derpå följde skarpa recensioner af Ribbingen öfver damernas klädsel och utseende etc. etc. Det var mycket som ej var i lag. Såsom högst opassande ansågs, att somliga hade ljusröda klädningar, och vi fingo af Magister Ribbing veta att chairt på en bal ser ut som smutsigt hvitt. — Det utgör min och mångas förundran huru en menniska så beläst, så upplyst, så philosophisk som R. kan vara så småaktig och rigtigt sqvalleraktig.

Den 4 dec. Det var en Söndag. Då var fremmande bjudna till middagen, nemligen Knösens, Grefve Rudenschöld, trenne prester, Hamilton, Adlercreutz, Gyllenhaal, Josephson. På afton kom ännu mera så att förmaket var nära fullt. Ehrenborgs, den långlockade Wennerberg, den patcholiluktande Pontin, den vackra Morén, den fula Tham, den säfveliga Carlstén

och den hyggliga Örtenblad. Fruarna ville åstadkomma lekar men det gick något trögt dermed. Agnes var in low spirit och Moster äfven. Vid soupén drack jag duskål med Betty Ehrenborg i thevatten.

Den 5 dec. Var Betty Ehrenborg här en stund på f. m. för att lära sig sy tofflor. Wrangels och Fru Silfverstolpe kommo i skymningen, sutto en stund och togo sedan Agnes med sig på Herr D'Ariens Concert. Vi stängde dörrarna och Alfred läste för oss.

Den 6 dec. Agnes reste kl. 4 till Musikföreningens sista repetition och Moster till Fru Silfverstolpe. Jag gick efter dit och sedan följdes vi åt till Svartengrens, dit vi voro bjudna på Herr D'Arien. Der talades Tyska copiöst. Lilla Thekla fick Herr D'Arien på sin partage, hon talade Tyska med honom hela qvällen, ty han förstod inte ett ord Svenska. — Morbror var serdeles upprymd, pratade så mycket tokerier på Tyska, satte sig att repetera de gamla Tyska fablerna: »Ein Esel war an einen Strom gekommen» m. fl. Jag undrar just hvad Herr D'Arien tänkte om den store, ryktbara mannen. Ingenting roar mig så mycket som när Morbror, *den vidtberömde Geijer*, sätter sig att prata galenskap, barnsligheter och dumheter, att då se deras förvånade miner, som ej känna honom och som vänta sig att i hans conversation finna idel snille och förstånd. — Vore Morbror icke så der from och barnslig så vore han icke så älsklig. Säkert äro exemplen bra sällsynta att kunna framte en så harmonisk själ som hos den gode Morbror. Att vara så rikt begåfvad och dock vara sammansatt af idel goda och harmoniska elementer både till lynne, hjerta och böjelser, är säkert något högst ovanligt. — Serenade.

Den 8 dec. Hamilton och Gyllenhaal sutto länge här i skymningen. Sen klädde vi oss och foro på Musikföreningens stora allmänna sammankomst. (Hvad som exeqverades står på affischen). Aldrig har jag hört något så ståtligt. Jag tänkte på mina snälla Ransäters flickor, när jag satt der. Jag hade velat gifva mycket till om jag haft dem hos mig, om de kun-

nat dela min förtjusning. När vi gingo hem från Gillet följdes vi af sång ända till porten.

Den 9 dec. Var Agnes en stund på Lilla sällskapet. Dörrarna voro stängda. Men Hamilton gick igenom lykta dörrar och kom in på ett obegripligt vis. Han läste för oss om Grefvinnan Hahn Hahn.

Den 10 dec. Bjudna till Ehrenborgs tillika med Atterboms, Schröders, Wrangels, Ham., Gyllenh., Tham och Candidaten Böttiger. Bjudningen hade skett medelst verser af Fru Ehrenborg, som cirkulerade, och genom hvilka man fick veta, att man var bjuden på *krukgrötkokning*, att se hur kokningen gick till och sedan äta opp gröten. Enligt tillsägelse samlades alla fruntimren kl. 6, då grötprocessen försiggick, under det vi alla stodo omkring.[1]

Vi sysselsatte oss emellertid icke med gröten hela qvällen. Jag fann det vida trefligare än förra gången, ty man lemnades i ro för skrifningarna och »snillelekarna». Jag satt flitigt och arbetade, så gjorde äfven de andra flickorna under det herrarna småpratade bakom. — Josephson läste högt för Agnes och Ava om »*qvinnans pligter*», hvaråt mycket skrattades. Efter maten sjöngs en karltrio och Ava sjöng några af Josephsons sånger. — Fruarna Wrangel och Silfverstolpe ropade »charmant», »gudomligt». De kommo rigtigt i extase, de öste loford öfver Josephsons composition. De skämma bort karlen med detta ständiga smicker.

Sedan sången var slut uppstod af en händelse en allmän tystnad. Hvar och en satt och hade sina egna tankar om sången, sångerskan och componisten. Morbror var den första som bröt tystnaden genom att undra hvad alla tänkte på och han väckte förslag att hvar och en skulle säga det. »Men se nog vet jag hvad Ulla tänker på», sade den gode Morbror, då han af en händelse fick ögonen på mig, »hon tänker på Fredrik Dahlgren.» Jag kunde för mitt lif inte hjelpa att

[1] Grötprocessen, som försiggick i kakelugnen, samt receptet därpå har fått en utförligare beskrivning i dagboken.

jag rodnade. — Ingen ville just tala om hvad han tänkte på. Atterbom påstod han tänkte på ingenting, och Fru Ehr. anmärkte med en artig tournure, att Stora tänkare pläga ofta tänka just på *ingenting*.

Värdinnan frågade om det icke brukades i Upsala societet att sjunga psalmer. Sällskapet såg litet förbluffadt ut och några rätt kosteliga miner förmärktes. Emedlertid lät hon sig icke bekomma af det negativa svaret, hon tog fram Choralboken och Böttiger, Josephson, Wranglarna ställde sig att sjunga en af de vackraste melodierna. Onekligen var det mycket vackert, men om Fru Ehr. lyckas att införa detta bruk här i Upsala tviflar jag dock på. Midt opp uti en munter societet kan man omöjligt i en hast stämmas om till en religiös andakt.

Den 11 dec. En fredlig Söndag och det hade vi att tacka Mosters bröstvärk för. Janne Lilljebjörn bjöds till middagen, men sen stängdes dörrarna. — Alfred läste för oss om aftonen åtskillig både vers och prosa. Vi skrattade åt Dickens, han har kosteliga idéer. Agnes storskrek när Alfred läste huru »passionerna kommo rusande i en skock», samt om de älskande »huru genant det är när de blifva störda, då de sitta på en soffa eller så.»

Den 13 dec. Fru Ehrenb. på f. m. — Ensamma på afton, på hvilket jag förlorade ett vad till Agnes. Mycket skratt inne i vårt rum om qvällen. Vi sitta oppe och sy om qvällarna och hålla oss derunder ganska muntra. Jag sitter dock längre oppe än Agnes. På våra ljus ha vi märke att jag är den flitigaste. När jag så sitter oppe ensam och tyst, blir jag till slut mäkta sömnig och jag blir då så glad när något utanför på gatan väcker min uppmärksamhet. Studenternas olåt ner i staden höres stundom ända hit. Här om afton, då sömnen öfvermannade mig och jag just kastade arbetet ifrån mig, fick vi höra en röst utanför vårt fenster, en ensam röst, ropande kl. 12 på natten med högan röst: »Här bor Professor Geijer! Lefve han! Hurra, hurra, hurra!» utefter hela gatan.

Denna liksom ovillkorliga utgjutelse midt på natten väckte hos oss ett osläckligt skratt. — En annan gång vid samma sena timma sjöng en karl gångande här förbi »Å jänta å ja, å allt i Ransätters kyrka å ja.» Äfven detta var tillräckligt att jaga sömnen från mig.

Den 14 dec. Moster hade iglar på f. m. Farhågor för ett besök af Ehrenborgs. När kl. var 7 trodde vi all fara var förbi, men de kommo dock, ehuru sent. Temmeligen trefligt. Man talade om spökhistorier, och Fru Ehrenborg talar väl. Hon talade om långa historier, Morbror hörde på och stretade med sömnen. Alfred satt på en stol och såg mycket bös ut. Fru Ehrenborg är hans *bête noire*.

Den 15 dec. Skymning — månsken — Grefve Hamilton — Morbrors fantasier på pianot — allt på en gång och angenäma saker i sanning.

M:me Fink-Lohrs Concert. Grann var hon, och grannt sjöng hon, och grannt var spektakelhuset. Furioso af applauder. Vi åkte hem i Omnibus.

Den 16 dec. Morbror reste till Stockholm. Hamilton kom tidigt och läste för oss uti »Tre Fruar i Småland». Denna ro varade till kl. 7. Då kom Tham med sina disciplar, Bergstedt med sina.

Den 17 dec. Hamilton kom tidigt för att fortsätta läsningen af *Tre fruar*. Vi ondgjorde oss öfver boken och dess många Almquistska uttryck såsom »ett mildt frenologiskt leende» etc. Jag fann verkeligen större delen af hvad vi denna afton läste ganska platt och tråkigt. Vi skrattade emellertid åt plattheterna och besynnerligheterna. Alfred satt oppe och hörde på i förväntan på det stället, der Fruarna skulle säga »knips, knaps!» Vi hunno dock aldrig dit, ty redan kl. ½6 sade det »knarr, knarr» i tamburen och en herre trädde in. Hamilton såg på sin klocka med *a very disappointed* min och mumlade: »*It's too early.*» Det var bara lilla Atterbom. Han kom på ett ögonblick för att taga afsked, innan han reste till Stockholm på Sv. Akademiens högtidsdag. Han beklagade

sitt olyckliga öde att nödgas resa. Han hade varit så »obesluten» och var det »ännu i denna stund», ty »med min besynnerliga constitution kan man aldrig vara fullt säker.» Vi kunde ej låta bli att skratta åt Atterboms »besynnerliga constitution».

Åter fortsattes läsningen en stund, men sen tog det slut på allvare. Först kom Böttiger. Det var mycket roligt att höra honom. Moster engagerade honom att berätta det han visste om Grefvinnan *Ida Hahn-Hahns* lefnadsöden. Härifrån leddes samtalet på allehanda händelser under hans sejour i Tyskland. Han talade om sin vän Grefve Alb. Schlippenbach, dennes frieri, sitt vistande vid Arensee etc. etc. Jag som aldrig förr hört dessa berättelser, fann mig högst road, men de andra, som hört ungefär detsamma förut och veta huru gärna B. framdrager sin bekantskap med denna grefve och hans vidtberömda sköna systrar, voro icke i samma grad intresserade. Vår lilla Grefve satt och muttrade för sig sjelf och ibland högg han på B., att vi just blefvo litet förskräckta det skulle ta eld. Det var hos Grefven kanske ett litet utbrott af *Laune*, dels öfver den afbrutna läsningen, dels derföre att han inte tål B. och slutligen derföre att denne berättade vissa saker *un peu scandaleux* ur Grefvinnan Idas lefnad,, hvilket Hamilton, såsom en stor beundrare af hennes skrifter, hade litet svårt att smälta.

Sen kom en rad af visiter, som åter gjorde ett afbrott i den ganska intressanta Conversationen. Wennerbergarna, Piper, Gyllenhaal. Brynolf såg något slagen ut och hölls i skacklorna, synbarligen af broderns närvaro. Gunnar tycker jag om — det intressantaste utseende på karl jag sett i Upsala. Vi ha kommit öfverens, Agnes och jag, att han är *farlig*. Icke för oss förstås, men i allmänhet talat. Också vet jag redan två unga flickor, hvilkas lugn han stört — säges det. — Sjelf ser han så öfvermåttan lugn ut men högst genialisk. Aftonen var rätt treflig. Man åt pannkakor till qvällen. Wennerberg stod med sin thekopp i kakelugnsnischen. När han gick boc-

kade han sig med ett vackert »frenologiskt leende» och tog Morbrors skalle med under kappan.

Den 18 dec. En mycket ensam och enformig Söndag. Vi sågo ej ett fremmande ansigte den aftonen mer än Josephson, som kom och gjorde sin afskedsbock på 5 minuter. Vi läste poesie efter maten och skrattade omåttligt.

Den 19 dec. Hamilton och Gyllenhaal. — Föreläsning ur »Tre fruar», hvilken bok på det högsta ogillades. Sällan har jag läst något mer platt och tråkigt. Hela denna andra del bara smörja, orimligheter, osmakliga bizarrerier! När man läser många tillsammans har man då den ressourcen att skratta åt eländet. Det gjorde vi ock. »Ett outsägligt stenfat» förekommer bland annat.

Den 20 dec. (Agnes diktamen) Fru Ehrenborg och Rickard här. De kommo tidigt. Sen kommo Calle Hammarhjelm och Oxenstjerna. Den sistnämnde hade ej väl satt sig förr än han berättade Fröken Koskulls förlofning. Derefter kom Bibliotekarien Fant. Allmän Conversation. Den vanliga ressourcen, silhouetterna, framtogos, beskådades, berömdes, klandrades. Fru Ehrenborg var icke *bien portante,* gick af och an på golfvet med sin stickstrumpa. Man åt korf till qvällen. Richard passade som vanligt på tempo att närma sig vid min ölostislagning, en animerad conversation började. Sedan man slutat och bordet var borttaget, berättade man först för hvarandra under mycken sorg och bedröfvelse, att »Konungen af Spanien aflidit», hvarvid Hammarhjelm utmärkte sig genom sin oförmåga att hålla Contenancen.

Sedan hördes Richard hviska med en hemsk, hemlighetsfull ton till C. Hammarhjelm. »Calle, har du starka byxor?» Svar: »Nej, visst inte!» Derpå företogs åtskilliga gymnastiska öfningar af R. och Ox., hvilka verkeligen litade mycket på herrarnas underkläder, hvarvid lilla Oxenstjerna utmärkte sig genom en serdeles benägenhet att falla på näsan. Jag stod ganska förskräckt, att det skulle slutas med en tragedie. Allt aflopp dock lyckligt. Herrarne skulle kasta sina näsdukar ge-

nom en dörr men kastade i stället hvarenda gång på Fru Ehrenborg.

Den 21 dec. Anlände våra julgäster på Diligencen d. v. s. Morbror E. G., Morbror Knut Lilljebjörn, lilla Knut och Mårten Wærn. För öfrigt ingen annan fremmande än lilla Schröder. Man pratade gladt och trefligt. De resande förnöjde sig öfver att vara hemma. Lilla Schröder var serdeles upprymd, orerade med stora gester om Almquist, Svenska Akademien »och alltihop de der». — »Almquist är en dålig karl», och som bevis framdrogs af Schröder, att han i sina skrifter »kallar Fröknar för Grefvinnor». Hade han inte begått någon större faute så — — —.

Den 22 dec. Agnes, Knut och jag ute i bodarne på f. m. Aftonen var ganska munter. Morbror Knut vid ett ypperligt humeur, berättade historier och narrade oss att skratta.

Den 23 dec. Vi bakade kringlor och skorpor på f. m. I skymningen kom Hamilton och såg ganska sinister ut. Morbror spelte vackra saker på pianot. Morbror Knut och Mårten spelte patience. Moster och jag sydde på en rökmössa. Hamilton satt och plockade papperet ur vår söm. Efter maten sjöng Agnes.

Sen blef det lif i spelet — historier och skratt kommo åter igång. Det var ordentligt ett raseri, ett chorus af skratt. Hvad vi skrattade åt vet jag knappt, blott att Morbror Knut var den tongifvande. Jag skrattade bara åt skratten. Det var grufligt löjligt att se och höra. Vid fenstret satt Knut tillbakalutad alldeles öfverväldigad, midt emot vid kakelugnen Alfred, uttryckande sitt omåttliga löje genom ryckningar liksom spasmodiska i armar och ben. Gustaf for opp och ned som ett strå för vinden, allt emellanåt jemrande sig: »oj oj, oj oj, det gör så ondt i magen!» Agnes satt bredvid mig, såg på mig och klämde min arm vid hvarje ny paroxysm. Midt i soffan preciderade Morbror Knut, skrattens Fader, utdelande allt emellanåt en ny dosis. Den var ofta af en något tvetydig beskaffenhet, hvarföre jag var glad att det rysliga skrattet tog bort både ljud och eftertanke. Väl var

det att Grefven var borta. Den lilla snälla Grefven såg så ledsen ut. Han skall resa bort till Jul och det kostar väl på, och så hade han ondt i bröstet, och så ville han tentera och kunde inte få. Af allt detta sammanlagt blef det melankoliska uttrycket.

Den 24 dec. Ingen ro — spring och fläng. — Jag satt inne i vårt rum hela f. m. Hvar och en var på sitt håll. Icke förr än kl. var innemot 7 samlades vi alla i det väl upplysta förmaket. — Utom husets personal voro Schröder, Ribbing, Lilljebjörn inviterade på julgröten. Man drack the med mycket rara saker till. Strax derpå bars julklapparna in uti ett par korgar och en stor klädsäng. Man placerade sig kring divansbordet och Knut i gungstolen bredvid julklapparna, hvilka han uppläste med högan röst. Mårten satt såsom adjutant bredvid med en sax i handen, färdig att klippa af alla snören och envelopper, som voro besvärliga att få opp samt att transportera hvarje paket till sin egare. Ribbing satt med penna och papper och förde protocoll öfver hvarje julklapp. Antalet steg till 90, vi höllo således länge på dermed. Det var visst rätt roligt att se en hop vackra saker, att sjelf få något med deraf, att se lilla Schröders miner och fasoner vid hvarje julklapp, som han kände sig skyldig till, att se Alfreds mörka och bedröfvade mine hvarje gång han hörde sitt namn uppropas och han således måste utstå den plågan att tacka.

Likväl var det inte rigtigt roligt. Det rådde en viss förstämning, och den hade sina orsaker. Morbror mådde inte bra, hostade styggt och hade ondt i hufvudet, i följe deraf var Moster ängslig och nedslagen. Morbror Knut var inte heller vid bon courage, han var tystare än jag någongång sett honom. Han hade visst äfven fått någon krämpa att dras med. Agnes var melankolisk. — — Jag tänkte med en lutning åt vemod på alla mina kära, som jag var så långt ifrån. Jag kom ihog många föregående julaftnar, passerade under glädje eller bekymmer. — — Gudi lof, nu hade jag egenteligen icke ledsamt, ty i tanken kunde jag vara glad. — Sen julklapparna voro slut, åt man fisken och gröten, fogel dessutom och tårta,

samt drack vin. »Blott en enda skål» proponerades af Morbror och den var för »frånvarande slägtingar och vänner». Jag tömde mitt glas med en varm tanke på alla de mina. — Morbror blef sämre och lade sig genast. Conversationen blef derefter något matt. De fremmande gingo snart, och vi begaf oss genast derefter till ro.

Den 25 dec. Agnes och jag voro i Julottan. Der var vackert med de många ljusen. Choret var isynnerhet väl upplyst. Tråkigt att det var så dålig predikant, att man ingen stor uppbyggelse hade af predikan. Sen gingo vi stundeslösa hela f. m., beskådade och vände på alla julklapparna, läste etc. — Till middagen voro Ribbing, Lilljebjörn och herr Mattsen bjudna. Man satt och pratade med dem till skymningen; man var sömnig och dufven. Sen de hade gått, blef det lite mera lif. Morbror Knut slog opp sin språklåda. — Jag lade patience med Mårten, vi lade caractèrer, läste, hörde Agnes spela, och sålunda förflöt aftonen fort nog. Morbror hade haft åderlåtning för sin bröstvärk, var matt och dålig, men satt ändå i det längsta ibland oss och i stället för att pjunka och grina som mången skulle hafva gjort, prisade han sig lycklig att få vara omgifven af de sina och jemförde sig med så många andra, som ensamma få dras med sina krämpor. Den goda, goda Morbror! Alltid är han nöjd, tålig och tacksam. Jag beundrar och älskar honom för hans *godhets* skull.

Den 26 dec. Endast Lilljebjörn till middagen. Aftonen förflöt ungefär som den föregående. Morbror var bättre men låg hela dagen för sin spanska fluga.

Den 27 dec. Herr Richard kom på f. m. med förfrågan om de skulle få komma hit på aftonen, hvilket Moster visligen afstyrde. Sedan gingo Agnes och jag ut på visiter. Först till Ehrenborgs, der vi beskådade julklappar samt bjödos in i Herr Richards rum, der han på ett bord hade uppdukat alla sina presenter med tillhörande verser, hvilka lästes. Vi traktterades med hvars ett halft äple, men trifdes icke länge i denna atmosphère af tobaksrök. Sen gingo vi till Fru Svartengren, som satt och lekte med sin lilla gosse. Hos henne blir man

alltid så hjertligt mottagen. Hon berättade äfven sina julgåfvor, hvaribland annat förekom 8 spottlådor, som hon fått af sin man, och hvilket Agnes påstod var en fullkomlig caracteristik af Svartengren.

Vi gjorde ännu en visit hos »de små Knösarna», der äfven julklapparna framhafdes och beskådades. Frun, stackare, är sjuk och lilla Thekla har hela långa tiden varit bunden vid moderns sjuksäng. De bo så poetiskt de der små menniskorna. Deras rum äro fulla af blommor, böcker, taflor och småsaker. Poesie doftar en till möte bara man öppnar dörrn. Stort annat än poesie och musik förstå de sig icke heller på och Gud vet hur det skulle gå med deras kroppsliga existence om icke de visste förvärfva sig många vänner, som omhuldade och hjelpte dem.

På hemvägen från Knösens uppenbarade sig helt oförmodat för vår syn midt på Drottninggatan, Hamilton och Rolph. De hade inte trifvits länge på landet!

Aftonen kom först Atterbom, som dock gick snart, samt sedan Hamilton, Adlercreutz, Rabe, Lilljebjörn. Prat, munterhet och några lekar. Morbror Knut fortfar att vara vid godt humeur. — Gossarna äro föremål för Morbror Knuts ständiga skämt. Hvarje deras ovana eller svaghet påpekas. Knut kallas »Gubben» och får höra om sin lättja och sin aptit. — Alfred har fått heta »Väduren» och intet tillfälle går förbi, då icke Morbror K. begagnar sig att skratta åt hans otymplighet och enstörighet. Det är verkeligen träffande som M. K. plär säga om Alfred: »Jag har ett lefvande vittne i denna döda mannen.» — Gustaf, stackars gosse, får lida för sin oförmåga att kunna klart uttrycka sig. Alltid vändes hans ord bort i tok. — »*Chattan*» (Agnes) är Morbrors kälegris, men hon får ingen fred för tal och allusioner på »Westgötarna» och dylikt. Agnes har i dag fått ondt i ett knä och Morbror påstår det vara en complicerad sjukdom, sammansatt af »sjelfsvåld och hämmad kärlek». — Mårten är en liflig pojke, treflig och snäll. Vi äro goda vänner och lägga flitigt patience om qvällarna.

Den 28 dec. Jag väntade Fredrik med Diligensen och Agnes och jag vredo våra hufvuden för hvarje gång det gick i tamburdörrn. Ändteligen inträdde en liten herre i salen, som Moster tyckte var Fredrik, hvarföre hon ropade till mig: »Skynda dig, Ulla, ut och ta emot honom! Se så spring nu!» — Jag flög ut som en pil, men hejdade mig litet på tröskeln, och väl var det, ty eljest hade jag kommit midt i famnen på lilla Schröder. Agnes och jag hade mycket roligt åt detta. En stund derefter kom Fredrik verkeligen.

Den 29 dec. Agnes och jag ute och handlade på f. m. samt gjorde visit hos Silfverstolpes. Till middagen Fredrik här. Aftonen: Ehrenborgs, Hamilton. Det var något trögt.

Den 30 dec. Voro vi på Spektaklet och sågo *Onkelns hemlighet* samt *Damer och Husarer*. Rätt roliga piecer, i synnerhet den sista.

Den 31 dec. — På afton voro fremmande bjudna nemligen: Lilljebjörn, Ribbing, Hamilton, Gyllenhaal, Fredrik. Några utaf sällskapet afdagatogos af Hamilton. Man berättade historier och det var rätt muntert, isynnerhet under soupén. Morbror var rask och var med oss.

1843

Den 1 jan. Vi drucko Caffe vid ljus. Sedan satte vi oss i sängkammarfenstren att se på huru de strömmade till Slottet på nyårsvisiter. Ett litet före hade blifvit under natten, hvilket flitigt begagnades. Några visiter kommo äfven hit samt en mängd af kort. Agnes och jag voro i kyrkan och hörde en vacker predikan. — Fredrik och Lilljebjörn här till middagen, de gingo strax derefter. Sen klädde vi oss i svart siden för att göra visit på Slottet. Vi voro i god tid färdiga och satt i förmaket, väntande på Omnibus. Sen reste vi opp i sällskap med Ehrenborgs och Fröken Cederström. — Man trädde in i ett stort, magnifikt, väl upplyst rum, nästan fullproppadt med folk. De strömmade oupphörligt till och ifrån

och det var eget att sitta och se på den ständiga vexlingen af physionomier, som passerade förbi. Det var ett sorl och en röra, ett nyårsönskande förutan all ända. — Jag satt tyst och hörde på sorlet. Med några herrar talade jag dock. Med Hamilton några trefliga ord, med Adlercreutz några roliga, med Richard några temmeligen enfaldiga. Landshöfdingen var äfven nog artig att komma till mig och språka en stund. Sedan vi druckit thé och setat en timma ungefär gingo vi hem. Qvällen var sedan rätt treflig. Fredrik och jag lade sympathie patience. Agnes sjöng mycket och vackert. Sen skrattade vi en stund åt Morbror Knut.

Den 3 jan. En frisk vinter. Vi gingo ut all ungdomen för att bese Kyrkan. Upsala Domkyrka är det ståtligaste jag någonsin har sett. Gustavianska choret med sina målade fenster, sin stjernhimmel och sina taflor är det som mest fängslar uppmärksamheten och sjelfva hela den majestätiska Kyrkan, öfverskådad ifrån Choret, är *wunderschön!* — Agnes och Moster gingo sen på visiter. Morbror stängde in sig. Jag fick ta emot visiterna. Först kom Amelie Wrangel och satt några minuter, sen kom F. Qvällen voro Magistrarna borta; ingen annan fremmande här än Grefve Wrangel. Aftonen var något trög.

Den 4 jan. Den dagen voro vi öfverlupna af Grefvar. Först tidigt på f. m. kom Grefve Cronstedt, fram mot middagen Grefve Wirsén och i skymningen Grefve Hamilton och Gyllenh. Då kom äfven F. Vi gingo af och an i salen och de andra sutto i sängkammaren en lång stund innan ljusen tändes. Agnes sjöng gamla vackra saker af Morbror och Lindblad.

Den 5 jan. Voro vi oppe i god tid för att ta afsked af våra resenärer. Knut, F. och Mårten reste då på bondsläde, väl inpackade i hö.

I skymningen, just som vi hade gått in till oss, blefvo vi helt förvånade att höra Hamiltons röst utanför dörren, som ropade att vi skulle skynda oss, pelsa på oss och fara ut och åka. Inom ett par ögonblick voro vi färdiga, och en liten

stund derefter kom H. och Gyllenh. med hästar och slädar — »bonneställningar» som Morbror Knut sade. Vädret var vackert och föret temmeligen godt. Agnes, den styggan, klef genast uti Gyllenhaals släda så att Grefven måste nöja sig med mig. För mig var det tråkigt att föreställa mig hans disappointment, *han* som troligen väntat sig mera nöje. Emedlertid var han snäll och munter såsom vanligt. Vi åkte ett stycke utåt parken.

Dessa båda herrar samt lilla Adlercreutz och Lilljebjörn voro bjudna på Trettondagsgröten och Moster sade att på en helgdagsafton behöfde man ej befara några visiter. Jo vackert! — kom det icke en hel rad. Baron Ugglas (one of the most beautiful gentlemen I ever have seen), samt Magistrarna Ribbing och Juel. Herrarna höllo på att bråka sönder sina hjernor med kortkonster och räkningar.

Den 6 jan. Trettondagen. Jag såg Lindblad. Han kom hit på f. m., äfvensom Magister Carlson, de unga Prinsarnes lärare. Båda två voro intressanta att höra och se. Den förre talade om Jenny Lind, den sednare om de unga furstesönerna.

Den 7 jan. I skymningen satt Carlson länge och berättade om Prinsarna: deras lif, lynnen, fallenheter och uppfostran. Det var högst intressant och tillika glädjande att höra så mycket godt om dem. *Carl* berömde han serdeles. Han skall vara så god, rättskaffens och allvarlig samt har en sådan innerlig omsorg och kärlek för sina yngre syskon. Det var rigtigt rörande att höra dessa drag af tillgifvenhet emellan barnen. När den ena skall straffas, tigga de andra och be att man skall låta dem dela straffet. Kronprinsessan lär vara superb i sitt sätt att leda sina barn, och på henne hvilar hela ansvaret af uppfostran.

Hela qvällen voro vi sedan ensamma. Morbror var in high spirit. Det var första dagen han sedan julafton fått gå ner uti sitt rum. Moster har varit honom en sträng fångvaktare och den gode Morbror har så beskedligt fogat sig efter. Men nu tyckte han att han blifvit karl, och han kunde inte nog

uttrycka sin förtjusning öfver att ha blifvit »utpoletterad» och »få ge fruntimmerna knäfveln». Ögonen tindrade och så små voro de som dörrspringor. Då ser den goda Morbror så from, nästan enfaldig ut och hela hans figur uttrycker den högsta grad af välvilja — ögonen blifva allt mindre och munnen allt större — då skratta vi allesamman, och Agnes plägar säga: »Se på lilla Pappa hur dum han ser ut!» — I detta upprymda tillstånd skickade Morbror Alfred att köpa krukrussin och mandel, hvarmed vi sen smorde oss.

Den 8 jan. Richard sprang hela f. m. ut och in. Mycket tal och rådplägning angående en piece som herrarna ville ställa till på Morbrors födelsedag den 12. Hamilton kom i skymningen, gick sin väg, men återkom på qvällen. Då kom äfven Landshöfding Kræmer med Fru. De äro enkla och trefliga menniskor. *Han* något för högljudd och scroderande. Magister Juel var också här, det var sannt. Han var den hyggligaste af allihop.

Den 9 jan. Många visiter på f. m. Fru Ehrenborg, Hamilton, Mamselle Böttiger, Fru Schröder. Agnes och Moster voro hos Silfverstolpes för att repetera det tillämnade spektaklet.

Den 10 jan. Jag hade mycket brådtom med min söm. Jungfrurna voro borta på bal och vi skulle så försigtigt stänga dörren. När kl. slagit ½8 ansågo vi all fara förbi och låste opp. Men det var inte väl gjort förr än ett par bestöflade ben trädde in genom dörren. Det var Böttiger. Han hade med sig några blad af sin öfversättning af Tasso, som han läste högt för oss. Han läste så affecterat och hans organ var så torr, men det var dock roligt att höra, ty verserna voro vackra.

Den 12 jan. Födelsedagen! Dagen började med Olle Bulls catastroph[1]. Morbror stängdes in i sitt rum dernere. De spelande kommo och repeterade *sans cesse* hela f. m. Jag

[1] Härmed avses det spektakel som några fulla studenter tillställt vid Ole Bulls ankomst till Uppsala, vilket hade till följd, att konstnären i förargelse inhiberade den annonserade konserten och reste sin väg.

bryggde Pounsch och Bichoff, fick deraf litet ondt i hufvudet Till kl. 5 voro gästerna bjudna. Dessa voro Ehrenborgs, Silfverstolpes, Atterboms, Ribbing, Lilljebjörn. Theatern var inrättad i salen på det enklaste sätt. Ett par skärmar utgjorde hela anstalten, likväl såg det rätt snällt ut. Deux-battanterna slogos opp till förmaket och der innanför sutto spektatörerna. Piecen hette *Den mystifierade Brunnsgästen*[1], var mycket kort och mycket obetydlig, men de spelte snällt. Adlercreutz spelte bäst; Gyllenhaal var älskare och tog sig rätt bra ut såsom sådan, sen han fått smink på sina bleka kinder, dessutom utstyrd på det elegantaste. Hamilton hade blott ett par ord att säga såsom kypare. Ehrenborg var en gammal President med krokiga knän och darrande röst. Han hade fått i sitt hufvud att rôlen skulle vara så gammal, ehuru ingen annan kunde begripa hvarför. Påtagligen var Presidenten förfelad, likafullt förspordes högljudda bifallsyttringar vid hans inträde: »Ah, Richard är superb! Charmant!» Till en söt lukt för söta Mamma, som satt bredvid.

Sen spektaklet var slut, kommo studenterna och hälsade morbror med sång på hans 60:de födelsedag. De sjöngo verser, författade af Nybom till melodien: »O yngling, om du hjerta har».

Sedan musicerades litet. Atterbom läste högt verser af honom sjelf. Det var mycket roligt höra honom läsa, och snällt var det af honom att han sen en stund satt sig att tala med mig. Jag håller af Atterbom, hans väsende är så mildt och själfullt.

Den 13 jan. Jag undslapp lyckligen Tjugondagssoiréen. De andra foro opp. Jag, Morbror Knut och gossarna camperade hop.

Den 14 jan. På afton kom Ribbing och läste opp en recension som han skrifvit öfver Spektaklet. Morbror upplät sin mun och var intressant den afton. Agnes och jag hade en skrattparoxysm innan vi lade oss. Morbror Knut reste den dagen.

[1] Komedi av Scribe och N. P. Duport.

Den 15 jan. På afton besökte vi Slottet. Det var »stor emottagning» och en ryslig mängd af folk. Kræmers äro som värdfolk högst aimabla och hos dem tillgår muntert, gentilt och ogenerat. Landshöfdingen sjelf anför nöjena, uppmuntrar till dansen och är den gladaste af de glada. Derföre har man alltid roligt på Slottet. Äfven jag fick besanna detta, ty jag hade mera roligt än jag väntade mig. Vi dansade efter piano i en stor fyrkantig sal. Det var god råd på herrar så att alla damerna fingo dansa, och Landshöfdingen sjelf hade ingen ro förr än han såg alla på golfvet. De cavaljerer, som icke bruka dansa, voro verkeligen illa ute. Vi dansade galoppade, polonaise, cotillon, två valser och en française. — Ava Wrangel sjöng litet och det klingade herrligt i det höga präktiga rummet. Aldrig har jag hört Avas röst så till sin fördel. Jag blef förtjust i en Magister, med hvilken jag dansade ett par dansar. Soupén bestod af kall mat, som kringbars på brickor: smörgåsar med allehanda saker på, mjölk, någon sorts köttpastej, crême och bakelse. Derefter dansade vi ännu en vals och sen skedde uppbrott. När vi voro hemkomna slog kl. 10; jag blef helt förvånad huru vi på dessa få timmar kunnat hinna med så mycket.

Den 16 jan. Vid kaffebordet emottogo vi en billjett från Betty Eh., att Agnes och jag skulle »mangrannt» infinna oss hos Fru S. — Der voro många fruntimmer samlade i ändamål att repetera för den stundande tillställningen på Atterboms födelsedag. Fru Eh. står i spetsen härför och det syntes på henne att hon var i sitt element när hon fick bråka och råda och arrangera med costymer etc. etc. Det var comiskt att sitta se och åhöra huru alla gummorna sprang om hvarandra, pratade om blommor och kransar och flor och Gud vet allt. Ack, hvad jag var lycklig att få vara en sysslolös åskådare och slippa vara någon nymph från Lycksalighetens Ö!

Detta skedde på f. m. På afton kom Ehrenborgs hit. Frun hade med sig en lång predikan af Lenström, som hon ernade läsa högt för oss, men lyckligtvis afböjdes det.

Den 17 jan. Ett förtjusande väder i dag. Agnes och jag gjorde en lång promenad på f. m. Vi voro hänförda öfver den friska blå luften, den strålande solen och den omgifvande naturen. Här bör vara mycket vackert om sommaren.

Den 18 jan. Josephson var här på f. m. och berättade musikaliska nyheter från hufvudstaden. Agnes for kl. 4 till Fru S. för att repetera.

Den 19 jan. Det var en Thorsdag och Atterboms födelsedag. Stor stå för den oupphörliga budskickningen på f. m. Stort spektakel för oss att sitta i sängkammarfenstren och se på alla dem hvilka skulle passera oppföre eller utföre backen, hvilken stod hal som en glasruta. Åtskilliga högst comiska scener utfördes i halkan, hvarvid isynnerhet utmärkte sig en stailgumse, en fru och ett vedlass, hvilket sednare alldeles stjelpte omkull.

Kl. ½5 larfvade Agnes och jag åstad till Atterboms. Först biträdde jag nympherna att kläda sig, smyckade *Glädjen* med blommor och gjorde *Oskulden* hvit som snö. Jag förbigår alla scener bakom kulisserna, all brådska, oreda och villervalla innan allt blef i ordning. Slutligen voro vi alla samlade opp uti förmaket. Utom vi vanliga voro Schröders samt en lång rad med små herrar, som jag ej vet namnet på. Atterbom hade varit hos Schröders, visste om ingenting och var, eller låtsade vara, alldeles okunnig.

Slutligen inträdde genom salsdörren, som dittills varit stängd, ett par små hvita gestalter, föreställande Glädjen och Oskulden (Ebba och Ernst Atterbom). De gingo fram till sin far, uppläste hvarsin vers, togo honom i handen och ledde honom ut i salen. Der mötte honom en vacker syn! I fonden var gjord liksom en grotta, alldeles ett hvalf af murgrön, granar, blomsterkrukor och rosenbuskar. I dess midt strålade ett kors af crystall, som var anbragt på grottans vägg och räckte nästan till dess tak. Der nedanför var en *spegel*klar källa, ombyggd af marmor med bilder och zirater. En kran och ett silfverfat derunder utvisade att det verkeligen

var meningen tappa vatten ur källan. Sådana voro decorationerna.

Framför källan stodo i en halfcirkel 7 nymper, och att dessa voro de 7 Felicias tärnor från Lycksalighetens Ö blef man snart upplyst om, då man såg lite nogare på dem, huru hvar och en voro försedda med sina attributer, samt då de en efter annan uppläste en vers ställd till Atterbom, hvaraf det huvudsakliga innehållet var detta. Sedan deras Ö var förödd, *ungdomens* källa uttorkad och de så länge irrat omkring på jorden, hade de funnit *vishetens källa,* samlats omkring den för att bära skalden sin hyllning och ännu en gång sluta sig till sin »sångares bröst».

Liksom på Lycksalighetens Ö hade Laura första ordet. Sedan verserna voro reciterade tog Cäcilia sin luta och sjöng. Derpå kommo Glädjen och Oskulden fram till källan, vredo på kranen, ifyllde glasen, hvaraf nympherna drucko, bjödo Atterbom även ett glas av vishetens vatten. Sedan trädde alla fram till honom med sina gåfvor. Laura satte lagerkransen på honom, Cäcilia räckte honom de verser hon sjungit. Ervina gaf honom ett litet tempel af socker. Naidion en blomsterbukett och en fjäril. Theano en liten figur, föreställande en aktris, Niobe en gipsbild, Lucinda blommor och blad. — Sedan togo de honom med sig i ringen och dansade om med honom under gemensam sång. (Musiken var vindarnas choeur ur Lycksalighetens Ö, orden författade af Betty.) — Sen var det slut med den sceniska föreställningen. Det kom fram Pounsch och Bichoff och man drack Atterboms skål och lyckönskade honom på ren prosa.

Hela tillställningen var vacker och lyckad. Fru Ehrenborg såsom directrice och Betty såsom poetissa hade all heder af sitt verk, och sjelfva idén i det hela var väl egnad att både smickra och röra Atterbom. Det syntes också på honom, huru tracterad han var. Således hade de tillställande rik ersättning för sin möda, och ett otroligt besvär hade det varit! Jag baxnade när jag på nära håll såg detta crystallkorset, som var

gjordt utaf en ljuskrona, hvilken blifvit sönderplockad och som sen naturligtvis måste sättas tillhopa igen.

På följande sätt voro rollerna fördelade:

Laura (Skaldekonsten) ..... Betty Ehrenborg.
Cäcilia (Sången) ..... Ava Wrangel.
Theano (Skådespelarkonsten) ..... Agnes Geijer.
Niobe (Bildhuggarkonsten) ..... Hedvig Atterbom.
Naidion (Danskonsten) ..... Thekla Knös.
Lucinda (Målarkonsten) ..... Fru Möller.
Ervina (Arkitekturen) ..... Amelie Wrangel.

Den bäst lyckade både till klädsel och utseende var Hedvig Atterbom. Hon var en förtjusande Niobe! Hennes fina gestalt och blonda, reguliära utseende passade förträffligt. Ava var också vacker. Skada att just Laura skulle vara så ful! — Men stackars Betty kunde ej hjelpa det, och Laura måste *hon* vara.

Aftonen hos Atterboms var sedan rätt treflig. Det var ledigt och ogeneradt, jag fann mig så väl. Ava sjöng. Man satt för öfrigt och pratade här och der i vråarna. Ljusen i salskronan släcktes på det *korset* skulle göra bättre effect, och det sken, som spriddes derifrån öfver hela rummet, var vackert och angenämt. Der satt man i halfdunklet hela den återstående tiden, och det såg rätt pittoreskt ut när nympherna, som behållit sina kostymer, grupperade sig omkring källan under skratt, prat och sång. Atterbom med sin hustru och sina barn satt en lång stund på golfvet nedanför dem, under det de sjöngo, och jag märkte huru skalden svärmade i poetiska tankar, ty han såg ut en stund som om han glömt allt omkring sig och inbillade sig vara på Lycksalighetens Ö.

Allt emellanåt drucko vi utaf vishetens vatten. Det blef för aftonen modernt att dricka derutaf. Thekla och jag drucko duskål i vishetens vatten. Betty och Magr. Torén sutto i ett hörn och talade förstånd och gudsfruktan. Magister Carlstén och jag språkade om musik och poesie.

Den 20 jan. Den dagen började *läsningarna* hos Silfverstolpes. Vi voro en väldig skara af åhörare församlade. 20 personer helt säkert. Fruarna sutto vid stora divansbordet, flickorna med sina arbeten vid småbord, och herrarna bakom dem vid särskilta bord, der man hade framlaggt papper, pennor och saxar samt sidenlappar att repa, ifall det skulle roa dem att taga sig något för. Lilla gumman Wrangel föreläste en dansk novell af Ingeman, som heter *Kunnuk og Naja* och der händelsen tilldrar sig på Grönland. Jag tyckte det var rätt roligt att höra om ett folk, som man så litet känner, så att jag följde med uppmärksamhet med hvad som lästes, men alla voro icke lika beskedliga. Ibland flickorna förmärktes stor fallenhet för löje, i synnerhet då lilla gumman med den henne egna emphas och expression läste omqvädet i den grönländska sången: »na-a! na-a! na-a!» Lilla Adlercreutz hade inte lätt att hålla sig tyst och stilla. Ögonen spelade omkring honom, och hade han blott haft en granne, som gått honom till mötes, så hade det varit förbi med hans contenans. Men Grefve H. lutade sig ner öfver sina lappar med en mine af allvar och uppmärksamhet, som utvisade att han ej tänkte störa sig. Somliga stretade förtvifladt med John Blund. Moster påstod, att hon såg ej mindre än 3 af sällskapet som en stund låtit sig besegra af nämde John. — Om morgonen denna dag firade Moster, Gustaf och jag Agnes' namnsdag alldeles i fåvitsko. Vi blefvo högst förbluffade, då vi sen af en händelse fingo se att dagen hette *Fabian* och ingalunda *Agneta*.

Den 21 jan. Nu var den verkliga Agneta dagen. Agnes väcktes af verser och en Hyacintkruka. Ava kom på f. m., spelte à quatre mains med Agnes hela tiden. Gudomliga saker af Beethoven. Vi tiggde qvar Ava hela dagen. Hon är så treflig och söt. På afton kom H. och G. medförande russin och åtskilliga goda saker till Agnetas ära. Josephson hade fått väder af musiken som bestods här och kom äfven hit.

Den 22 jan. Aftonen var det *Fredagsläsning* hos Ehrenborgs. *Fredagen* hade blifvit framflyttad af den orsak, att en liten gris skulle expedieras och hade inte tillfälle att vänta

en hel vecka. Fru S. läste nu för det mästa, hon läser superbt. Jag tyckte det var roligare än förra gången. Boken slutades nu. Kunnuk og Naja blefvo sammanvigda; de drogo hän till sin »lune hytte hvor maanen skinnede ind gennem tarmeruderne», och der lefde de ett lyckligt lif så väl i de »mörke dage som de lyse nætter.»

Den 24 jan. Om morgonen väcktes jag af Turkiska musiken, som tågade förbi under sång: »*Steh nur auf!*» *etc.* Bjudna på spektaklet af Ribbing. Sågo der »*Victorine*» samt »*Emelies Hjertebanken.*[1] Det var icke så roliga piecer som förra gången, men i ersättning fick jag nu se Nybom och Malmström, som sutto på första raden, samt höra bakom oss på Amphitheatern, der vi sutto, en mycket luminös conversation emellan stadens borgmästare Calle Wester och en liten mamsell.

Den 25 jan. Jag hade en så ljuflig förmiddag. Fru Ehr. var här. Det var inte det som var så ljufligt, men posten kom och med den hade jag bref från alla mina kära. Mina tankar ha varit hos dem hela dagen. — Agnes och jag skar fläsk till medvurst. Första gången jag sölat mina fingrar med sådant sen jag kom till Upsala. Goda dagar i sanning. På qvällen kom Grefven, Fant samt till slut Professor Schröder med fru. Vi hade rätt trefligt. Jag tycker om den frun. Hon är så enkel, rättfram och treflig.

Den 27 jan. Lässällskapet var samladt här. Atterbom läste *Julqvällen* af Runeberg. Ett vackert och ljufligt poem, som allmänt gouterades. Atterboms vackra föredrag gjorde väl något härtill. Han har icke vacker organ, men han läser så väl, så lagom och så är han sjelf så intresserad af hvad han läser, uppfattar så lifligt det sköna och yttrar sig då deröfver, att åhörarna bli likasom elektriserade deraf. Jag tror alla voro mycket belåtna med denna afton. Läsningen räckte så lagom, man hann sen att prata en stund innan soupén. Denna

[1] »*Victorine*», dram. i 3 akt. av Dumersan, Gabriel och Dupenty. »*Emelies Hjertebanken*», vaud. av Heiberg.

var rätt delikat. Färsk grynkorf och våfflor, hvilka sednare jag med egen hand vispat till och stekt.

Den 28 jan. Både Moster och Agnes voro pjuskiga. »Den stora Andeskåderskan» kom som vanligt hit vid posttimman för att få titta i tidningarna. Strax efter middagen narrade jag Agnes med mig ut i Odenslund, der vi gingo en stund åter och fram. Den stora balen »till firande af H. M. Konungens höga namnsdag» brydde vi oss icke om, icke heller att gå och höra på Studentsången. Vi sutto hemma med Hamilton. Han läste för oss i *Palatset*. Framemot kl. 8 kom Ribbingen inklifvande. — När vi skulle gå in och lägga oss, stodo vi länge i det öppnade salsfenstret och hörde studenterna sjunga så vackert här i grannskapet, förmodligen för någon *Carl*. Vi hoppades de skulle komma hit och sjunga sedan, men förgäfves ha vi med spänd uppmärksamhet lyssnat för att få höra några harskningar, hvilka alltid är det säkra förebudet till en serenade. Nu ropar brandvakten 11 och jag har förlorat hoppet på någon serenade för i afton.

Den 29 jan. Jag gick ensam ut i Promenaderna och på Kyrkogården, der jag vandrade af och an i det herrligaste väder. — En sådan väderlek i Januari månad tror jag väl ingen kan minnas. Ingen snö på marken, den klaraste himmel och likväl icke kallt. Solen baddade riktigt varmt denna förmiddag. Jag gick på sandgångarna i Engelska parken, der sanden var lös och torr som om sommaren. Jag hade nästan svårt att öfvertyga mig det vi voro midt uti vintern. Vi måste på visiter om afton, det var ingen pardon! Agnes kunde inte vara med, utan Morbror, Moster och jag trafvade åstad. Först till Lagerbrings, der ingen var hemma. Sen till Ehrenheims. Der sutto vi en timme omtrent. — Jag och Fröken Stierneld språkade högst intressant om baler, spektakler etc. etc.

Den 31 jan. Om qvällen kom Adlercreutz och Gunnar Wennerberg samt Lilljebjörn och på slutet lilla Schröder med många nyheter från Stockholm, der han varit sen före Nyåret. Wennerberg var också nyss återkommen från sin Julsejour i Westergylln. Det är alltid med ett visst intresse jag ser den

karlen. Det är roligt att se någon som inte är lik alla andra, utan har character att skilja sig från den vanliga slentrianen. Möjligt att någon beräkning blandar sig häri.

Den 1 febr. Med dagens post fingo vi en högst oroande underrättelse från Jernkontoret, hvilken gjorde oss alla nedstämda. Icke desto mindre kunde man ej undgå soupén hos Schröders. Agnes var inte bra och fick vara hemma. Hos Schröders var mycket folk och gick gentilt till. Kræmers, Ehrenheims samt vårt vanliga kotteri, och herrar en ryslig mängd, af hvilka jag inte kände hälften. Först sutto vi, flickor, i cabinettet och språkade med hvarann och med herrarna, som gingo till och ifrån. — Vi dansade sen hela qvällen och det var rätt muntert. Josephson spelade till dansen. Dåliga valseurer voro de allihop.

Första valsen dansade jag med Magister Sundberg, min inclination sedan emottagningen på Slottet. Han har ett mycket intressant utseende, hvilket genast första gången jag såg honom (soiréen på Gillet) frapperade mig så att jag frågade hans namn och fick då endast det svaret på min fråga, att han var *Primus* förra Promotion, hvilket naturligtvis icke nedsatte honom i min tanke. — Medan borden dukades gjordes ett par temmeligen tråkiga lekar. Fruntimmerna soupérade vid småbord i förmaket och herrarna vid ett stort buffetbord i salen.

Den 2 febr. Agnes och jag sutto hemma och fingo ta emot visiter. Först kom Fröken Kræmer. Sen kom Morbror opp med Prosten Fröst. Genast öppnades pianot och jag fick höra *Frösten* sjunga! Vackrare röst har jag aldrig hört. Han sjöng en visa af Morbror (den första i hans sista häfte). Tårarna kommo mig i ögonen vid orden »men min förtröstan står till Herran». Sen sjöng han ett par duetter af Mendelssohn med Agnes. Om aftonen var Friherrinnan Stjernstedt och Ehrenborgs här, samt H. och G. Conversationen gick något trögt för fruarna. Agnes sjöng och spelade mycket.

Den 4 febr. Med oro afbidade vi posten. Den underrättelse vi fruktat kom verkeligen, neml. att Stina Geijers milda,

fridfulla ande återvändt till sitt himmelska ursprung. Lycklig hon! — Nu öfvergåfvos alla tankar på (Slotts)balen, hvilket jag fann mycket lungt. Qvällen voro vi ensamma.

Den 5 febr. Jag var i kyrkan, der det i anledning af Kungens jubileum var mycket högtidligt. 5 prester stodo för altaret och messade, hvaribland Frösten hade den förnämsta stämman. Från Orgelläktaren svarades af valda röster. Wensjoe predikade (något torrt tyckte jag). Han höll sedan en lång och vacker tacksägelse och derefter uppstämdes Te Deum. Då började kanonerna att dåna från Slottsbacken och de fortforo sedan oupphörligt under det återstående af Gudstjensten samt en god stund efteråt. Det var öfver 100 skott och skarpa voro de så att flera rutor här i huset ströko med. — På Caffe kommo Ehrenborgs. Frösten sjöng mycket, men nästan ingenting annat än Morbrors små visor. Jag önskade så mycket att jag fått höra något annat, något större af honom. Emedlertid var det obeskrifligt vackert det som bestods. — Sen (om afton) läste Hamilton för oss i Goethe. Jag får bekänna att jag inte alls hörde på utan satt i egna tankar. Det såg ut som Agnes hade gjort så med. Han läser så tråkigt, vår Grefve, i synnerhet Tyska. Jag förstår nog orden, men *meningen, andan* går inte i mig. När *han* läser kan man rigtigt ha skäl att säga att »bokstafven dödar». — Efter maten sutto vi i sängkammaren och tittade på marechallerna som brunno utanför Carolina.

Den 6 febr. Jag sydde mycket flitigt hela dagen och var förtjust att slippa bråka till den stora balen. H. och G. kommo hit och frågade om vi ville åka, hvartill vi förtjusta svarade ja, ty vädret var mildt och föret godt. Nu var det minsann inte några »bonnestälningar» de kommo med. Stora präktiga, hvita hästar (hvilka voro så lika Figaro och Blenda att det just gjorde godt i mig) och eleganta slädar. Grefven kuskade Agnes och mig, Gyllenhaal Moster. Så bar det af. Grefven hade fått i sitt hufvud, att vi skulle fara en besynnerlig väg, som han hade gått om sommaren. Den befanns vara mycket dålig och obanad. Vi foro öfver stockar och stenar,

öfver trasiga broar och stora vattenpussar. Att vi inte välte var märkvärdigt. Jag skrek åtskilliga gånger till Grefvens stora förlustelse. — Vi voro ganska muntra emedlertid och skrattade åt alla våra äfventyr. Men herrskapet i andra släden gåfvo högt sitt misshag tillkänna. Agnes och Grefven kommo öfverens att de aldrig åkt en så rolig väg, men jag höll med Gyllenhaal, att det var förtretligt inte få åka på en god väg med så ståtliga hästar.

Om afton sutto vi och såg på huru folk strömmade till Slottet. Marechaller brunno äfven denna afton framför Carolina och Slottets façad, men dimman var så stark att hela Slottet med alla dess ljus snart försvann för våra blickar.

Den 7 febr. I skymningen kom M:lle Böttiger, äfven Hamilton. Den förra gick snart och då tog H. fram den tyska boken, hvilket jag såg med hemlig oro. Läsningen blef dock icke lång, ty snart kommo visiter. En prest som hette Börjesson var också här och det var en serdeles älskvärd gubbe. Det var mycket intressant att höra herrarna resonnera öfver Goethe.

Den 9 febr. Vi voro på soupé hos Ehrenheims. Der var icke mycket folk som var trefligt. Endast Wensjoes, Thekla Knös och några herrar. Jag satt mesta tiden ganska tyst med mitt arbete samt lyssnade på Börjesson, hvilken orerade för fruarna. Vid soupén kom jag att sitta vid de gamlas bord, hvarmed jag ej var obelåten, ty jag fick då ännu mera höra Börjesson tala. Vi talade om Dickens och de Engelska Romanerna. Han talar mycket, men det faller mig aldrig in att det blir *för* mycket, ty han äger en stor förmåga att uttrycka sig ledigt.

Den 10 febr. Man höll *Fredag* hos Ehrenborgs. Der lästes Don Carlos med delta rôler. Det gick bra och var roligt att höra. Vi hunno med 2:ne akter och slutade ej förr än efter 10. Gyllenhaal och Magister Tham följde oss hem i det grannaste månsken. Studenter åkte kälke i Carolinabacken och vi stadnade för att se på dem. Huj! Hvad det

gick! Det lekte mig i hågen att sitta på kälken och fara utföre en enda gång.

Den 12 febr. Ingen fremmande menniska sågo vi till denna Söndag förrän i skymningen, då Hamilton och Gyllenhaal kommo. Vi sutto mycket länge i sängkammaren och njöto af det herrliga månskenet unter verschiedene Gespräche. Sen kom Magister Bergstedt och Olle N. Agnes slog sig på att vara högst aimabel mot Magistern, så att H. till slut blef något orolig och var synbart förströdd under sin conversation med Moster. Sen de gått skrattade vi mycket. Agnes tillstod, att hon gjort sig så söt för Bergstedt, derföre att han är intime vän med *Malmström*. Stackars Bergstedt hade då icke mycket att fröjda sig öfver!

Den 13 febr. Ehrenborgs bjödos hit. Det var temmeligen trefligt. Agnes läste högt för oss i de bref som Morbror skrifvit till Moster under sin resa i Tyskland.

Den 15 febr. Denna dagen har varit bland de intressantaste jag haft i Upsala, hvarföre jag nogare måste beskrifva den. Först och främst var sjelfva dagen öfvermåttan vacker. Solen blänkte så grannt på den mjellaste snö och trädens alla qvistar voro alldeles belastade. Ett sådant vinterlandskap är min förtjusning! Här i sängkammarfenstren ser man det i sin prakt. Agnes och jag gick ut att gå före middagen och gingo härs och tvärs i delar af staden, der jag aldrig förr varit. Jag såg hvarest nästan alla nationssalarna voro belägna; vi tittade in på den gård der Malmström bor, der vi tyckte det såg högst landtligt och poetiskt ut. — En stund sen vi ätit middag kom H. rusande med förfrågan om vi ville åka. Härtill svarades tacksamt ja, dock med förbehåll att vi inte skulle fara samma väg som sist. Vi placerade oss såsom förra gången och foro åstad ett stycke utåt parken. Det var friskt och herrligt! — Hamilton och Gyllenhaal kommo med opp sedan och skulle bli till skymningen sade de. Agnes sjöng länge och vi andra sutto derunder tysta och drömmande i hvar sitt hörn.

Nu skulle herrarna gå, bockade sig och togo sina kapp-

rockar. Men i detsamma kom Morbror hem ifrån Stockholm. Nu måste de dröja en stund för att få höra nytt och kapporna kommo utaf. Morbror kom blid och vänlig såsom alltid med hälsningar och namnam från hufvudstaden. Han hade rest i sällskap med Ole Bull, och denne med sin bror och Herr Rosenkilde skulle komma på the. Då herrarne hörde detta togo de hastigt det beslutet att stadna qvar med ens. En stund derefter kom Herr Adlercreutz. Vi sutto alla i spänd väntan på de frammande, allt under undran huru de skulle se ut och hurudana de skulle vara.

Änteligen kommo de. Bull, hans bror och Rosenkilde. Bull kände jag strax igen, ty han var träffande lik det porträtt jag sett af honom. Hans bror var alldeles olik honom, af en mörk ansigtsfärg och ett sjukligt och utlefvadt utseende som gjorde på mig ett osympatiskt intryck. Han är målare. Herr Rosenkilde är en aktör från Köpenhamn. Det märktes äfven något theatraliskt i hans åtbörder.

Ole Bull sjelf är en vacker karl. En superb figur och en enkelhet, renhet och någonting genialiskt i sitt utseende som är serdeles behagligt. I hans ögon var det ett uttryck så svärmande och fantasidrucket, i synnerhet då han med den lifligaste pathos gjorde en målning öfver Norriges fjelder, att man ovillkorligt tyckte sig ha framför sig en af dess naturinspirerade andar. Det var roligt att höra och se honom då han talade, och han talade mycket och med ovanlig liflighet. Han gjorde en beskrifning öfver Norriges natur som var alldeles hänförande poetisk. Det var ett lif och en kraft i hans föredrag att jag sällan eller aldrig hört något dylikt. Alla sina ord beledsagade han med åtbörder och dock var alls ingenting tillgjordt eller sökt deruti. Det kom fram på en gång kraftigt, enkelt och godmodigt.

Han beskref utsigten opp på de högsta fjellen, beskref vegetationen der, »de höje, höje Klippevægger», »det *grönne, grönne* Græsset» — man tyckte sig riktigt se huru öfvermåttan grönt det var. — Något hemskt lät det i mina öron då han i den högsta Begeistrung öfver denna storartade natur ut-

ropade, att han kunde »slet ikke tilgive Nordmännen» att de antagit Christendomen. »Man ser jo Odin og Thor hvor de komme skridende mellem de uhyre Klippemasser . . .» Han beskref stormen då den kommer hvinande mellan bergen, han pep och hven som den; han härmade »de dybe dybe Sukke ligesom af et Menneske» som man hör understundom, och han gjorde en skakande beskrifning huru förskräckligt det är att åka på dessa vägar, som slingra sig mellan afgrunderna och hvilka ofta äro spegelglatta af is.

Bull var också ganska humoristisk, berättade historier och härmade druckna bönder. — Hvad som isynnerhet roade mig var att se honom härma en liten hund som han ägt, hvilken var så »overmaade» liten att han »puttede ham i Lommen», och han kunde med sina 4 fötter stå på hans ena fot. Det var grufligt roligt att se Bull, då han härmade huru den lilla hunden gjorde sina konster. När han skulle agas, »smiskede han paa ham med en Pennefjær». Vi frågade hvilket slut den lilla favoriten fick? »Han dog sig ihjel! Han var ude og kunde ikke finde hjem!» svarade Bull med rörande uttryck. »Jag gred mange Taarer over ham. O, hvor mange Gange siden jeg har drevet om *den* Hund!» — Uttrycket i hans ögon, då han sade dessa ord, kan jag visst aldrig förglömma, det var underbart! I dessa ögon är ett djup af snille, inspiration och poesie!

Aftonen flög hän som hade den haft vingar. Vi åto risgrynskorf till qvällen, som Ole Bull kallade »hvid Pölse». Denna menniska framstod som en Erscheinung, hvilken jag länge skall ha roligt af.

Han tog oss alla i hand vid afskedstagandet med den vänligaste och förbindligaste mine. Vi voro alla så förnöjda med vår afton.

Den 16 febr. Vi genomgingo gårdagens företeelser och hade mycket roligt dervid. Fru Atterbom och den stora Andeskåderskan voro här på f. m. Agnes och jag promenerade.

Den 17 febr. Då var Ole Bulls Concert. Kl. 11 på f. m. förfogade man sig dit. Den var på Stora Solennitets-salen

på Carolina. Jag fick nu se den stora mycket omtalade trappan, hvilken är alldeles magnifik! Äfvenså den stora salen som går öfver hela byggningen och genom tvenne våningar. Det var något till musikrum! Om Bulls spel kan jag, en sådan profan, ej ha annat att säga än att det var obeskrifligt roligt höra och att jag icke gjort mig begrepp om något dylikt. I hans spel och i hela hans varelse var något så högst genialiskt. — Studenterna sjöngo flere folkvisor, hvilket klingade gudomligt i det ståtliga rummet. Sedan det var slut, följdes Bull af hela folkmassan (öfver 1,000 personer) till sitt logis under studentsång. Derefter hurrades förfärligt. Kl. var öfver 3 innan vi kommo till middagsbordet, frusna och hungriga. — Det var förskräckligt kallt på Concerten!

Den 18 febr. Denna Lördag var det *Fredag* hos Atterboms. Man läste åter tvenne akter af Don Carlos.

Den 19 febr. Ole Bull hade åter en Concert på Gillet. Vi voro der och jag hade mycket mera nöje än förra gången. Jag förstod bättre hans spel, tyckte jag. Äfven voro compositionerna vackrare. En »Notturno» och »Norges Fjelde» voro de bästa. Nybom declamerade och hade en vacker organ så det lät präktigt. Några choeurer för mansröster samt ouverturerna till *Don Juan* och *Figaros bröllop* fick man äfven höra. Ole Bull applauderades med stor enthusiasm. Han följdes sen hem med sång och bars af studenterna i sina rum. Agnes och jag voro mycket förtjusta och sutto långt fram på natten och skref om honom.

Den 20 febr. Huru stor var inte vår glädje att Ole Bull kom opp på f. m. för att ta afsked! Han talade mycket om sina compositioner med Morbror. Det var nästan en liten roman som han tänkt sig vid hvarje, och som han utförde i toner. Han beskref också sin vistelse i Prag och huru alla Munkar och Nunnor förföljde honom för att omvända honom och skänkte honom reliker och helgonbilder. »Jeg fikk vel tyve S:t Nepomuk» sade han, förutom alla andra. Han tog ett varmt farväl af Morbror och uttryckte huru högt han skattar den välvilja han rönt. »Jeg er en meget stolt og for-

fængelig Mand», sade han och mente, att han derföre gerna tog emot hvarje hedersbevisning.

Den 21 febr. Stora tillrustningar till soupén om Onsdag. Agnes for på Musikföreningen, och innan vi hunno stänga dörren som vi ernat kom lilla Fru Svartengren. Hon hade med sig en ung Kantzow, som presenterades här. Det är en Portugisare, som blott ett halft år varit i Sverige, men han talade Svenska mycket bra.

Den 22 febr. Nu var den stora dagen kommen. Man vände opp och ner på hela huset, och dermed började i så god tid att redan på f. m. var allt färdigt. Agnes och jag visste sen inte hvad vi skulle ta oss till. Jag satt mig att skrifva. Agnes var serdeles oppspelt och vi skrattade alldeles öfvergifvet åt Nyboms verser till Ole Bull, der han låter *Naturen* ta sig så nära. I god tid voro vi klädda och gingo och tittade på hvarann i de vackra och ganska smakfullt arrangerade rummen. Kl. 6 började de komma, först fruntimmerna, sedan herrar i långa rader. Kræmers, Ehrenheims, Ehrenborgs, Silfverstolpes, De Geers, Schröders voro de familjer som voro bjudna förutom alla lösa herrar. Ava och Agnes sjöngo Mendelssohns duetter, derpå speltes opp en vals. Jag fick mig då en präktig vals med lilla Adlercreutz. Vi dansade sen en française, cotillon, ännu en vals, qvarndansen och en stor polska, hvilken Baron *Ugglas* anförde. Det blef rätt lifligt mot slutet och alla sågo glada och animerade ut. Cotillonen fick jag dansa med stadens beryktade valseur, Baron Stjernerona, och jag fann att han gjorde skäl för sitt namn att vara Upsala stads yppersta valseur.

Dansa är dock en ypperlig sak i sällskapslifvet, ty då kan man åtminstone inte precis ha ledsamt. Jag tyckte det smakade rätt godt att få sig en liten sväng, men det var fruktansvärdt att veta huru många Beobachter vi dansande hade omkring oss. På ena sidan sutto alla fruarna oppradade framför förmaksdörren. Gumman Söderberg med sin lorgnette i spetsen. På andra sidan i tamburdörrn alla de icke dansande herrarna, bland hvilka jag alltid, hvarje gång jag

svängde förbi den dörrn, urskilde Ribbings spetsiga, spejande ansigte. Det ville verkeligen till att behålla Contenancen. Kl. 11 flyttades små bord in, vid hvilka man åt. Jag blef placerad i sängkammaren tillika med Ava, Betty, Charlotte De Geer, Fröken Stjerneld och M:lle Böttiger. Maten bestod af: mjölk och bouillon, fina gröna ärter med tunga och kokt skinka, vol au vent på fisk, hjerpar, klart gelée och krokanbakelse. — Allting hade lyckats förträffligt och vi smickrade oss med att alla hade haft roligt — utom Richard, hvilken hade svårt att smälta den skymfen, att ingen af damerna tog honom i cotillonen. Han beklagade sig häröfver både för Betty och Moster och var verkeligen stött.

Den 23 febr. Tvenne Vermländingar Baron Stjernstedt och Prosten Arrhenius voro komna till staden och de bjödos till middagen tillika med Fant och Hamilton, som båda äro slägt med Stjernstedt.

Aftonen bevistade vi emottagningen på Slottet. Der var mycket folk. Det stod kolsvart med studenter vid dörren. I början såg det ut att bli trögt. Alla fruar sutto kring det stora divansbordet och alla flickor med sina arbeten vid ett rundt bord i ett hörn af det stora rummet. Herrarna stodo i fjerran, utom någon enda som hade courage att klifva fram och fattade då merendels posto bakom Fröken Stjernelds eller Fröken Kræmers stol. Jag hade fått en olycklig plats längst in i hörnet emellan en fröken som jag aldrig sett och Amelie Wrangel, som med all sin vänlighet är temmeligen tråkig att tala med. Conversationen var ganska andefattig. Man tittade på hvarandras arbeten och sysaker, yttrade sitt välbehag deröfver, talade om Ole Bull etc. etc.

Det blef en liten diversion när Landshöfdingen med den honom egna skrällande rösten förkunnade, att man ernade uppföra ett par *charades en action.* Derpå kommo några af herrarna in och spelte öfver ett ord som man lätt gissade vara *spar-ris.* Adlercreutz åt sparris med mycken gentillesse och talang. — Sen blef åter en charade, der Richard hade hufvudrollen. Richard utklädd såsom fruntimmer med en tulsunge

på armen var gräsligt obehaglig. Jag tog genast lorgnetten från ögat. Man gissade att denna stafvelsen betydde *mor* eller *barn*. Sen kom ett sällskap med herrar som drack och rumlade och tycktes dricka brorskål. Vi gissade nu att det skulle vara *Morbror*. Men det var ej rätt. Ordet var *Di-drik*. Jag blef högst förbluffad huru det kunde väljas ett sådant ord i en så fin societet. »Det var dock något klumpigt.» Landshöfdingen sjelf var påhittaren.

Jag blef ganska glad när dörrarna till salen slogos opp och Landshöfdingen ropade »vals». All ting sker med commando och man måste dansa, sjunga, leka, *bon gré, mal gré*. Första valsen stretade jag i väg med Richard, det gick *etwas holpert und stolpert*. Sen blef sång af studenterna, som klingade gudomligt. Åter vals — och vals — och vals. — Mat bjöds omkring och man valsade mellan hvar rätt. Jag fick nu goda valseurer. Kl. 10 skildes man och jag hade haft rätt roligt.

Den 24 febr. Vi voro ute och gick bort åt Eklunds hof. — Afton voro vi hos Silfverstolpes, läste nu slut på Don Carlos, sedan lästes en liten piece af Silfverstolpe, äfven med delta rôler. Den var rätt rolig. Läs-sällskapet var nu ökadt med Kræmers.

Den 25 febr. Vi togo en lång och uppfriskande promenade. Hamilton här en liten stund i skymningen.

Den 26 febr. Den första visiterande den afton var Hjalmar Lagerlöf. Han skjutsades utaf på Spektaklet. Sen gjorde General Lagerbrings en mycket kort visit. På sistone kom Lycisterna Brynolf Wennerberg och en Baron Essen. Med dem fick vi dras hela afton.

Den 27 febr. Agnes och jag följdes åt på spektaklet och såg der *Fästningen i Boston*[1] samt *Lärkorna*[2]. Den första piecen var rätt rolig blott han inte varit så lång. Jag tröttnade och längtade ifrigt efter slutet.

Den 1 mars. Med posten fingo vi den glada underrättelsen att Uno skulle komma hit. Andeherrskapet voro bjudna hit

[1] Komedi i en akt av Varin, Et. Arago och Desvergers.

[2] Lustspel i 3 akt. från polska orginalet av Fredro.

på afton. Richard kom sednare men ingen annan var här. Frun var ovanligt pigg och treflig. Hon har mycket lätt att tala och man ser att hon tänkt djupt och klart öfver en hop saker. Betty var tyst.

Den 2 mars. Uno kom i god tid på f. m. Till vår ledsnad skulle vi på soupé till Lagerbrings. Der var mycket folk, förnämt folk, just la crème de la société. Man bara satt och pratade. Agnes spelte en duette med Löjtn. Lagerbring. Tvenne Blomstedtar sjöngo.

Den 3 mars. Då fick vi riktigt rå om Uno och det var roligt. Endast Hamilton var en stund på e. m. men gick på qvällen. Sen pratades, musicerades, Uno ritade. Det var så trefligt, och jag kom i hog huru många sådana aftnar jag tillbringat tillsammans med Uno i Ransäter i fordna dagar. Dagar af njutning och frid som aldrig återkomma.

Den 4 mars. Ehrenborgare kommo på f. m. den ena efter den andra. På e. m. musicerades flitigt af Uno och Agnes. Knösens, Wennerberg, Hamilton och Gyllenhaal voro här. Uno pressades till pianot och spelte ett par af sina etuder med temmeligt missmod, men sen musiken kommit i gång blef äfven Uno Facilare. De sjöngo qvartetter och duetter. Uno och Wennerberg kommo i ett lifligt samspråk och funno hvarandra ganska intressanta. Wennerberg uppenbarade sig idag med åtskilliga »parkanläggningar» kring haka och mund. Skall han nu låta skägget helt och hållet växa så blir det då förbi med hans vackra utseende. Han är en konstig karl! Morbror var alldeles oppspelt, berättade för alla som kom in Unos historier. Sen de frammande gått skrattade vi förtvifladt till kl. var öfver 11.

Den 5 mars. Uno började Agnes porträtt. Jag var i kyrkan. Sen skulle Agnes, Uno och jag gå på Museum, men slapp inte in. I stället följde Morbror med oss till lilla Schröder, dit vi länge varit ombedda komma för att se på hans tafvelsamling och vackra våning. Gubben var skral och gick som en skugga i de stora vackra rummen. — Om afton kom hela förmaket fullt af visiter. Hamilt., Gyllenh., Wennerb.,

Magister Ekman, Wahlström, Croneborgarna, Nordenfeldt, Geijerstam, Wrangel. Med musik och conversation fördrefs aftonen. Uno var snäll, satt och ritade, berättade historier till och med. Sen de gått blef åter en skrattchoeur.

Den 6 mars. Vi voro denna dag på det så länge omtalade Studentspektaklet. Det var mycket mycket roligt och gick väl. Först uppfördes tvenne acter ur *Den stumma*. Sedan ett par scener med choeurer ur *Wilhelm Tell* och till slut en Vaudeville, sammanskrifven af Bergman, Hvasser och consorter.[1] Scenerna ur den Stumma var det roligaste, de voro af mycken Theatereffect och musiken gick förträffligt. Löjtn. Blomstedt var Mesaniello och Herr Adlercreutz var Fenella. Båda gjorde sin sak mycket bra. Grupperingen var så vacker och lyckad i synnerhet först då ridån gick opp, då alla fiskarena i sina Italienska costymer hvilade sig i det gröna vid sjöbrädden.

Choeurerna ur Wilhelm Tell gick inte så bra som då jag hörde dem på Musikföreningen, men det var så roligt se det hela utfört i costymer och på Theatern. — Vaudevillen var rätt rolig men hade sina longueurer, som gjorde att man till slut tröttnade dervid. Några studentvisor, som voro inblandade deri och en maskerad var det bästa. Idéen var den, att en hop studenter hade ställt till en sexa på torget för en af sina camrater som nyligen tagit examen. Der dracks och sjöngs först länge (något för länge); sen ställde de till allehanda upptåg i Candidatens rum, de kommo in som Tyrolare, Zigenare, Apollo med de nio Muserna, en björn och en Marktschreier med ett tittskåp etc. Till slut hade någon klädt ut sig till Candidatens gamla rika Onkel, som han väntade, och som sjöng om hans skulder på Melodien ur Don Juan: »Se här sköna Donna Cataloguen». Emellertid var den rätta Onkeln kommen och inträdde osedd af alla midt under detta spektakel. Han förgrymmades först högeligen men blef försonad och belåten, när han fick höra att brorsonen tagit sin examen.

[1] Styckets titel var »Namnsdagsmaskeraden eller min Morbror proselyt. Hvad—du—vill i två taflor.»

Den 8 mars. Agnes afdagatogs hela f. m. under många »förhäfvelser» af Uno. De Geers voro på visit. Sen kom Fru Ehrenborg, Richard, Fanten och Hamilton. — Sen vi ätit gjordes åtskilliga konster, att lägga en ring på en kopp mjöl etc. Alfred var alldeles tokig. Sen alla de fremmande gått, strödde han mjöl öfver sig från topp till tå och bar sig så tokigt åt att jag trodde vi skulle dö af skratt.

Den 9 mars. Stjernstedts voro här och gjorde visit på f. m. Agnes och jag voro bjudna till middagen till Schröders, der var äfven Knösens, och på efterm. kom Wennerberg, Ehrenborg och ett par andra herrar. Vi voro samlade der för att ställa i ordning och fundera ut ett par lefvande taflor, som skulle bli dagen derpå. Det var ett förskräckligt »*bustle*» — »much a do for nothing» tänkte jag i mitt sinne. Wennerberg och Fru Knös voro de egentligen styrande, och Fru Schröder sparade hvarken kostnad eller besvär för att det skulle bli bra. Det tycktes vara henne en slags njutning att vända opp och ner på hela huset. Gardiner togos ner och klädningar sprättades sender och det spikades och det hamrades. Lilla Feilitzen var en outtröttlig machinist. Jag ser alltid med en slags förundran och beundran på sådana der »rifvande» menniskor.

Den 10 mars. Det skulle nu vara *Fredag* hos Schröders, men de *lefvande taflorna* voro en surprise för de flesta. Vi fruntimmer voro det vanliga fredagssällskapet, men af herrar var det nästan en ny uppsättning: Sundberg, Nybom, Rabe, Odelstjerna, Carlstén, Beckman m. fl. Man läste ett par acter af *Maria Stuart* med delta rôler. Det var många som läste bra. Nybom läste *Leicester* i början, emedan Wennerberg, som annars hade den rôlen, var sysselsatt med tableaun.

Bäst som man läste och hade hunnit dit, då Maria och Elisabeth efter sitt möte i parken skiljas mera oförsonliga än någonsin, kommer Fru Knös in och hälsar från värdinnan och ber att herrskapet skulle stiga in i salen. Alla ljusen släcktes med det samma och dörrarna slogos opp till ett rum på andra sidan salen der tableaun var arrangerad. Den var

obeskrifligt vacker och väl lyckad. Man såg der för ögonen den scen man nyss läst. Elisabeth stod i kunglig prakt och med en hotande åtbörd mot Maria, som åter å sin sida öfvergifvit sin bönfallande ställning och i känslan af huru förorättad hon blifvit, stolt och vred vänder sig från systern. Bakom står Leicester med ett uppmärksamt och tvekande uttryck, åskådande utgången af det möte han tillställt. I bakgrunden synes Schrewsburys stränga gestalt. Fru Schröder såsom Elisabeth var vacker och alldeles magnifik. En mera passande till denna rôle kunde aldrig finnas. Agnes var en söt och bra Maria. Likaså passade Wennerberg förträffligt till Leicester. Med sminkade kinder och sitt långa hår i lockar var han bra vacker. Costymerna sågo högst ståtliga ut och decorationerna, som skulle föreställa en park voro mycket bra.

Det blef ett sorl af förtjusning, ett ropande »*charmante*» som aldrig ville ta slut. Hvad som af allt detta lofordande i mina öron gällde mest, var att höra Unos belåtenhet med taflan. — Man fortsatte sen läsningen en stund, äfven efter soupén, och sen man läst slut på Maria Stuart, fick man se ännu en tafla. Det var Marias sista bikt, då hon på knä emottager välsignelsen. Agnes såg ännu bättre ut i den taflan. Herr Odelstjerna var Patern med långt skägg och tonsur, alldeles såsom han synes på den döda taflan till Schillers verk.

Den 11 mars. Det var en mycket fredlig dag. Ingen menniska kom om afton utan vi sutto i godan ro och hade ganska trefligt. Uno reste den dagen.

Den 12 mars. Det var en Lördag. Vädret var så vackert på morgonen att jag ej kunde motstå begäret att gå ut. Jag gick till Betty Ehrenborg och frågade om hon ville vara mig följaktig på en promenad. Vi gingo ända till Brännеriet och samtalade lifligt under gåendet. Betty är en god och bra flicka med ovanliga själsgåfvor. Hennes samtal med mig i dag skall lända mig till nytta. — Visiterande denna afton voro Hamilton, Gyllenhaal, Tham, Adlercreutz, Geijerstam och Olle Nordenfeldt.

Den 13 mars. Här var *Fredag*. Atterbom läste ur Lycksalighetens Ö. Jag hade en faslig snufva och bröstvärk och var ganska illa disponerad, eljest skulle jag funnit det ännu roligare.

Den 15 mars. Inträffade den ovanliga händelsen att vi voro alldeles ensamma hela dagen. Vi voro minsann inte ledsna åt det, utan tillbringade aftonen på det angenämaste vis, läste i »*Die Braut von Lamermoor*».

Den 16 mars. På f. m. hade vi vår första Fransyska lection för Gubben Lignell. En torr och skröplig gubbe, alldeles utan tänder, hvarföre det var mycket svårt att förstå honom och nästan omöjligt att attrapera de finesser uti prononciationen som han bemödade sig att uttrycka för oss. Vi började att läsa en af Molières Comedier *Le Bourgeois Gentilhomme*. Våra lectioner äro mellan 12 och 1 tre gånger i veckan. — Gumman Ehrenborg kom strax efter och satt här hela långa runda aftonen — och lång var den i sanning!

Den 17 mars. Åter en Fransysk lection, hvarunder Gubben Lignell endast läste högt och vi satt och teg och hörde på samt skrattade ibland för full hals, när han med mycken pathos declamerade ur Molière. Skall undervisningen ej ske på annat vis, så hämta vi ganska ringa nytta deraf. — Fröknarna Stjerneld och Kræmer voro på visit. — Vi skulle på *Fredag* till Silfverstolpes, men Agnes hade så ondt i bröstet så att hon inte fick gå ut och jag var hemma hos henne.

Den 19 mars. Ribbing, Lilljebjörn, Hjalmar Lagerlöf och Herr Hjerne voro här till middagen. De förfogade sig bort genast sedan de fått maten uti sig.

Kl. 6 kom Ehrenborgs. Vi sutto i sängkammaren till det var alldeles mörkt. Den ena visiten kom efter den andra och det var så lustigt att se med hvilka osäkra dröjande steg de trädde in i skumrasket, ovissa hvad det var för menniskor de hade för sig. — Magister Carlstén kom tyst som en ande inskridande, men sen han fick syn på Moster ställde han sig att conversera med henne. Derpå kom Calle Hammarhjelm. Han slog sig genast ner bredvid mig i den tanken (som jag

sen fick höra) att jag var Agnes. Otto Ulff kom slängande. Det var mig omöjligt låta bli dra på mund, då han i mörkret gjorde sina bockar till höger och venster. — Sist kom dessert-ten Grefve Adolf Hamilton med sin vackra broder Hugo. Han är verkeligen en söt gosse! — Vi voro allesammans mycket animerade denna afton, till och med jag pratade och gick på och var i mitt eget tycke hyggligare än jag nånsin förr visat mig bland fremmande här i Upsala.

Den 20 mars. Agnes och jag smyckade oss på bästa sätt och gingo ner åt staden i ett gudomligt väder. Vi mötte en mängd utaf herrar. Vi gjorde visiter hos menniskor som jag aldrig förr hört omtalas. Bjudna till Fru Ehrenborg på Hugo Hamilton. Der var förutom vi, Silfverstolpes och en mängd med herrar, Westgöthar nästan alla. Vi skulle göra lekar men det lyckades inte. Det var tråkigt tyckte jag. Man skref också frågor och svar, men det ville heller inte gå, det var inga serdeles roliga eller qvicka. Lilla Gumman W. satt dock och ropade »charmante» vid hvarje. En tableau vivant som helt à-propos ställdes till efter en gammal målning som låg framme var det roligaste. Calle Hammarhjelm i qvinnodrägt med två små gossar bredvid sig föreställde »Liebe».

Den 21 mars. Under det jag till middagen tillagade fettisdagsbullar öfverraskade mig de båda grefvarna. Moster var utrest, Agnes inne i sitt rum. Jag fick höra hundar och herrar komma rusande opp för trappan och jag lemnade skorpor och mandelmassa i sticket, sprang först i handkammarn, sen i jumfrukammarn och stod der förskräckt och darrande. Men Grefve Adolf var inte så lätt afskräckt, utan sedan han gått genom alla rummen fick han rätt på mig, då vi båda mycket skrattade. Grefve Hugo var här för att visa sin hund, en broder till Rolph. Hunden var mycket söt, hans herre också. Den gröna sammetsvästen han hade på sig grep Agnes så hårdt, att hon sen satt sig att skrifva vers deröfver.

Den 22 mars. Agnes och jag gingo ut. Vi träffade på Ava på Riddartorget och gingo sedan med henne till Orangeriet. Högst få blommor voro ännu utslagna, men derinne doftade

sommar och ångade vällukt så att det gjorde godt i kropp och själ.

Man skulle ut på visiter om afton hos Lagerbrings och Ehrenheims. — O ve! — Klädda i siden och Cardinalkragar skulle vi klifva af i smutsen. Lagerbrings voro så hederliga att icke ta emot. Hos Ehrenheims var Cronstedts och en hel hop herrar. Vi sutto der kring ett bord med våra arbeten. Conversationen var ganska mager. Promenaden hem var det roligaste på hela afton. Vi mötte Turkiska musiken i Odenslund.

Den 23 mars. Aftonen bevistade vi mottagningen på Slottet. Der var som vanligt mycket folk, men ingen dans, derföre tyckte jag också det inte var så roligt som sist. Men de *charades en action* som nu uppfördes voro mycket roliga. Orden voro *Storverk* och *Nödfall.* Det första ordet uttrycktes sålunda, att lilla Adlercreutz, placerad ofvanpå Mgstr. Hultmans axlar, var en *stor* karl som gick och klef omkring i rummet. Sen kom en hop personer, besvärade af allehanda *värk* under ett ömkeligt jemrande och en doctor som kurerade dem. Det hela framställde ingenting mindre än ett af Hercules *storverk.* Det kom in någonting högst curiöst, som jag länge undrade hvad det skulle betyda och begrep inte förr att det var *Cerberus,* än jag fick se Hercules med lejonhud och en klubba komma rusande, öfvervinna det rysligt skällande belätet och sedan bära bort i sina armar en hvit gestalt. — Sista stafvelsen i sista ordet var mycket lustig. Idéen var tagen ur det poem Tegnér skrifvit om »*Halkan*» och hvilket Mgr Hultman läste opp vers efter vers, allt eftersom personerna framträdde och damp i backen. Först kom Ehrenborg, en stor Magnat med mycket stjernor. Han sprattlade förfärligt. Sen Adlercreutz som sprätt. Hammarhjelm, en fet prelat i tulubb. Hamilton och Robert Kræmer tvenne recensenter som slogo pannorna ihop och sen stöpo omkull alldeles handlöst. Alla gjorde sin sak mycket bra. — Man skref *bouts rimés* — musicerade — såg på gravyrer.

Den 24 mars. Fruarna Wensjoe och Lindblad gjorde f. m. visite. — Om aftonen voro vi hos Atterboms. Det var en af de trefligaste *Fredagar* i mitt tycke som varit. Atterbom läste högt ur manuscriptet till sitt utkommande arbete *Svenska Siare och Skalder.* Citationer af *Spegel, Columbus* och *Stjernhjelm,* som riktigt förtjuste mig. Jag har aldrig läst något af denna gamla gedigna poesien, så att det ägde för mig äfven nyhetens behag. Till slut läste han Stjernhjelms biographie. — Vi åt ägg och en gudomlig hafregrynsgröt till qvällen.

Den 25 mars. Marie bebådelsedag. Vi voro i kyrkan och hörde en torr predikan utaf Aurivillius. Om aftonen bevistade vi *Barngillet.* Jag fann mig obeskrifligt road af att se denna mängd af barn — ifrån 15 till 2-åriga voro de dansande. Det var en vacker anblick att se dessa små med långa lockar, hvitklädda, rosenkindade, glädjestrålande. Många voro oändligt vackra och de flesta dansade bra. Deras valsar och galopper var det roligaste att se. Det var alldeles gudomligt att se dessa små tjyfungar komma lufsande, skuttande, springande, en liten liten cavaljer och en ännu mindre dame, eller en temmeligen lång cavaljer med ett litet kryp till dame eller tvertom. Det var ochristeligt trångt, öfver 500 personer, så att de små hade knappt om rum för dansen och det var synd.

Den 27 mars. Moster och jag voro i bodarna på f. m. Ava var här och spelte Mendelssohnska saker med Agnes. Morbror bjöd oss tårta. Aftonen kom H-n, Baron Ugglas, lilla Schröder och Ribbing. Baron var aimabel, Grefven var melancholisk, Professorn sig lik och Magistern fåordig, såsom alltid när det är mera folk här.

Den 29 mars. Hela f. m. voro vi sysselsatta i köket. Här skulle bli *grand café.* Wensjoes, Lindblads, Claëssons, Valerius' Schröders, Annerstedts voro här. Fruntimmerna kommo på caffe, deras herrar och männer kommo efter på the och hämtade dem. Man satt och arbetade. De unga fruarna äro hyggliga och söta. Fru Wensjoe är vacker och rolig. Fru Lindblad städad och vettig. Jag talade en lång stund med

den sednare. — Smörgåsar, The och tårta bjöds omkring och kl. 9 gick alla sin väg.

Den 31 mars. Det var Fredag hos Ehrenborgs. Vi ströfvade dit i ett ohyggligt väder. Länge pratades innan läsning blef af. Många böcker voro på förslaget, slutligen stadnade man vid valet af *Martyren* af *Albano*. »Lilla Gumman» föreläste med sin vanliga preciösa och distinkta ton. Ingen menniska hörde på mer än Fru S. och Atterbom. Hos ungdomen rådde en osläckelig skrattlust. Carlstén pratade continuerligt vid Thekla, oaktadt han erhöll flere »varningsgrader» af fruarna. Ava och Agnes skref biljetter till hvarandra. »Grannarna i skärgården» satt bakom och skref rebus. Josephson skref bouts rimés. Tham nystade garn. Jag förhöll mig passivt, men deltog med opplifvade lifsandar i munterheten omkring mig. Endast några detacherade meningar hörde jag af Martyren. Jag satt bara och väntade på en crisis, då läsningen måste upphöra. Den inträffade slutligen då, vid uttrycket »en skön adertonårig mensklighet», hela församlingen råkade i en *burst of laughter* så att lilla Gumman tappade tråden och hittade den aldrig mera. Man kunde riktigt säga att Martyren blef uthvisslad i Upsala litterära kotteri. Morbror hade redan i början ordentligt slagit sig till ro i ett soffhörn, der Fru Knös bäddade med kuddar under hans hufvud. Endast Atterbom, den beskedliga menniskan, fällde pligtskyldigast ett och annat mildt omdöme och bad för all del att det sätt, hvarpå *Albano* blifvit emottagen i Upsala, icke måtte transpirera till Wermland. — Vi soupérade i Richards rum. Gröna ärter med stekt fläsk, fogel, en sorts besynnerlig crême, allting arrangeradt på det finurligaste och crustillösaste. Fru Ehr. nar en passion för det som är randigt och hoprört och konstigt. — Fru Schröder proponerade *du* med mig i tamburen. Vi åkte hem i Omnibus.

UPPBROTT FRÅN UPPSALA

Allt angenämt får dock ett slut en gång, så även denna glada Uppsalavinter. Med aprilvindarna drager den unga värmländskan lik en annan flyttfågel till sitt land igen. Men även andra rubbningar försiggå samtidigt inom den Geijerska hemcirkeln. De första dagarna av april får familjen ett besök av kammarherre Nordenfeldts från egendomen Björneborg i Värmland, vars dotter Cecilia, »lilla Cissa» kallad, en livlig och förtjusande ung dam, är Agnes Geijers intima vän. Hastigt blir det beslutat, att Agnes skall göra Nordenfeldts sällskap, då de efter några dagar återvända till Värmland. Detta beslut förkunnades av Morbror för det »sjungande sällskapet», vilket en förmiddag är samlat hos Geijers för att repetera till Josephsons soaré. Nyheten väckte allmän förbluffelse. »Josephson såg alldeles *stupefait* ut.»

Med Agnes avresa är det i kusinens ögon »slut med mitt nöje i Upsala. Jag kan inte beskrifva hur tomt här blef.»

För Ulla själv återstodo dock ännu några Uppsaladagar, passerade under sällskaplighet efter vanliga trallen. Den 12 april bevistar hon Josephsons soaré. »Der vankades vacker musik. Men det drog nästan länge ut på tiden.» — Vardagsgästerna gå såsom förr ut och in i de Geijerska dörrarna och söka så gott det sig göra låter dölja sin misstämning över frånvaron av den magnet som — och detta gäller särskilt en viss ung man — utgjort husets förnämsta attraktion.

Påskhelgen tillbringas jämförelsevis i stillhet. Påskaftonen är likväl umgänget samlat hos Geijers. Därom berättar Ulla:

»Afton var det läsning här, men det blev intet stort utaf utan pratades för det mesta. Ribbing slog sig på att conversera med mig. Vi hade en lång tête à tête i sängkammarn. Alla voro de så vänliga emot mig och sade till och med att det var ledsamt jag skulle resa. Jag är dem så tacksam de goda menniskorna!»

Morbror hade en af sina *faruter* emot Almquist och Prestерskapet, svor och hoverade med armarna, kallade dem ideligen de förb. svartrockarna, var och knuffade på den stackars Beckman som för tillfället var den enda som representerade dem. — Jag tänkte på »Andeskåderskan» och bäfvade!»

Strax efter påsk föranleda underrättelser från hemmet ett påskyndande av avfärden. De besök Ulla avlägger hos de intimare familjerna, Silfverstolpens, Knösens, Atterboms, Schröders, Ehrenborgs, äro nu avskedsvisiter.

»Öfverallt rönte jag vänlighet», har hon antecknat, »mer än jag väntat och förtjänat, och minnet af dessa sista stunder i Upsala skall alltid blifva mig kärt. Hur skulle jag trott», tillägger hon, då hon erinrar sig den rörelse de nyförvärvade väninnorna visat vid avskedet, »att min bortresa skulle kosta någon tårar? Att man brytt sig det minsta om mig. Så mycket mer fängnades och rördes jag deraf».

Dessa blygsamma ord, sprungna ur ett uppriktigt och ödmjukt hjärta, hade nog skäl för sig. Hur många i den lärda och briljanta församling, som utgjorde det tongivande Uppsala, hade i själva verket fästat sig vid det bleka, tystlåtna unga fruntimmer, som under denna vinter utgjorde ett led i den Geijerska hemkretsen! Geijers systerdotter blev föremål för vänlighet och välvilja, men hennes egen person väckte väl knappast någon uppmärksamhet. Så anade nog blott få, att bakom den stilla tillbakadragna ytan doldes en fin och klok »Beobachter», för vilken ingen av skiftningarna i Uppsala sällskapsliv, skuggor som dagrar, gingo förlorade.

Malla Silfverstolpe nämner i sina memoarer endast helt flyktigt Ulla von Heland, då i samband med hennes avresa. På den korta stund hon gjorde sin avskedsvisit, säger sig Malla ha lärt känna Geijers systerdotter bättre, än under hela hennes föregående vistelse i Uppsala.

Men inom familjen, då Ulla ej var bunden av sin blyghet, kunde hon ge sig hän och slå sig lös, där har hon varit omtyckt och uppskattad. Allt tyder på att den varmaste sympati och det hjärtligaste förhållande ägt rum mellan henne

och de anförvanter, i vilkas gästfria hus hon under nära ett halft års tid vistats. »Den snälla Ulla», skriver fru Anna Lisa till sin dotter efter Ullas avresa, »jag håller bra mycket af henne. Hon förenar så mycket af hvad som passar mig.»

Att Geijer funnit själva grundtonen i sina unga systerdotters väsen, därom vittna bäst några ord tillägnade henne och tecknade av honom själv i en henne till julklapp skänkt almanacka. De lyda:

Lycka söka, oro vinna
är så mångens levnadsstig,
vara stilla, god och trogen
är för lyckan vara mogen,
därför skall du henne finna,
om hon re'n ej funnit dig.

*

Så här lyder dagbokens sista anteckning, nedskriven sent på kvällen den 17 april:

»Och nu farväl Upsala! Blott en natt har jag ännu qvar af min vistelse här. Att jag varit här nära $^1/_2$ år förefaller mig gåtolikt, så fort tycker jag tiden har gått. Jag har haft roligt, jag tar med mig många kära minnen. Gud ske lof för allt det roliga jag fått smaka. Det förefaller mig som vore denna vinter en afdelning i mitt lifs roman. Jag börjar ett nytt capitel, som icke torde bli så gladt och bekymmersfritt. Jag börjar äfven i morgon ett nytt lefnadsår! — och jag är vemodig! — — Dock — ingen *burst of feelings*. Jag har tagit det till en regel sen jag började denna dagbok. Kl. slår 12. Jag somnar ifrån mitt vemod.»

GEIJER I RANSÄTERS FAMILJEARKIV

GEIJER I RANSÄTERS FAMILJEARKIV

Ej särdeles mycket ha Ransäterspapperen att förtälja om den man, utan vilken namnet Ransäter väl aldrig fått någon historisk klang. *Erik Gustaf Geijers* gestalt skymtar där blott undantagsvis, och t. o. m. i den avdelning av släktminnena, som närmast berör hans egen familj, jag menar systern Lotta Geijers historia, sådan den kunnat framläggas, tack vare de från och till henne ställda breven, spelar brodern Erik Gustaf en föga framskjuten roll. Den egna lilla sfären är det, som ganska naturligt för övrigt, utgör huvudintresset för fästmön och den nygifta unga frun, och längre än till den sistnämnda värdigheten hann, som bekant, ej Lotta Geijer under sitt korta levnadslopp.

Jag vet ej om det är känt, hur ofta Geijer efter faderns död och fädernegårdens övergång i andra händer besökte Ransäter. Ofta torde det ej ha varit, och naturligtvis ännu mer sällan sedan svågern Troilis bortgång och det Troiliska hemmets i följd därav så småningom skeende upplösning.

Men trots det, att de närmaste banden avslitits, förlorade den kära fosterbygden ej sin dragningskraft för denne dess berömda son. Ehuru med långa mellanrum hade de familjer, som efter den Geijerska uppehöllo Ransätersdalens traditioner, lyckan att som gäst få mottaga honom i sina hem. Ingen berättelse om dessa besök finnes visserligen nedskriven, men de voro alltför sällsynta och epokgörande tilldragelser, för att de ej skulle i gott minne bevaras och ofta relateras av denna

»stilla gröna dals» bebyggare. Så brukade de kvinnliga medlemmarna av familjen Dahlgren, vilka nästan alla voro begåvade med vackra röster, ännu på ålderdomen med stolthet erinra sig, att professorn vid sina sommarvistelser i Ransäter brukat låta de unga flickorna inöva av de fyrstämmiga sånger, han komponerat, och att han, i förtjusning över dessa prestationer, däri lyckliga naturanlag ersatte vad som brast i konstnärlig skolning, utropat: »Ni sjunger bra, flickor, och därför tycker jag om er, och alla flickor, jag tycker om, ger jag en kyss!» Varpå han utdelat kyssar över lag och tagit allesamman på en gång i famn, vilket förutsätter, att den gode professorn ägt en ganska rymlig sådan, i betraktande av att den Dahlgrenska flickskaran räknade precis det antal, som erfordras för en dubbelkvartett, d. v. s. summa *åtta* individer.

Emellertid fogade omständigheterna det så, att Geijers förbindelse med sin fosterbygd och fädernegård skulle komma att bestå ända till hans levnads slut. Anknytningspunkten, om än indirekt, var just den yngre landsman, vars namn även är oupplösligt förbundet med samma bygd; jag menar Fredrek på Rannsätt. Landsmansskapet ensamt, även om det som här ej blott omfattade landskapet utan själva platsen, hade dock troligen ej varit tillräckligt för att bringa de båda värmlänningarna i närmare beröring med varandra. Något annat kom till, och det var släktskapen. I och med sin förlovning med Geijers systerdotter, Ulla von Heland, hade Fredrik Dahlgren förvärvat en förmån, som han med skäl ansåg som en av sitt livs stora vinningar, den att upptagas som en medlem av Erik Gustaf Geijers familj och att räknas till den sig ständigt vidgande kretsen av vänner och beundrare, för vilka den store tänkaren var den värmande och inspirerande medelpunkten.

Av F. A. Dahlgrens brev från Uppsala finner man visserligen, att han även före denna tid varit personligen bekant och umgåtts i det Geijerska huset. Vi erinra oss hurusom han en gång säger sig ha begärt och erhållit professorns råd

i fråga om valet av levnadsbana, ävenså att han, frenetisk lokalpatriot som han var och böjd att med en viss ringaktning betrakta allt som icke kom under rubriken Ransäter, i sin kritik över Uppsala sällskapsliv nådigast undantagit Geijers och Atterboms familjer, där han erkänner sig en och annan gång ha funnit det »geistigt».

Ett slag av »Verkehr», som obestridligt ej gav rum för något större mått av »geistighet», omtalas för övrigt ha ägt rum mellan professorsfamiljen och »unge Dahlgren», såsom denne tituleras i Geijers familjebrev. Det var då man begagnade sig av tillfället att genom den till hemmet vid ferierna återvändande Ransätersbon få brev, paket och dylikt befordrade till släktingarna i Värmland. Att Fredrik Dahlgren allt emellanåt fick tjänstgöra som en sådan överbringare, därom talar, som sagt, den Geijerska korrespondensen, vartill kan läggas en bland Ransäterspapperen förefintlig till »Herr magister Fredrik Dahlgren, Ombord på ångfartyget *Vermland*» adresserad biljett, undertecknad »Din vän E. G. Geijer», däri i emottagarens vård anförtros »en hattask och tvenne knyten», med den bifogade förmaningen, att dessa föremål måtte förvaras »för väta och annan åverkan».

Men om, som här visats, den gemensamma hembygden hade någon del i den vänskapliga förbindelsen mellan Geijer och hans yngre landsman, så blev, som sagt, denna förbindelse av ett annat och långt intimare slag genom släktskapsförhållandet. För systerdotterns trolovade skulle hädanefter, med släktkärlekens, och väl också med den personliga sympatiens rätt, dörrarna till Geijers gästfria hem alltid stå öppna, ett privilegium som denne, så snart tillfälle därtill erbjöd sig, var alltför lycklig att begagna sig av.

Så ofta skulle dock detta ej ske. Samma år förlovningen ingåtts, eller 1841, lämnade F. A. Dahlgren universitetsstaden för att i Stockholm börja genomgå de första graderna på ämbetsmannabanan. Vägen till Uppsala var den tiden lång och besvärlig, antingen den tillryggalades i diligens eller med skjutskärra, eller, under den vackra årstiden, med ångbåt,

och en resa dit ifrån huvudstaden företogs nog ej utan en utomordentlig anledning. En sådan anledning, som man väl kan anse för vår unge man varit tillräckligt utomordentlig, yppade sig hösten 1842, då Ulla von Heland var kommen från Värmland för att gästa sin morbroder i Uppsala. Tvenne gånger under detta minnesvärda besök, som räckte till april följande år, sammanträffade fästefolket under det Geijerska husets tak, vilka tilldragelser, som föregående kapitel utvisar, antecknats i den unga fästmöns dagbok från denna tid.

*

Här må en liten episod relateras, då Fredrik Dahlgrens namn var inblandat i det Geijerska, ehuru på ett för den förstnämnde mindre behagligt sätt. Den åsyftade händelsen hade timat omkring ett och ett halft år före de i dagboken skildrade och kan betecknas som en av dessa »stormar i ett glas vatten», som fort nog blåsa upp i småstadssamhällen för att lika fort lägga sig och glömmas. Dahlgren har själv beskrivit sakens förlopp i ett brev till Ransätersväninnorna, daterat den 17 april 1841, vari han, efter att ha redogjort för sitt deltagande i Uppsalas musikaliska tillställningar, skriver:

»Genom den enthusiasm, som jag kanske något för högljudt yttrat på musiksoiréerna härstädes öfver de sköna saker, som föredragits, hade jag för någon tid sedan råkat bli ett oskyldigt föremål för allmän förbittring, i anledning af en insänd artikel i Upsala Tidningar, der musiken och de musicerande blefvo föremål för kritik och anmärkningar under form af en saga ur *Tusen och en natt*. De sjungande damerna målades der med de brokigaste och mest österländska färger, somliga till sin nackdel, andra till sitt högeliga beröm. Synnerligt loford både i afseende på sin sång, sin figur, sin klädsel och sin grace, hade M:sell Agnes Geijer fått. Deraf slöts *pro primo*, att författaren till den insända artikeln måste vara dödeligen förlibt i den tydligen påpekade m:sell Geijer, och att han sålunda öppet och offentligen uttalat en ordentlig kärleksförklaring. *Pro secundo* slöts, att författaren måste

vara en Wermlänning, eftersom dottern till Wermlands nations inspektor blifvit så öfverjordiskt målad och förgudad. Nu öfvertänktes vidare, hvilken person bland Wermlands nations ledamöter man naturligast kunde förmoda vara författare till en slik enthusiastisk skrifvelse, och behagade sålunda genast falla med misstanken på mig af det skäl, att jag, såsom den der aspirerade att blifva Docens i æsthetiken, nödvändigt måste hafva studerat *Tusen och en natt!* Dråpliga argumenter! — Denna grundlösa misstanke gick ur munn i munn genom hela staden, och snart var det nästan allmänt talämne, att Mag. Dahlgren otvifvelaktigt var författare till den »skandalösa» artikeln. Jag fick många sura miner och underliga blickar öfver mig, hvar jag gick fram. Jag blef då allvarsamt betänkt på att insända en replik i Upsala Tidningar för att taga min heder och ära i försvar. Men vid närmare besinnande fann jag, att jag ej kunde skrifva replik på ett blott mundtligt rykte, som aldrig utgått i tryck. Jag måste således förbida tills verkliga författaren slutligen upptäcktes, och nu mera tror väl knappast någon *mig* om artikeln. Men den verkliga författaren är dock en Wermlänning, hvarföre mången tror ännu i denna dag, att vi båda skrifvit i kompagni. Men jag skall när som helst åtaga mig att tryggt lägga fingrarna på bibeln och svära, att jag icke äger den ringaste del i den, på det hela taget dumma och andefattiga tidningsartikeln.»

Efter vad en minnesgod kännare av denna tids Uppsalaliv intygat, blev den oskyldigt anklagade fullkomligt rentvådd, enär han kunnat styrka sitt alibi, d. v. s. bevisa, att han alls icke varit närvarande vid den omtalade musiksoarén. Vad den verklige författaren beträffar, synes misstanken med rätt stor bestämdhet ha utpekat magister Sigurd Ribbing såsom den skyldige, och att han med sitt inlägg velat ge en snärt åt den exklusivitet, som utmärkte universitetsstadens societé. — Om »Ribbingens» lilla svaghet för recensioner vet ju Ullas dagbok att berätta. — Det att artikeln i sin övervägande skarpa kritik över damerna på ett så eklatant vis undantar Agnes

Geijer, vilken ifrågavarande magister mycket beundrade, samt mamsell Hanna Hæffner, blivande fru Ribbing, ger onekligen stöd åt antagandet. Det svar, som Ribbing lär ha avgivit, då han tillfrågades om saken, var avfattat på följande diplomatiska sätt: »Antingen har jag gjort det, och då kan det inte vara angenämt för mig att få en sådan fråga, eller också har jag inte gjort det, och då bör jag få vara i fred för alla frågor.»

*

När man nästa gång — kronologiskt betraktat — finner Geijers namn i Ransäters familjearkiv, äro förhållandena förändrade. Det historiskt vordna Geijerska huset i »Fjärdingen» utgör ej längre den yttre scenen. Densamma är nu förlagd till Stockholm, där Geijer, som bekant, hösten 1846 rett sig ett nytt bo i, som det heter i en av hans minnesteckningar, »det palats som af Gustaf III rests åt de fosterländska sånggudinnorna». Han hann där aldrig slå rot. Redan nästa vår hade han, enligt sitt eget uttryck, »flyttat upp i en högre skola».

Om den *första* julaftonen i det nya hemmet, som var Erik Gustaf Geijers *sista,* finnes en kort skildring bevarad. Fredrik Dahlgren skriver nämligen i ett brev till sin fästmö, daterat *den 28 dec. 1846.* — »Jag trodde mig få tysta juldagar, men nej. Till julafton var jag bjuden hos Professor Geijers. Det var oändligt trefligt. Julgranar med ljus och äpplen stodo på ömse sidor om gubben Geijers bröstbild. Gubbens ansigte var idel solsken. Kamrerns, Prof. J. H. Schröder och Richard Ehrenborg voro der. Alfred och Gustaf voro naturligtvis hemma. Julklappar en mängd, en hel korg full, med roliga versar. Kamrerskans och Lottas voro synnerligen bra. Det var sant, morbror Knut var ock tillstädes. Professorn hade på de flesta af sina julklappar glömt att utsätta till hvem de voro. Han fick således sitta och säga detta mundtligen, hvilket tog sig ganska komiskt ut. Jag fick en almanacka af honom med följande ej särdeles djupsinniga vers:

»Uti en dal här är en gren,
som lofvar godan frukt.
Jag önskar af den gren
må många grenar komma
med knopp och löf och blomma
i ära och i tukt.»

Jag gaf Agnes 2:ne klappar: 1:o musiken till 'Wermlänningarne', 2:o Ett nytt häfte sånger af *Jacob Josephson*. Agnes fick en hisklig mängd julklappar. Slutligen satte man sig till bords, åt lutfisk, gröt och tårta och drack vin. Professorskan drack med mig din skål. Så skildes man åt nöjd och belåten och gick hvar och en till sitt.»

På Annandagen var brevskrivaren, efter vad han berättar i brevets fortsättning, åter »hos Professorns till afton. Der voro Atterbom med familj samt Lindblads. Jag måste härma morbror Emanuel på Sunnemo, hur han bar sig åt i qvadrillen. Det väckte stor munterhet.»

I den omtalade almanackan för år 1847, vari man läser ovan anförda, onekligen »ej särdeles djupsinniga vers» av Geijer, dedicerad »Till Fredrik Dahlgren», skulle *fredagen den 23:e april* den betydelsefulla anteckningen inflyta: »*E. G. Geijer dog kl. 7 e. m.!*» Några dagar förut, eller måndagen den 12 april, tecknar almanackans ägare sig följande omständighet till minnes: »Såg jag E. G. G. sista gången. Läste aftontidningarna för honom.»

Ehuru Geijers sista sjukdom var kort, hade hans hälsa länge varit vacklande, och döden kom nog icke oväntad för de närmaste. Så läses i ett brev från Fredrik till fästmön i Värmland, daterat 18 mars 1847:

»Gubben Professorns tid blir väl troligen ej lång. Han har haft ett par anfall af svindel nu inom 14 dagar, och detta är högst betänkligt, ty det kommer så häftigt på, att han en vacker dag kan slå ihjäl sig.»

De ofta påkommande svindelanfallen voro förebud, om vilkas ödesdigra natur väl ingen kunde misstaga sig. Men själv tålde Geijer i det längsta ej att bli påmind om sin till-

tagande svaghet, ehuru han gärna begagnade stödet av en yngre och starkare arm vid sina promenader på Stockholms gator. Hans unge landsman, som i kraft av den blivande släktskapen på det vänligaste upptagits i den intimare familjekretsen, fick ofta tjänstgöra som ett sådant stöd. Med en viss diplomati måste dock ciceronskapet skötas, då en allt för ivrig tjänstaktighet kunde tagas illa upp. Så hände det en gång, att vid återkomsten från en sådan promenad, professorn vacklat i trappan till sin bostad, varför hans följeslagare förskräckt sträckt ut sin arm för att hindra fallet. Ganska omilt blev den erbjudna armen tillbakastött med ett bistert: »Jag hjälper mig nog själf.»

Om förloppet vid Geijers sällsynt sköna död meddela de papper, som här äro min källa, intet. Det brev Fredrik kort efter dödsfallet tillskrev vännen Uno Troili i Rom och som utan tvivel innehållit en del detaljer, som för oss skulle varit dyrbara, är tyvärr icke bevarat. Almanackan berättar blott för d. 26 april: »Geijer bisattes. Jag var med såsom bärare.» Av ett brev från fru Sofie Lindblad till fru Silfverstolpe med en skildring av Geijers sista stunder få vi veta, att de övriga bärarna voro de tre sönerna, den blivande mågen Adolf Hamilton, Adolf Lindblad, Janne Geijerstam och Edman (en släkting på långt håll). Det korta avståndet mellan Geijers bostad i kungl. teaterhuset och den mitt emot belägna Jakobs kyrka, där begravningen den 5 maj ägde rum, möjliggjorde för de närmaste anförvanterna och vännerna att visa den store döde denna sista kärlekstjänst.

*

Det band, som förenade F. A. Dahlgren med den Geijerska familjen, skulle icke slitas med professorns död. Utom det intima personliga umgänget, vilket under fru Anna Lisa Geijers återstående levnad fördes mellan henne och systerdottern samt dennas make, kom Dahlgren i sin egenskap av utredningsman i Geijers litterära bo i en nära rapport till arvingarna.

Som bekant hade Geijers äldsta son påbörjat utgivandet av sin fars skrifter. Den vackra minnesteckning, som inleder deras första del, är författad av honom. Men han bortrycktes hastigt av döden hösten 1849, innan han hunnit fullgöra sitt verk. Mellan Knut Geijer, en rikt begåvad och med många vinnande egenskaper utrustad man, och den jämnårige Fredrik Dahlgren hade rått ett nära vänskapsförhållande, ytterligare befästat genom kamratskapet i Riksarkivet, där de båda tjänstgjorde. Den sistnämnde hade varit närvarande vid vännens dödsbädd, samt haft den tunga plikten att delge de närmaste anhöriga, av vilka ingen för tillfället vistades i Stockholm, förlusten. Liksom det kom på Dahlgrens lott att vara behjälplig vid ordnandet av den dödes affärer, blev det åt honom Geijers släkt anförtrodde fullbordandet av hans nyss påbörjade arbete: redigeringen av de samlade skrifterna. Adolf Hamilton, sedan sommaren 1847 Agnes Geijers make, för i avseende å uppgörelsen familjens talan. »Du äger», skriver han i det brev, där uppdraget framföres, »både förmåga därtill och den pietet för hans minne, som fordras för att på behörigt sätt utgifva det som får tryckas af det otryckta.» Det är också Hamilton som några år senare, eller i ett brev av den 26 juni 1855, då arbetet var fullbordat, å så väl sina egna som de övriga Geijerska arvingarnas vägnar uttrycker sin tacksamhet »för det utmärkta sätt, hvarpå du utfört det besvärliga och omsorgsfulla uppdraget att ombesörja utgifvandet af professor Geijers skrifter.» Ord vilka bevisa, att de närmast intresserade skänkt det fullgjorda värvet sitt gillande.

Emellertid gav, särskilt utgivningen av Geijers brevväxling, anledning till en ganska livlig korrespondens med brevens ägare; några av dessa skrivelser äro bevarade och sakna ej sitt intresse. Att Geijers hustru är den, som rörande denna del av den litterära kvarlåtenskapen sitter inne med den största sakkännedomen är naturligt, och till henne synes utgivaren ofta ha vänt sig både för brevens åtkomst och deras urval, liksom för åtskilliga andra upplysningar. Som

svar på en sådan begäran skriver fru Geijer bl. a. den 2 jan. 1851, i ett brev daterat Blomberg (mågens egendom å Kinnekulle), efter att något längre ha uppehållit sig vid en del andra familjeangelägenheter:

»Jag vet ej om vi någonsin fingo igen af Arrhenius flera bref *till* salig Geijer (af åtskilliga personer), hvilka Arrhenius hade till låns och talte om att binda in. Månne dessa kunna finnas bland de papper du har eller vara qvar i Arrhenius sterbhus? — Jag saknar äfven en uppsats af mig, skrifven 1847 om hösten, med öfverskrift: *'Några drag ur Geijers enskilda lefnad'*, hvilka jag lämnade till Knut att begagna vid hans författande af Geijers lefnadsteckning. Jag igenkänner ock åtskilligt derur och ser att han då haft den. Men sjelfva conceptet, det var ej annat, skrifvet på groft halmpapper, finns ej. Måhända är det förkommet.

Ämnar du föra in i hans arbeten en liten tidningsartikel, som stod i Aftonposten i Mars månad innan han dog, som jag tror hette 'En ekonomisk dröm?'[1] Jag önskade mycket att läsa den och minns med en vemodig känsla den morgon, han talade om denna dröm för mig, huru dålig han då redan var, nästan omedvetet för honom sjelf. Han satte sig genast att skrifva upp den sedan han klädt sig, ty det var en *verklig dröm*, som naturligtvis ej troddes af den, som sedan i en annan tidning öste ovett deröfver, hvilket han oförsigtigtvis fick läsa och som mycket irriterade honom.

Mycket skulle vara intressant för flera än mig ur hans mer än 30-åriga correspondance med mig, men det fordrar en ömtålig och noggrann hand att redigera och jag betror mig knappt sjelf derom. Emedlertid skall jag tills vidare iordningställa och afskrifva efter min egen urskillning. Kanske jag sedan, om jag lefver, kan underställa dig och professor Carlson dess pröfning. Den senare har flera gånger uppmanat mig till detta företag, äfvensom att bifoga några drag ur Geijers enskilda lefnad. Måhända en gång efter min död

[1] "En ekonomisk dröm" stod införd i tidningen "Dagligt Allehanda" för den 26 febr. 1847. Se Geijers samlade skrifter 7: de bandet sid. 481.

det skulle kunna offentliggöras, och hos kommande slägte af ungdom uppfriska minnet af *menniskan* Geijer.»

Ur ett annat brev från Blomberg av den 17 sept. 1854 berör fru Anna Lisa likaledes brevutgivningen.

»Jag skrifver i dag till Fru Löwenhielm för att insinuera ifall hon har något bref ifrån sal. Geijer, att hon ville genom sin son aflämna till dig, om du tycker att det förtjenar att tryckas. Jag talade äfven vid Atterbom, då han för en månad sedan var här på besök, i samma intention. Han sade att han möjligen kunde ha något, som kunde komma med i samlingen (sedan äldre tider), men att han så litet tagit vara på sin correspondance, att det blifver en otrolig möda att bland hans massor af bref och papper taga reda derpå. Att vidare bombardera Böttiger, vet jag ej om det är värdt, då han så dumt afundsjukt jämt undviker att uppfylla sitt en gång gifna löfte — nu skyller han på sina ögon. Men jag har lust att skicka Fru Silfverstolpe på honom, ty hon plägar ej ge sig.»

Känt är, att ett urval av de ovan påpekade breven sedan ingingo i Geijers skrifter. Att även Böttiger, tack vare fru Silfverstolpes energi, givit med sig, framgår av ett brev från nämnda fru till utgivaren med anledning av hennes egna bidrag till samlingen.

»Anmodad», skriver fru Silfverstolpe (Uppsala d. 15 okt. 1854), »af min vördade och älskade vän enke Fru Professorskan Geijer att till Herr Magister Dahlgren öfversända hvad jag möjligen under vår mångåriga bekantskap kunde hafva samladt efter salig Erik Gustaf Geijer, har jag noga genomläst gamla bref och afsänder här hvad som, utan att vara allt för enskildt, har några caractéristiska drag af den aflidne ädle mannen. Jag tänkte först att deraf göra utdrag, men som min högra hand af gikt ibland med möda kan föra pennan, tar jag mig nu den friheten sända de egenhändiga skrifterna till Herr Magister Dahlgrens genomseende, ifall der finnes något som kunde användas till den tryckta brefsamlingen. Men som hvarje blad af den nu mera förmultnade handen är mig hjerteligen kärt och dyrbart, anhåller jag på

det högsta att de noga tagas till vara och mig snart återsändas. 20 äro bladen enligt det lilla medföljande registret. — I samma paket medföljer ock från Professor Böttiger några bidrag.»[1]

Meddelandena mellan Atterbom, som ju lämnat det kanske största bidraget till den offentliggjorda Geijerska korrespondensen, och utgivaren, voro för denna orsaks skull tätast och innehållsrikast. Några av Atterboms yttranden i denna sak förtjäna att uppmärksammas, särskilt emedan man därav finner bekräftat, det för övrigt väl kända faktum, att brevens ägare underkastat dem en viss redigering, innan de överlämnades till trycket.

Korrespondensen mellan de båda författarne förskriver sig annars från 1850 och rör sig om Atterboms egna arbeten. I ett av de första breven uppgör den äldre av dem duskap med följande ord: »Bäste Broder! Låt mig hädanefter nyttja detta sjelfskrifna uttryck af mångårig vänskap! Jag har många gånger haft på läpparna att erbjuda den!»

Första gången Atterbom tillskriver Dahlgren om sina brev från Geijer är den 29 okt. 1854.

»Härmed några rader i förväg att låta Dig veta det jag, enligt en helsning från Fru Geijer, nu som bäst är sysselsatt med att urvälja och i ordning ställa en 15 à 20 bref till mig från hennes man, hvilka, såsom jag hoppas, efter omkring en veckas förlopp skola komma Dig tillhanda. De gå från 1813 till 1827 (ungefär); åtskilliga af sednare datum ligga så kringströdda i mina chaotiska pappersmassor, att jag omöjligen *nu* hinner framleta dem. — Mera härom vid sjelfva sändningen. Jag har mycket svårt, att från mina öfriga nuvarande sysselsättningar eröfra några stunder åt denna. Den har mellertid hos mig väckt mången ljuf rörelse, mången allvarlig och innehållsdiger betraktelse öfver mig sjelf, öfver honom, öfver dåtiden och nutiden.»

Följande brev är av en vecka senare.

[1] Intet brev till Böttiger ingår i den i de samlade skrifterna intagna brevsamlingen.

»Här kommer nu», skriver Atterbom d. 5 nov. 1854, »ungefär hälften af de *Geijeriana*, som jag för denna gång är i stånd att meddela; ty mycket af sednare data är gömdt bland mina chaotiska pappersmassor, och kan ej upptäckas förr än längre fram. Är du nöjd med denna sändning, så skall jag så fort jag hinner skicka resten. Med stor diplomatisk trohet har jag här meddelat allt som kan gifva en klart objektif bild af vårt ungdomsförhållande, och med detsamma i flerahanda hänseenden bidraga till denna lika *vackra* och *ömma* som *stora* själs caracteristik. Af *privatoria* och *privatissima* har jag visserligen uteslutit åtskilligt, men tyckt mig böra bibehålla ett och annat som, om än i smådrag, skildrar hans husliga trefnad, hans godsinthet, hans humor, det dåvarande sällskapslifvet i Upsala o. s. v. Af samma orsak har jag bibehållit — ehuru med mycken sammandragning[1] — hans ädelmodiga bemödanden att skaffa mig understöd från Prins Oscar och Carl Johan, ja, hans anbud att sjelf bispringa mig med ett årsbelopp af sin Professorslön. Naturligtvis emottog jag ej detta, och det förutnämnda förslaget gick upp i rök; men hans redliga, brinnande välmening var densamma. — Att jag måste skicka Dig till offentliggörande så mycket som länder till mitt beröm — och ett beröm, hvaröfver säkert mången mig hätsk *Geijeroman* skall storligen spärra upp ögonen — det rår jag ej för. I det följande skola likväl, till någon tröst, äfven skrapor — till och med bastanta — förekomma.

När Du begagnat dessa papper, kan Du vid tillfälle återställa mig dem. Lefver jag nog länge att skrifva min egen Biographi, så ämnar jag begagna dem; kanske med tillägg af ett och annat, som nu blifvit uteslutet.»

»Längesedan», heter det i det följande brevet (14 jan. 1855), »hade jag bort tacka för Ditt sednaste vänskapsfulla bref och skicka Dig flera *Geijeriana*, men sedan jag tillbragt November månad i stenkrämpor och nödtvungen overksamhet (nyligen har jag åter haft en stark släng deraf), var jag alldeles

[1] T. ex. uteslutning af samtal med Prins Oscar m. m. för att ej kompromettera.

kommen ur takten med de återstående brefvens reviderande. Under Julhelgen har jag dock åter gripit saken an och ämnade för några dagar sedan skicka Dig en ny packa. Men just som jag skulle afsända den, upptäckte jag en chronologisk oreda, som fordrar någon ytterligare tid och möda att afhjelpa. Den hade uppkommit deraf, att *nästan alla* de Geijerska brefven till mig under åren 1820 och 1821 äro *odaterade*. Näppeligen kan numera den villervalla *fullt* redas; men åtminstone böra inga *påtagliga* anachronismer (så vidt möjligt är) qvarstå. — Jag hoppas i alla fall, att innan den 1 Febr. kunna skicka Dig *alltsamman*.»

Först den *15 februari* kan Atterbom tillkännagiva: »Här kommer nu *sista* sändningen af *Epistolæ Geijerianæ*. Några sednare har jag visserligen (t. ex. i anledning af mina *Grundlinier till en Åstetik* — en liten bokunge skänkt endast åt vänner — min lilla *Skandinaviska* skrift o. s. v.); men de äro så begrafna bland chaotiska pappersmassor, att jag för det närvarande ej kan upptäcka dem. Möjligtvis kunna de i en framtida ny upplaga tilläggas. — Vid ett och annat af de meddelade brefven har jag tillåtit mig att här och der införa smålappar, biljetter o. s. v. från Geijer, erhållna under samma tid — så ofta som dylika innehållit något på ett eller annat sätt *caracteriserande* och *suppleerande*.

Föröfrigt har jag ju redan, en gång för alla, inrymt *Dig* rätt att borttaga hvad *Du* möjligen finner vara *för* mycket enskildt. Näppeligen lär der dock förekomma mycket, som ej har, i *sin* art och på *något* vis, ett biographiskt och historiskt intresse.

Med hvilka sinnesrörelser jag genomgått och nu slutligen afsänder de Geijerska brefven, kan Du lätteligen föreställa Dig. — Ett par rader torde jag få utbedja mig äfven om dessa sistas lyckliga framkomst.

Din gamle tillgifne
Atterbom.

Den 20 maj 1855 kommer erkännandet av att det fullbordade verket vunnit den gamle skaldens gillande. Därom skriver han:

»Käraste Broder!

Tusen tack för den nya delen af *Geijers Skrifter!* I afseende på de från mig sända brefven hade jag ju gifvit Dig *plein pouvoir* att upptaga eller utesluta efter Ditt eget godtfinnande. Mig synes det hela vara ganska väl redigeradt och arrangeradt. — Men hvar är *'Menniskans historia'?*»

Som känt är, utkom Geijers föreläsningar över »Människans historia» som en del för sig, »efter det muntliga föredraget upptecknade, redigerade och utgifna af Sigurd Ribbing.» Slutredigeringen var dock som vid de föregående avdelningarna av de samlade skrifterna, uppdragen åt F. A. Dahlgren. Flera brev växlades för den skull både med utgivaren, professor Ribbing i Uppsala och med Geijers anhöriga, särskilt synes den definitiva uppgörelsen med förläggarne P. A. Norstedt & Söner icke kommit till stånd utan en del skriverier. Men denna sida av Dahlgrens redaktionella uppdrag skall här förbigås.

*

Innan jag avslutar dessa strödda anteckningar, vilkas ändamål ju varit, att ur det material som stått mig till buds, samla och söka hopfoga alla trådar, även de av mycket skör beskaffenhet, vilka synas mig tjäna att sammanfläta Geijers namn med de övriga Ransätersminnena, må ännu ett litet dokument ur familjearkivet framläggas. Vad som därav framgår är, att man i hemprovinsen sedan lång tid tillbaka satt de båda från samma gård utgångna värmlänningarna i samband med varandra. Det som åsyftas är ett brev till »Herr Kongl. Sekreteraren Fr. Aug. Dahlgren», daterat Filipstad *den 1 mars 1855* och undertecknat *Frans von Schéele,* det lyder:

»Det torde kanske vara Tit. bekant, att några vänner och beundrare af framl. E. G. Geijer föranstaltat en insamling af

penningar, genom hvilka en enkel minnesvård, uprest på den gård der Geijer föddes, skall bekostas och af öfverskottet, 1000 Rr. banco, bildas fond för ett Stipendium vid Carlstads läroverk. — Den enkla vården består af en 7 al. hög sten, som reses på den välkända gården vid Ransätter och skall endast vittna derom, att Wermlänningarna veta att ära sina store män. — Vi hafva ämnat att Midsommardagen i år med en enkel festlighet aftäcka minnesvården; men detta kan ej ega rum utan att några hjertliga enkla ord, sådana som Geijer sjelf var så rik uppå, dervid yttrades. Vi hafva vågat hoppas, att Tit. ej skulle afslå vår varma och förbindliga anhållan, att vid detta tillfälle blifva uttalaren af dessa ord. Om Tit., sjelf en Wermlands, ja en Ransätters Son, tolkade de känslor vi alla hysa, skulle det gifva åt det hela ett mångdubbladt värde.»

Omständigheterna tillåto ej den *ringare* Ransäterssonen att, hörsammande landsmännens maning, vid det åsyftade tillfället och på den nämnda platsen tala för Ransäters *store* son. Det skulle ske först 28 år senare, då Geijers hundraårsminne firades. Som jag redan omtalat, var det den 22 juni 1883, en strålande sommardag, den redan åldrade Fredrek på Rannsätt för den till fest på Ransätersgården samlade menigheten sökte ge uttryck åt sin och hela vårt folks omätliga tacksamhetsskuld till den man, som denna gamla gård sett födas. Samtidigt sade han själv sitt sista farväl åt Ransäter.

ANMÄRKNINGAR

VETTERN RUNT FÖR 80 ÅR SEDAN

Sid. 2. »Stensborgstärnorna» = Fredrik Dahlgrens kvinnliga korrespondenter, Ulla von Heland och Malin Lalin (se boken »Ransäter»). Stensborg var den poetiska omskrivningen för de unga flickornas hem Berget i Ransäter.

» 3. Kristinehamn = Brukspatron Lalin var ägare av en gård i Kristinehamn, där familjen tidtals vistades.

» 9. Gogård = Godegård, bruksegendom i Östergötland, sedan 1775 i släkten Grills ägo. Tillhör f. n. bolaget »Godegårds bruksbolags delägare Th. Grill».

» 20. »En madonnabild med barnet». = En kopia efter Carlo Dolce, tillhör ännu arvingarna till greve Sparres till Almnäs son, greve Gustaf Sparre, och finnes i dessas tavelsamling å Mariedal i Västergötland.

» 25. Åmun = den plats vid Klarälven, varifrån de resande på en färja passera älven för att nå det mitt emot liggande Ransäter. Detta fortskaffningsmedel begagnas än i dag för att från järnvägsstationen »Ransäter» komma över till kyrkan, Geijersgården m. fl. ställen i Ransätersdalen.

ETT SLÄKTMÖTE

» 30. Restad = Gården med detta namn tillhörde vid denna tid, år 1839, herr Gustaf Weman, ehuru han då själv icke var boende därstädes. Vid dennes död övergick Restad i olika händer, tills egendomen för några år sedan övertogs av baron

Axel Hermelin å Gripenberg. Byggningen, som i en lång följd av år stått obebodd, är ändock väl bibehållen och i en del av rummen finnas ännu de gamla tapeterna med sina brokiga mönster och färger i oskadat skick. Den en gång lummiga parken och trädgården äro likväl till stor del spolierade.

Sid. 31. Herr Gustaf Weman = ägare av Restads och Traneryds egendomar i Småland. Ehuru den främste initiativtagaren till släktmötet tillhörde Gustaf Weman ej egentligen själv »släkten». Det att vara »släkt med släkten» synes dock ha räknats som en tillräcklig kvalifikation att få vara med, och att släktskapen tagits i mycket vidsträckt bemärkelse framgår av den bifogade förteckningen på mötesdeltagarna. Gustaf Weman var bror till den ansedde borgaren i Stockholm, en av stadens 50 äldsta, slaktarmästaren Adolf Weman, genom sina båda giftermål med fröknar von Heland lierad med den släkt, vilkens medlemmar utgjorde mötets huvudstam.

» 35. Krontorp = egendom tillhörande hovmarskalken C. F. Hammarhjelm.

» 37. »Kusin Stellan» = en person i Fredrika Bremers roman »Grannarna».

» 37. »Amanda» = Romans av Stagnelius, komponerad för sång och piano av Edvard Brendler.

» 37. Skagersholm = den omnämnda Ransätersflickan var F. A. Dahlgrens äldsta syster, Amalia, gift med bruksförvaltaren å Skagersholm L. G. Carlmark.

» 37. »Medicinalrådinnan i Kisa» = den under benämningen »Kisamor» kända läkarinnan Maria Jansson, då boende vid Katrineberg i Horns församling i Östergötland. Namnet uppkom därav, att hennes patienter, som räknades bland alla samhällsklasser, även de högsta över hela Sverige, togo in i den närbelägna Kisa gästgivargård.

» 41. Lothigius o. Stridbeck = dessa familjer, sins emellan nära besläktade, voro genom lagmanskan Gertrud Lothigius född Stéen på möderne släkt med familjen von Heland.

» 44. Hermelins på granngården Gripenberg = Baron August Söderling Hermelin och hans hustru Ebba Sofia Ribbing.

» 48. »Taglioni och herr Johansson» = den världsberömda dansösen och kungl. teaterns premiärdansör, vilkas namn man

ofta sammanställde. Det var till stor del på den förstnämndas tillskyndan Johansson sedermera kom till kejserliga operan i Petersburg, där han blev förste balettmästare och vann guld och lagrar och högt anseende.

Sid. 50. Traneryd = en närbelägen Gustaf Weman tillhörig egendom; densamma, vars corps de logis, park och åbyggnader år 1884 på ett par minuter jämnades med marken av en cyklon.

»FÖRTECKNING PÅ DEM SOM BEVISTADE SLÄKTMÖTET I RESTAD DEN 14—26 AUGUSTI 1839»

Benäget meddelad av en släktmedlem

Från Stockholm:

Fru Charlotte Wetterstedt
Fru Hilda Elliot
Fröken Elina Wetterstedt
Fröken Minna Wetterstedt
Herr Ludvig Wetterstedt

Kapten Stén

Överstelöjtnant Cl. Sandels
Fru Augusta Sandels
Sofie Sandels

Herr Adolf Weman
Fru Johanna Weman
Mamsell Emma Weman
Marie Weman
Augusta Weman
Sten Weman
Rudolf Weman

Fröken Sofie Carpelan

Kapten Fredr. Heland
Fru Emilie Heland
Björn Heland

Major Lars Sandels
Fru Adelaïde Sandels
Amalia Sandels
Hilda Sandels

Från Värmland:

Brukspatron Lalin
Fru Lulle Lalin
Malin Lalin
Major Vilhelm Heland
Fru Eva Heland
Fröken Ulla Heland
» Lotta Heland
» Nina Heland

Från Småland:

Fru Malin Svensson
Lagmanskan Lothigius
Clementine Lothigius
Fredrik Lothigius

Sten Lothigius
Fru Louise Lothigius
Göthilda Lothigius
Sofie Lothigius
Fredrik Lothigius

Gustaf Stridbeck
Charlotte Stridbeck
Josefina Stridbeck
Emilie Stridbeck

Vilhelm Lothigius
Laura Lothigius
Sofie Afzelius

Birger Stridbeck

Fru Louise Heland
Emilie Heland
Augusta Heland

Herr Gustaf Weman
Fru Carolina Weman
Mamsell Weman

2 Fröknar Rosenborg och Mamsell Bjuggren.

Av en del läsare har den frågan framkastats, huruvida det varit möjligt, att ej någon förlovning ingått som en romantisk episod i släktmötet. Att ej någon sådan omtalas utgör onekligen en lucka i romanen. Vad skildrarinnan, troligen av diskretion förbigått, må därföre här för den historiska sanningens skull uppenbaras. Tvenne unga mötesdeltagare lära verkligen utbytt trohetslöfte för livet i Restads mystiska kastanjealléer. Namnen — Birger Stridbeck och Sofie Carpelan — återfinnas i ovan meddelade förteckning.

MAGISTERNS KONDITION

Sid. 93. »Brevet, daterat 20 september 1840» = Ur detta brev har redan en del citat meddelats i arbetet »Ransäter», förnämligast rörande sig om F. A. Dahlgrens visdiktning. Detta är här förbigånget.

Sid. 116. »En hymn till Christinedal» = Av sångfragmentet har det ansetts lämpligt att endast återge ett fragment.

Sid. 116. Baldersnäs = ägdes 1840 av Karl Fredrik Wærn, far till presidenten med samma namn.

NAMNREGISTER

Adelsvärd, fröken, (trol. en av baron J. C. Adelsvärds döttrar) *16.*
Adlercreutz, Axel Gustaf, statsminister, f. 1821, d. 1880, *109, 115, 118, 119, 129, 131, 132, 134, 139, 141, 146, 149, 150, 153, 155.*
Adlersparre, Karl August, greve, förf. (pseud. Albano), f. 1810, d. 1869, *26, 160.*
Alfred, se Geijer.
Agrell, J. J., hovrättsnotarie, violonist, f. 1804, d. 1881, *113.*
Albano, se Adlersparre.
Alfred, se Geijer.
Almquist, Karl Johan Ludvig (Love), författaren, f. 1793, d. 1866, *92, 126, 162.*
Amalia, se Hagander.
Anna Lisa, fru, se Geijer.
Annerstedt, Rudolf, rektor, f. 1801, d. 1876, g. m. Karolina Tersmeden, *113, 159.*
Arrhenius, Karl Magnus, exp.-sekreterare, f. 1790, d. 1850, *176.*
Arrhenius, Fredrik, prost, *150.*
Arwidsson, Adolf Ivar, fornforskare, förf., f. 1791, d. 1858, *116.*
Arvidsson, Karl, bruksbokhållare, *62.*
Atterbom, Ebba Amalia Maria, f. 1833, d. 1857, g. m. överdir. G. V. Svenson, *136.*
Atterbom, Ebba Fredrika, f. af Ekenstam, f. 1801, d. 1854, g. m. skalden, *136, 147.*
Atterbom, Ernst Gabriel Amadeus, major, f. 1835, *136.*
Atterbom, Hedvig Katarina Fredr., f. 1829, d. 1909, g. m. sin svåger G. V. Svenson, *138.*
Atterbom, Per Daniel Amadeus, skalden, f. 1790, d. 1855, de förras far, *108, 113, 121—124, 129, 134—138, 140, 148, 156, 159, 160, 162, 169, 173, 177—179.*
Augusta, se Sandels.
Aurivillius, E. V., pastorsadj., s. m. prost, f. 1802, d. 1874, *159.*
Ava, se Wrangel.
Axel, se Sahlin, Daniel Axel.

Beckman, Anders Fredrik, teol. prof., biskop, f. 1812, d. 1894, *109, 154, 162.*
Beethoven, 113, 116, 139.
Bellman, 85.
Bergman, Karl Johan, lektor, förf., f. 1817, d. 1895, *153.*

Bergstedt, Karl Fredrik, språkforskare, publicist, f. 1817, d. 1903, *123, 145.*
Betty, se Ehrenborg.
Bjelke, Ture, halshuggen i Linköping 1600, *21.*
Blomstedt, Abraham August, överstelöjtn., f. 1820, d. 1884, *152, 153.*
Blomstedt, Karl Reinhold, major, f. 1817, d. 1881, *152.*
Bremer, Fredrika, författarinnan, *37, 116.*
Brynolf, se Wennerberg.
Bull, Ole, norsk violonist, f. 1810, d. 1880, *109, 133, 146—150.*
Burg, Emily Elisabet von der, f. Dalton, f. 1769, d. 1855, *118.*
Byron, *92, 114.*
Bäck, Hilma, f. 1825, d. 1896, g. m. häradshövd. T. Gradman, *89.*
Bäck, Ida Aurora, f. 1821, d. 1893, g. m. baron G. J. S. Fleetwood, *89.*
Bäck, Johan Ludvig, krigsråd, f. 1785, d. 1849, *83.*
Bäck, krigsrådinna, Aurora, f. Sahlin, g. m. föreg., *86.*
Bäck, Ludvig Kristoffer, protokollsekr., kamrer i Järnkontoret, f. 1816, d. 1899, de föreg. son, *88.*
Bäck, Sofie Mathilda, f. 1819, d. 1897, g. m. löjtnant Anders Uggla, *88, 89.*
Börjesson, Johan, kyrkoherde, skald, f. 1790, d. 1866, *109, 144.*
Böttiger, Charlotta, f. 1803, d. 1894, g. m. lektor P. N. Ekman, *133, 144, 150.*
Böttiger, Karl Wilhelm, skald, f. 1807, d. 1878, *108, 113, 114, 121, 122, 124, 133, 177, 178.*
Camitz, Konrad, brukspatron, f. 1790, d. 1840, g. m. Maria Sofia Camitz, *38.*
Carl, prins, sedan Carl XV, *132.*
Carlson, Fredrik Ferdinand, professor, statsråd, f. 1811, d. 1887, *132, 176.*
Carlstén, Elias August, docent, s. m. lektor, f. 1810, d. 1874, *113, 119, 138, 154, 156, 160, 176.*
Carpelan, Sofie Louise, f. 1816, d. 1895, g. m. assessor Birger Stridbeck, *49.*
Catarina Stenbock, Gustaf Vasas gemål, *21.*
Cederström, fröken (ovisst vilken), *130*
Cissa, se Nordenfeldt, Cecilia.
Claësson, Charlotta Gustafva, f. grevinna Posse, f. 1775, d. 1860, *114, 159.*
Columbus, Johan, svensk skald, *159.*
Cooper, Fenimore, amerikansk förf., *114.*
Croneborgarna, Wilhelm och Hjalmar, söner till hovmarskalken U. Croneborg, *114, 153.*
Cronstedts, Claës August, greve, konteramiral, f. 1785, d. 1860, och hans hustru, f. Cederström, *158.*
Cronstedt, greve, August eller Rudolf, någon av de föreg. söner, *131.*

Dahlgren, Barthold, brukspatron, f. 1772, d. 1848, *61—63.*
Dahlgren, flickorna, F. A. Dahlgrens systrar, *66.*
Dahlgren, Fredrik August, visdiktaren, f. 1816, d. 1895, *12, 56, 63, 77—99, 108—111, 121, 130, 131, 168—182.*

Dahlgren, Johan Maurits, brukspatron, f. 1815, d. 1855, *62*.
Danielsson, Erik Georg, bruksdisponent, f. 1815, d. 1881, 1) g. m. Malin Lalin, 2) Stina Wærn, *63—65, 68—70, 75, 76*.
Dante, *144*.
D'Arien, Gustaf Adolf, violoncellist, f. 1822, d. ?, *120*.
De Geer, Elisabet Charlotta Augusta, f. 1814, d. 1891, g. m. kammarherre I. W. Ankarcrona, *111, 114, 119, 149, 150*.
De Geer, Karolina Elisabet, f. Didron, f. 1791, d. 1864, den föreg. mor, *154*.
De Geer, Karolina Louise, f. 1818, d. 1892, g. m. översten J. A. Sundmark, den föreg. dotter, *111, 114, 119*.

Edman, Viktor, överstelöjtnant, f. 1813, d. 1880, *174*.
Ehrenborg, Anna Fredrika, f. Carlqvist, författarinna, f. 1794, d. 1873, g. m. justitieombudsm. K. I. M. Ehrenborg, *109, 113, 118, 120, 121, 130, 133—136, 139, 140, 144, 145, 149, 152, 154, 156*.
Ehrenborg, Betty, författarinna, f. 1818, d. 1880, g. m. baron J. A. Posse, *120, 135, 137, 138, 150, 152, 155*.
Ehrenborg, Richard Mikael, fil. dokt., brukspatron, f. 1821, d. 1888, *125, 128, 131, 133, 134, 150—152, 154, 158, 160, 172*.
Ehrenheim, Reinhold Fredrik August von, hovmarskalk, f. 1784, d. 1858, *109, 111, 114, 141, 142, 144, 149, 158*.
Ehrenheim, Ulrika Eleonora von, f. von Engeström, f. 1788, d. 1864, g. m. föreg., *141, 142, 144*.
Ek, Lotta eller Lona, g. m. prosten Anders Kjellberg, *90*.
Ekman, Per Niklas, lektor, f. 1809, d. 1856, *152*.
Elina, se Wetterstedt af.
Elssler, Fanny, dansös, f. 1811, d. 1884, *59*.
Emma, se Sahlin.
Emma, se Weman.
Emma, se Wohlfahrt.
Eneroth, Fredrik Ture, lagman, f. 1782, d. 1841, *96*.
Eneroth, Karl Fredrik (Kalle), godsägare, f. 1816, d. 1865, *90*.
Erik Gustaf, se Geijer.
Essen, baron von, möjl. riksmarskalken Fredrik v. Essen, *151*.
Eva, se Geijer.

Fahlman, Henrik August, med. dr., sångare, f. 1820, d. 1885, *118*.
Fant, Karl Johan, bibliotekarie, f. 1798, d. 1875, *125, 140, 150, 154*.
Feilitzen, Otto Teodor Fabian von, arkivarie, f. 1820, d. 1889, *154*.
Fersen, Axel, greve, den 1810 mördade, *20*.
Fersen, Axel, greve, herre till Ljung, f. 1798, d. 1838, *20*.
Fink-Lohr, Annetta, italiensk operasångerska, *123*.
Flygare-Carlén, Emelie, romanförfattarinna, f. 1807, d. 1892, *92*.
Fredrek på Rannsätt, se Dahlgren, F. A.
Fredrik, se densamme.
Fredrik, morbror, se Heland, Isak Fredrik von.
Freudenthal, Jakob Mathias, prost, f. 1799, d. 1885, *27*.
Fröst, Per Axel, kyrkoherde, sång-

are, f. 1802, d. 1853, *109, 142, 143.*

Geijer, Agnes, f. 1824, d. 1885, g. m. landshövding, greve Adolf Hamilton, E. G. Geijers dotter, *107—175.*

Geijer, Anna Lisa, f. Lilljebjörn, f. 1790, d. 1861, g. m. E. G. Geijer, *106—178.*

Geijer Bengt Gustaf, överstelöjtnant, f. 1827, d. 1915, E. G. Geijers yngste son, 108, 113, 126, 129, 139, 172.

Geijer, Brita Charlotta (Lotta), f. 1792, d. 1819, g. m. majoren J. V. von Heland, *167.*

Geijer, Emanuel, brukspatron, f. 1787, d. 1854, *113.*

Geijer, Erik Alfred, läroverkskollega, f. 1822, d. 1858, E. G. Geijers andre son, *108, 114, 116, 120, 122, 123, 126, 127, 129, 133, 154, 172.*

Geijer, Erik Gustaf, skalden, hävdatecknaren, f. 1783, d. 1847, *57, 75, 89, 103—182.*

Geijer, Eva Fredrika, f. 1814, d. 1880, g. m. brukspatron L. E. Wåhlén, *58.*

Geijer, Jeanne Marie, f. 1785, d. 1863, g. m. brukspatron Samuel Troili, *84.*

Geijer, Karl Fredrik, kamrerare vid Järnkontoret, f. 1784, d. 1853, *172.*

Geijer, Knut, fil. mag., kanslist, f. 1817, d. 1849, E. G. Geijers äldste son, *108 126, 127, 129, 131, 172, 175, 176.*

Geijer, Kristoffer Lennart, bruksägare, f. 1816, d. 1896, g. m. Lovisa Berggren, *60.*

Geijer, Maria Charlotta (Lotta), f. 1819, d. 1877, g. m. Uno Troili, *172.*

Geijer, Sofie, f. Lagerlöf, f. 1791, d. 1849, g. m. kamreraren Karl Fredrik Geijer, *172.*

Geijer, Stina, f. 1813, d. 1843, g. m. överstelöjtn. Bror von Geijer, *142.*

Geijerstam, Johan Henrik (Janne) af, major, f. 1804, d. 1877, *114, 153, 155, 174.*

Georg, se Danielsson.

Goethe, 57, 143, 144.

Grill, Fredrik Vilhelm, protokollsekr., brukspatron, f. 1784, d. 1861, g. m. Regina Nordenfeldt, *17.*

Grubbe, Samuel, professor, statsråd, f. 1786, d. 1853, g. m. Marg. Johanna Grave, *98.*

Gunnar, se Wennerberg.

Gustaf, se Geijer, Bengt Gustaf.

Gustaf III, 85, 118, 172.

Gustaf Vasa, 21.

Gyllenhaal, Lars Herman, baron, akademieräntmästare, f. 1821, d. 1912, *114, 115, 117—121, 124, 125, 130—132, 134, 139, 142—145, 152, 155.*

Hagander, Amalia Emma, f. 1819, d. 1900, g. m. majoren L. Stråhlenhjelm, *94.*

Hagander, Kristina, f. Sundler, f. 1796, d. 1877, g. m. häradshövd. J. Hagander, *94—96.*

Hagander, Tora Kristina Johanna, f. 1824, d. 1853, g. m. kaptenen, baron K. A. Armfelt, *94.*

Hahn-Hahn, Ida, grevinna, tysk författarinna, *121, 124.*

Hallman, Karl Israel, Bellmans sällskapsbroder, 85.
Hamilton, Adolf, greve, landshövding, f. 1820, d. 1896, g. m. Agnes Geijer, *110, 111, 113—121, 123—126, 129—134, 139, 141—145, 150, 152, 154, 155, 157—159, 174, 175.*
Hamilton, Bengt Hugo Archibald, greve, godsägare, f. 1821, d. 1892, *157.*
Hammarhjelm, Karl (Kalle), bruksägare, f. 1822, d. 1894, *117, 125, 156—158.*
Hasselberg, ångbåtskapten, *26.*
Haydn, *118.*
Hedrén, Johan Jakob, biskop, f. 1775, d. 1861, *20.*
Heland, Isak Fredrik von, överstelöjtn., f. 1801, d. 1890, g. m. Emelie Alm, *47.*
Heland, Johan Vilhelm von, major, f. 1785, d. 1850, *37.*
Heland, Ulrika Magdalena (Ulla) von f. 1818, d. 1900, g. m. F. A. Dahlgren, *12, 37, 38, 40, 59, 60, 61, 80, 83, 94, 95, 99, 101—163, 168, 170, 171.*
Heland, Vilhelmina Charl. (Lotta) von, f. 1819, d. 1914, den förras syster, *38, 40.*
Heland, Virginia Lovisa Emilia (Nina) von, f. 1826, d. 1884, g. m. löjtnanten A. R. Geijer, den förras halfsyster, *38, 40, 90.*
Herlenius, Jonas, bruksägare, disponent, f. 1821, d. 1907, *62.*
Hermelin, August Söderling, baron, godsägare, f. 1794, d. 1865, g. m. Ebba Sofia Ribbing, *44—46, 51.*
Hilda, se Wetterstedt af
Hilda, se Wohlfahrt.
Hilma, se Sahlin.
Hjärne, Rudolf, rektor, författare, f. 1815, d. 1884, *156.*
Hugo, se Hamilton.
Hugo, se Sahlin.
Hülphers, Stina, f. Wærn, f. 1776, d. 1864, g. m. köpmannen Grave Hülphers, *96.*
Hwasser, Daniel, sekr. vid kungl. teatrarna, f. 1817, d. 1871, *153.*
Hœffner, Hanna, f. 1820, d. 1904, g. m. professor Sigurd Ribbing, *172.*
Högqvist, Emelie, skådespelerska, f. 1812, d. 1846, *19.*
Hörberg, Per, målare, f. 1746, d. 1816, *17.*

Ingemann, den danske skalden, *139.*

Jeanne Marie, moster, se Geijer.
Johansson, Per Kristian, prem.-dansör, balettmästare, f. 1817, d. 1903, *46.*
Josephson, Jakob Axel, kompositör, dir. musices, f. 1818, d. 1880, *109, 114, 115, 117—119, 121, 122, 125, 136, 139, 142.*
Juel, Karl Axel, kammarrättsråd, f. 1812, d. 1881, *132, 133.*

Kamrern, se Geijer, Karl Fredrik.
Kamrerskan, se Geijer, Sofie.
Kantzow, Edvard Bosanquet, svensk vice-konsul i Lissabon, *149.*
Karl XII, *119.*
Karl Johan, kung, *179.*
Kellgren, skalden, *85.*
Kexel, Olof, författaren, *85.*
Kisa-frun, läkarinnan Maria Jansson, f. 1791, d. 1842, *39.*
Kjellberg, Anders, prost, f. 1781, d. 1844, *90.*

Kjellberg, Gustafva Elisabet (Betty), författarinna, f. 1825, d. 1914, den förres dotter, *90*.
Kjellberg, Karolina (ej Sofie), f. 1823, d. 1865, den förras syster, *90*.
Knut, se Geijer.
Knut, morbror, se Lilljebjörn.
Knös, Alida Maria, f. Olbers, f. 1786, d. 1855, g. m. professor Gustaf Knös, *109, 111—113, 115 119, 129, 152, 154*.
Knös, Thekla Lavinia Andrietta, skaldinna, f. 1815, d. 1880, *114, 120, 129, 144*.
Knösarna, Knösens, se de föreg.
Koskull, Gustaf Adolf, baron, överste, f. 1782, d. 1842, *15*.
Koskull, Margareta Charlotta, hovfröken, f. 1822, d. 1893, g. m. ryske militärattachén, överste Bodisco, *125*.
Kristoffer, se Sahlin.
Krœmer, Anders Robert von, friherre, förf., f. 1825, d. 1903, *158*.
Krœmer, fröken, Johanna Mathilda von, f. 1826, d. 1907, g. m. greve Robert de la Gardie, 111, 142, 150, 156.
Krœmer, Robert Fredrik von, friherre, landshövding, f. 1791, d. 1880, g. m. Maria Charlotta Söderberg, *109, 133, 134, 142, 149, 151*.
Kuhlin, pianist, *115*.

Lagerbring, Gustaf Olof, friherre, general, f. 1769, d. 1847, *109, 141, 151, 152, 158*.
Lagerbring, Karl Gustaf, friherre, överste, f. 1817, d. 1883, *152*.
Lagerlöf, Hjalmar, godsägare, *151, 156*.
Lalin, Daniel, brukspatron, f. 1782, d. 1855, *12*.
Lalin, Lovisa Ulrika (Louise), f. von Heland, f. 1792, d. 1849, g. m. föreg. *12, 75*.
Lalin, Malin (Ulrika Magdalena), f. 1820, d. 1844, g. m. bruksförvaltaren E. G. Danielsson, *12, 23, 24, 26, 27, 31, 32, 35—38, 40—42, 44, 47, 48, 53—76, 80, 94, 95, 99*.
Lars, morbror, se Sandels.
Laura, se Lothigius.
Lenström, Karl Julius, kyrkoherde, andlig förf. f. 1811, d. 1893, *135*.
Lignell, Karl Fredrik, akademisk språkmästare, f. 1779, d. 1846, *156*.
Liljestierna, August Edvard, major, f. 1791, d. 1879, *94*.
Liljestierna, Julia Augusta Johanna, f. 1824, d. 1863, g. m. possessionaten K. M. A. Liedberg, *90*.
Lilljebjörn, Karl Johan (Janne), med. doktor, f. 1817, d. 1887, *62, 110, 120, 122, 127, 129, 130, 132, 134, 141, 156*.
Lilljebjörn, Knut Jakob, assessor, f. 1791, d. 1860, den förres halvbror, *126—129, 131, 132, 172*.
Lind, Jenny, sångerskan, f. 1820, d. 1887, *117, 132*.
Lindblad, Adolf Fredrik, kompositör, f. 1801, d. 1878, *81, 89, 109, 118, 131, 132, 159, 173, 174*.
Lindblad, Sofia Karolina Vilhelmina, f. Kernell, f. 1802, d. 1886, den förres hustru, *159, 174*.
Liszt, *115, 116*.
Lothigius, David Vilhelm, häradshövding f. 1804, d. 1851, g. m. Laura Afzelius, *42*.
Lothigius, Fredrik, häradshövding, f. 1794, d. 1857, *42*.

Lothigius, Laura, f. Afzelius, f. 1812, d. 1897, *49*.
Lothigius, Maria Sofia Clementine, f. 1806, d. 1870, *42*.
Lotta, se Geijer, Maria Charlotta.
Lotta, se Heland, Charl. Vilhelmina von.
Löwenhjelm, Betty, f. Ehrencrona, f. 1801, d. 1888, g. m. prosten Severin Löwenhjelm, *177*.
Löwenhjelm, herrar, antagl. Carl Gustaf och Gudmund L., *110*.

Magnus, hertig, Gustaf Vasas son, *21*.
Malin, se Lalin.
Malmström, Bernard Elis, skald, f. 1816, d. 1865, *140*, *145*.
Matern, Axel Magnus von, major, f. 1786, d. 1877, *15*.
Mattsen, hyresgäst i Geijerska gården, 128.
Mattson, kusk på egendomen Berget i Ransäter, *36*, *40*.
Mendelssohn, *116*, *118*, *142*, *149*.
Minna, se Wetterstedt af.
Molière, *156*.
Montgomery-Cederhjelm, Mathilda, f. grevinna d'Orozco, f. 1796, d. 1863, *16*.
Morbror, se Geijer, E. G.
Morén, Erik, prost, f. 1819, d. 1903, *119*.
Moscheles, tysk kompositör, *116*.
Moster, se Geijer, Anna Lisa.
Mårten, se Wærn.
Möller, Cathrine Marie, f. Kjellman, f. 1803, d. 1879, g. m. lagman K. J. Möller, *138*.

Napoleon I, *22*.
Nieroth, Baltzar August Karl, baron, landshövding, f. 1767, d. 1842, *24*.
Nina, se Heland von.
Nordblom, Johan Erik, dir. musices, f. 1788, d. 1848, *115*.
Nordenfeldt, Cecilia, f. 1824, d. 1906, g. m. godsägaren R. N. G. Montgomery-Cederhielm, *161*.
Nordenfeldt, Olof, kammarherre, brukspatron, f. 1790, d. 1843, g. m. Sofie Wærn, *161*.
Nordenfeldt, Olof (Olle), kammarherre, brukspatron, f. 1826, d. 1893, den förres son, *112*, *114*—*116*, *145*, *153*, *155*.
Norstedt & Söner, P. A., bokförläggare, *181*.
Nybom, Johan, skald, f. 1815, d. 1889, *134*, *140*, *148*, *149*, *154*.

Odelstierna, Gustaf, vice-häradshövding, godsägare, f. 1820, d. 1902, *154*, *155*.
Oscar, prins sedan Oscar I, *179*.
Oxenstierna, Axel Ture Gabriel, greve, aktuarie, f. 1823, d. 1875, *113*, *125*.

Piper, Karl Edvard, Vilhelm, greve, envoyé, f. 1820, d. 1891, *124*.
Pontin, Magnus Erik Karl, publicist, f. 1819, d. 1852, *119*.

Rabe, Gustaf Reinhold Daniel, rektor, f. 1813, d. 1870, *114*, *129*, *154*.
Ribbing, Sigurd, professor, f. 1816, d. 1899, *109*, *110*, *114*, *117*, *119*, *127*, *128*, *130*, *132*, *134*, *140*, *141*, *150*, *159*, *161*, *171*, *172*, *181*.
Richard, se Ehrenborg.
Robert, se Sahlin.
Rosenkilde, Adolf Marius, dansk skådespelare, f. 1816, d. 1882, *146*.

Rudenschöld, Torsten, greve, folkskolemannen, f. 1798, d. 1859, *119.*
Runeberg, skalden, *140.*

Sahlin, Daniel Axel, löjtnant, bankkamrer, f. 1825, d. 1909, *86.*
Sahlin, Edvard Hugo, löjtnant, egendomsägare, f. 1826, d. 1910, *86.*
Sahlin, Emma Aurora Sofia, f. 1831, d. 1893, *86.*
Sahlin, Hilma Anna Elisabet, f. 1829, d. 1850, g. m. löjtnant J. F. Kjellson, *86.*
Sahlin, Hjalmar Kristoffer, bruksägare, f. 1822, d. 1914, *86.*
Sahlin, Karl Yngve, professor, f. 1824, d. 1917, *86.*
Sahlin, Kristina Magdalena, f. Svinhufvud, f. 1797, d. 1858, g. m. efterföljande, *83, 84, 85.*
Sahlin, Magnus Reinhold, brukspatron, f. 1790, d. 1856, *80, 83, 84, 86, 89.*
Sahlin, Martin Robert, död som barn. *86.*
Sahlin, Selma Maria, f. 1839, d. 1890, *86.*
Sahlin, Vendla Augusta, f. 1830, d. 1856, g. m. brukspatron Gustaf Bäärnhjelm, *86.*
Sandels, Augusta Vilhelmina, f. von Heland, f. 1798, d. 1883, g. m. efterföljande, *75.*
Sandels, Klas Samuel, överstelöjtn., s. m. generalmajor, f. 1798, d. 1865, *42, 45.*
Sandels, Lars August, major, f. 1803, d. 1845, g. m. Clementine Adelaide von Heland, *44, 45, 47.*
Schéele, Frans von, överintendent, f. 1795, d. 1863, *181.*
Schiller, 96, 155.
Schlippenbach, Albert Ernst Ludvig Karl von, tysk greve och arvherre, f. 1800, d. 1886, *124.*
Schröder, Erik August, professor, f. 1796, d. 1849, *109, 111, 118, 121, 136, 140, 142, 154, 159, 162.*
Schröder, Hedvig Kristina, f. Stålhammar, f. 1810, d. 1861, g. m. ovanstående, *109, 133, 154, 155, 160.*
Schröder, Johan Henrik (»Lilla Schröder»), professor, bibliotekarie, f. 1791, d. 1857, *109, 110, 114, 126, 127, 130, 141, 152, 159, 172.*
Schultz, Olivia (Vivi), g. m. dr. F. Thollander, *113.*
Schürer von Waldheim, någon av överste Schürer von W:s sex söner, *26.*
Selma, se Sahlin.
Shakespeare, 88, 92.
Silfverstolpe, Malla, f. Montgomery, överstinna, f. 1782, d. 1861, *109, 113, 118, 120, 121, 130, 133—136, 139, 140, 149, 151, 156, 157, 160, 162, 177.*
Sofie, se Bäck.
Sofie, se Carpelan.
Sparre, Johan Alexander Artemis, greve, överstekammarjunkare, f. 1800, d. 1885, *24.*
Spegel, Haqvin, skalden, *159.*
Stagnelius, skalden, *159.*
Stiernerona, David Erik, baron, kammarherre, f. 1820, d. 1900, *149.*
Stierneld, Charl. Rosalia Maria Dorotea, f. 1823, d. 1877, g. m. polske greven August Brem, *111, 141, 150, 156.*

Stjernhjelm, skalden, *159*.
Stjernstedt, Johan Wilhelm, friherre, kapten, f. 1806, d. 1865, *150*.
Stjernstedt, friherrinna, Fredrika Lovisa, f. von Hofsten, f. 1791, d. 1855, *142*, *154*.
Stridbeck, Birger Viktor, assessor, f. 1818, d. 1853, g. m. Sofie Carpelan, *42*.
Stridbeck, Gustaf Emanuel, sekr. i Göta hovrätt, f. 1796, d. 1874, *44*, *49*.
Strokirk, Jeppe, brukspatron, f. 1789, d. 1856, *13*.
Sundberg, Anton Niklas, ärkebiskop, f. 1818, d. 1900, *109*, *142*, *154*.
Svartengren, Johan Jakob, rektor, f. 1809, d. 1863, *109*, *128*, *129*.
Svartengren, Eugénie, f. Rost, g. m. föreg., *128*, *149*.
Svedenborg, *113*, *118*.
Svinhufvud, Daniel, major, f. 1766, d. 1851, *85*.
Svinhufvud, Engel Elisabet, f. von Wolcker, f. 1765, d. 1854, g. m. ovanst., *85*.
Syk, inspektor på Kristinedal, *90*.
Söderberg, Johanna Fredrika, f. Liedbeck, f. 1778, d. 1859, *149*.

Taglioni, Marie, dansös, f. 1804, d. 1884, *46*.
Tasso, *133*.
Tegnér, skalden, *158*.
Tham, Karl Vilhelm August, lektor, f. 1812, d. 1873, *113*, *119*, *121*, *123*, *144*, *155*, *160*.
Thekla, se Knös.
Tora, se Hagander.
Torén, Carl Axel, domprost, f. 1813, d. 1904, *138*.
Troili, Gustaf Uno, porträttmålare, f. 1815, d. 1875, *61*, *151—155*, *174*.
Troili, Samuel, brukspatron, f. 1771, d. 1835, den förres far, *167*.
Törnebladh, Karl Petter, justitieombudsman, f. 1774, d. 1844, *111*.

Uggla, Anders Julius, löjtnant, f. 1816, d. 1857, *86*.
Uggla, Gustafva Juliana Fredrika (Julie), f. 1819, d. 1879, *95*.
Ugglas, Kurt Gustaf af, friherre, överståthållare, f. 1820, d. 1895, *132*, *149*, *159*.
Ulff, Karl Reinhold, brukspatron, f. 1819, d. 1892, *62*.
Ulff, Otto Fredrik, vice häradshövd., f. 1821, d. 1897, *157*.
Ulla, se Heland von.
Unger, Anders, kontraktsprost, f. 1800, d. 1895, *27*.
Uno, se Troili.

Wærn, Jonas, disponent, statsråd, f. 1799, d. 1868, *63*.
Wærn, Mårten, grosshandlare, f. 1826, d. 1896, *126—129*.
Wahlström, Bengt Hjalmar, kyrkoherde, f. 1816, d. 1893, *114*, *153*.
Wahlström, Emma Dalinda, f. 1819, d. 1906, g. m. kapten E. G. Selldén, *92*.
Valerius, Johan David, skalden, f. 1776, d. 1852, *113*, *159*.
Wallin, ärkebiskopen, skalden, *69*.
Weman, Emma, f. 1818, d. 1881, *46*, *49*.
Weman, Gustaf, egendomsägare, f. 1785, d. 1857, *32*, *46*, *47*.
Vendela, se Sahlin.
Wennerberg, Brynolf, målare, f. 1824, d. 1894, *124*, *151*.

Wennerberg, Gunnar, skalden, tonsättaren, f. 1817, d. 1901, *109, 110, 119, 124, 141, 152, 154, 155.*
Wensjoe, Ture, kyrkoherde, f. 1801, d. 1865, *111, 117, 143, 144, 159.*
Wester, Karl, borgmästare, f. 1810, d. 1861, *140.*
Wetterstedt, Alfred Karl August, af, kapten, f. 1819, d. 1874, *62.*
Wetterstedt, Charlotta Amalia af, f. von Heland, f. 1789, d. 1866, *43, 44.*
Wetterstedt, Elina Sofia Charlotta af, f. 1823, d. 1880, g. m. majoren A. K. Mörner, *44.*
Wetterstedt, Hilda Maria af, f. 1812, d. 1898, g. 1 m. kapten Magnus Elliot, g. 2 m. majoren G. A. A. Stén, *44, 67.*
Wetterstedt, Minna af, f. 1825, d. 1903, g. m. kaptenen G. R. Tersmeden, *44.*
Wetterstedt, Sten Gustaf Ludvig af, kammarskrivare, f. 1817, d. 1897, *46.*
Widmark, Conradine Lovisa (Cora), f. 1810, d. 1870, *85, 96.*
Virgin, fröken, ovisst vilken, *119.*
Wirsén, Axel Emil, greve, major, f. 1809, d. 1878, *131.*
Wohlfahrt, Anna, f. 1825, d. 1863, g. m. sin svåger Karl Salin — *90.*
Wohlfahrt, Emma, f. 1820, d. 1847, g. m. arkitekten K. Salin, *89.*
Wohlfahrt, Gustaf, brukspatron, f. 1790, d. 1857, g. m. Karolina Augusta Sahlin, *82.*
Wohlfahrt, Hilda, f. 1821, d. 1857, g. m. godsägaren K. F. Eneroth, *89.*
Wohlfahrt, Ida, f. 1822, d 1903, *89.*
Wohlfahrt, Jenny, f. 1823, d. 1854, g. m. sin svåger K. Salin, *90.*
Wohlfahrt, Kasper Konstantin, kapten, f. 1817, d. 1876, *90.*
Wrangel, Amelie, f. 1809, d. 1855, *112, 114, 115, 122, 131, 138, 150.*
Wrangel, Ava, f. 1815, d. 1848, g. m. majoren Janne af Geijerstam, *112, 118, 121, 122, 134, 138, 139, 149, 157, 159, 160.*
Wrangel, Gustafva Magdalena, f. Arnell, f. 1773, d. 1862, de förras mor, *118, 120, 121, 139, 157.*
Wrangel, Tönnes, greve, president, f. 1812, d. 1895, *131 153.*

Yngve, se Sahlin.

Örn, Gustaf, brukspatron, disponent, f. 1816, d. 1855, *60.*
Örtenblad, Karl Torsten, kyrkoherde, f. 1817, d. 1855, *120.*
Örtendahl, Emelie, f. Wikström, f. 1799, d. 1879, g. m. lagmannen Anders Örtendahl, *95.*

INNEHÅLL

Sid.

VETTERN RUNT FÖR 80 ÅR SEDAN 9

ETT SLÄKTMÖTE 29

MALIN LALIN 53

MAGISTERNS KONDITION 77

UR EN UNG VÄRMLÄNDSKAS DAGBOK 101

GEIJER I RANSÄTERS FAMILJEARKIV 165

ANMÄRKNINGAR 183

NAMNREGISTER 191

LOTTEN DAHLGREN

RANSÄTER

Värmländska släktminnen från adertonhundratalets förra hälft. Rikt illustrerad. *5:e uppl.* Pris häft. kr. 7: 25

UR RANSÄTERS FAMILJEARKIV

Dagboks- och brevutdrag. Illustrerad. *3:e uppl.* Pris häft. kr. 6: 75

NORRLÄNDSKA SLÄKTPROFILER

Episoder och minnen. 2 delar, rikt illustrerade. Pris häft. kr. 10: 50; inb. kr. 13: —

LYRAN

Interiörer från 70- och 80-talets konstnärliga och litterära Stockholm. Rikt illustrerad. Pris häft. kr. 6: —; inb. kr. 8: 50

GRANNARNA VID KUNGSÄNGSGATAN

Ett kapitel ur en svensk tondiktares historia. Illustrerad. *2:a uppl.* Pris häft. kr. 6: 50

PATRON CARL

Några anteckningar om Bengt Gustaf Geijer d. ä. och hans söner. Illustrerad. Pris häft. kr. 3: —

GUBBEN NYLÉN

Brev från en svensk sjöman. Illustrerad. Pris häft. kr. 12: —

NORDENFELDTARNA PÅ BJÖRNEBORG

En värmländsk släkthistoria. Rikt illustrerad. Pris häft. kr. 10: —; inb. kr. 18: —